

ΤΕΛΕΦΩΝΟ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΙΔΑΚΤΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΟ

Αρ. 80/101

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ : ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ- ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕ
Γ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΚΒΣ.

Βιβλιοθήκη ΤΕΙ/Μ

ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΤΕΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΜΕΣΣΟΛΟΝΓΕΙΟΥ
157 019
Τ. 173

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η φοροδιαφυγή αποτελεί σήμερα όπως ακριβώς και στο παρελθόν ένα από τα κυριότερα δημοσιονομικά προβλήματα της οικονομίας και αποτελεί καθημερινά πονοκέφαλο για τον εκάστοτε Υπουργό Οικονομικών.

Φοροδιαφυγή είναι η αποφυγή ενός προσώπου να πληρώσει στο Κράτος και στα λοιπά νομικά πρόσωπα τις νόμιμες υποχρεώσεις που προκύπτουν από την εφαρμογή των φορολογούμενων νόμων.

Η φοροδιαφυγή διακρίνεται σε ΝΟΜΙΜΗ και σε ΠΑΡΑΝΟΜΗ με την εκμέταλλευση των φορολογικών διευκολύνσεων και απαλλαγών. Συνεπώς δεν θεωρείται φοροδιαφυγής αυτός που χρησιμοποιεί τις ευχέρειες που παρέχει ο νόμος.

Παράνομη φοροδιαφυγή υπάρχει όταν ο φορολογούμενος προσπαθεί να αποκρύψει το φορολογητέο του εισόδημα ή να το παρουσιάσει μειωμένο.

Όπως αναφέραμε παραπάνω η φοροαποφυγή είναι νομότυπη παρόλα αυτά υπάρχουν περιπτώσεις, στις οποίες ικανοποιείται μόνο το γράμμα αλλά και όχι το πνεύμα του νόμου, και ο φορολογούμενος μειώνει μεν τη φορολογική του υποχρέωση χωρίς όμως να επιδεικνύει και την μείωση της φορολογικής του υποχρέωσης) συνεπώς τότε έχουμε φοροδιαφυγή. Γενικά πολλές φορές είναι δύσκολο να σύρουμε την διαχωριστική γραμμή μεταξύ φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής.

Μέσα στις λίγες σελίδες της εργασίας αυτής- λίγες σελίδες για ένα τόσο μεγάλο και πολυδιάστατο θέμα- προσπαθήσαμε να παρουσιάσουμε τις πιο συνηθισμένες μεθόδους φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής που συναντά κανείς στις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ.

Φυσικά θα αποτελούσε ουτοπία κάθε προσπάθεια για ολοκληρωτική παρουσίαση του θέματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΦΟΡΩΝ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Σύμφωνα με την νεότερη αντίληψη, η οποία είναι ανάλογη με τις επικρατούσες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες της εποχής, φόρος είναι η νόμιμη, υποχρεωτική οικονομική εισφορά από ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο υπέρ Κράτους ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου και επιβάλλεται βάση νόμου. Στην έννοια του φόρου περιλαμβάνονται ακόμα τα έσοδα του δημοσίου από τόκους ή πρόστιμα, τα οποία έχουν επιβληθεί λόγω μη έγκαιρης καταβολής των οφειλωμένων ποσών φόρου από τους φορολογούμενους. Καθώς επίσης και η διαφορά της τιμής πώλησης των μονοπωλειακών ειδών από την πραγματική τους τιμή.

Η διοίκηση καθώς και η διαχείριση των φόρων γίνεται από κρατικά όργανα και φορείς ειδικά εκπαιδευμένους για το σκοπό αυτό, οι οποίοι αποτελούν τους υπεύθυνους εκπροσώπους του κοινωνικού συνόλου. Ο φόρος είναι υποχρεωτική εισφορά που η καταβολή του είναι εξασφαλισμένη μέσω του καταναγκασμού του δικαίου. Η νομοθετική εξουσία κατά την άσκηση του δικαιώματος της επιβολής των φόρων δεσμεύεται από τους σχετικούς κανόνες που έχει καθιερώσει το Σύνταγμα και από το γενικό συμφέρον του λαού.

Ο φόρος επιβάλλεται κατά γενικό κανόνα σε χρήμα και η πληρωμή του αποτελεί πολιτικό καθήκον. Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα θα πρέπει να γνωρίζουν από καιρό πριν, τότε και επί ποιάς βάσεως οφείλουν να καταβάλλουν φόρο.

Όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα υπόκεινται στην φορολογία που καθορίζεται από το νόμο. Συνεπώς και το κράτος όταν ενεργεί υπό την έννοια του δημοσίου για τις περυσιακές τους σχέσεις, θεωρείται ιδιώτης και υπόκεινται στην φορολογία. Το κράτος ως δημόσιο δεν φορολογείται όταν ρητά εξαιρείται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση από το φορολογικό νόμο.

ΓΙΑΤΙ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΕΠΙΒΑΛΛΕΙ ΦΟΡΟΥΣ

Από τη στιγμή που οι άνθρωποι άρχισαν να συμβιώνουν ομαδικά και να ιδρύουν οργανωμένες κοινωνίες, δηλαδή κράτος αμέσως παρουσιάστηκαν και ορισμένα προβλήματα. Προβλήματα τα οποία αφενός αφορούν ολόκληρη την οργανωμένη κοινωνική συμβίωση και αφετέρου τα μεμονωμένα άτομα που όχι μόνο δεν επιδιώκουν, αλλά δεν είναι και σε θέση να τα επιλύσουν. Τα άτομα λοιπόν αφήνουν να δώσει λύσεις το Κράτος στα προβλήματα αυτά.

Το κράτος πλέον δεν είναι ένας αυθαίρετος σχηματισμός ούτε και αναγκαίο κακό, αλλά ο απαραίτητος όρος και ταυτόχρονα η ανώτατη μορφή της κοινωνικής συμβίωσης των ανθρώπων.

Τα άτομα πιστεύουν απόλυτα ότι το Κράτος οφείλει να εξασφαλίσει τόσο την εσωτερική τάξη όσο και την εξωτερική ασφάλεια. Όμως σύμφωνα με τα άρθρα 21 και 22 του Συντάγμα-

τος, το Κράτος οφείλει επίσης να εξασφαλίσει εργασία σε όσο το δυνατόν περισσότερους πολίτες που επιθυμούν να εργαστούν, όπως και να προστατεύσει όλους εκείνους που βρίσκονται σε δύσκολη οικονομική θέση όχι φυσικά εξαιτίας τού.

Γίνεται φανερό πλέον ότι ένα σύγχρονο κράτος προκειμένου να λειτουργήσει σωστά πρέπει οπωσδήποτε να εξασφαλίσει τους αναγκαίους πόρους.

ΣΚΟΠΟΙ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ

Με βάση τις ερμηνείες των νεότερων οικονομολόγων, οι σκοποί της λειτουργίας των φόρων είναι οι εξής:

1. Ταμειυτικοί ή δημοσιοοικονομικοί που αποβλέπουν στην εξασφάλιση των δημοσίων εσόδων.

2. Οικονομικοί που αποβλέπουν :

- στη δίκαιη ανακατανομή του εισοδήματος μεταξύ των πολιτών.
- στην άσκηση αναπληθωριστικής πολιτικής.
- στην στροφή των επιχειρήσεων σε πιο παραγωγικές δραστηριότητες.

3. Κοινωνικοπολιτικοί που αποβλέπουν:

- στην απαλλαγή από το φόρο εισοδήματος που θεωρείται απαραίτητος για την επιβίωση των φορολογουμένων.
- στην επιβολή απαγορευτικού φόρου.
- στην απαλλαγή των πολύτεκνων με σκοπό την αύξηση του πληθυσμού.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ

Οι φόροι διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες: α) στους άμεσους και β) τους έμμεσους.

- **Άμεσοί:** είναι οι φόροι που προκύπτουν από την επιβολή απευθείας φορολογίας του εισοδήματος των ατόμων π.χ. ο φόρος εισοδήματος, κληρονομιών, δωρεών κ.λ.π.

- **Έμμεσοί:** είναι οι φόροι που προκύπτουν από την επιβολή φορολογίας σε ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες και επιβαρύνουν τα άτομα που κάνουν χρήση των αγαθών και υπηρεσιών αυτών π.χ. ΦΠΑ, τέλη χαρτοσήμου κ.λ.π.

Τα πλεονεκτήματα των άμεσων φόρων είναι τα παρακάτω:

- σταθεροί
- δίκαιοι
- οι φορολογούμενοι γνωρίζουν εκ των προτέρων πόσα ακριβώς πρέπει να πληρώσουν.

Τα μειονεκτήματα των άμεσων φόρων είναι:

- Παρουσιάζουν δυσχέρεια στην εξακρίβωση της φορολογητέας ύλης.
- Δεν είναι άμεσου αποδόσεως.
- Ευνοούν τη φοροδιαφυγή.
- Έχουν μεγάλο κόστος βεβαίωσης και είσπραξης.

Τα πλεονεκτήματα των έμμεσων φόρων είναι:

- Η είσπραξη τους είναι ευκολότερη.
- Καταβάλλονται ευκολότερα γιατί είναι ενσωματωμένοι στην τιμή των αγαθών.
- περιορίζουν τη φοροδιαφυγή.
- Επιβαρύνουν και τους ξένους που μας επισκέπτονται.

Τα μειονεκτήματα των εμμέσων φόρων είναι:

- Είναι άδικοι γιατί επιβάλλονται σ' όλους τους πολίτες χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η φορολογική τους ικανότητα.
- Δεν είναι σταθεροί σε περιόδους οικονομικών κρίσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΕΝΝΟΙΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ - ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗΣ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

Η φοροδιαφυγή ορίζεται ως το σύνολο των παράνομων ενεργειών των ιδιωτικών φορέων, με τις οποίες αποβλέπουν στην μείωση ή την εξάλειψη της φορολογικής τους υποχρέωσης.

Επειδή όμως η έννοια της φοροδιαφυγής έχει ευρύτερο χαρακτήρα, ορίζεται και ως εξής:

1) Το τμήμα εκείνο του εισοδήματος (στο οποίο αντιστοιχεί ένα ποσό φόρου) το οποίο θα έπρεπε (με βάση την ισχύουσα νομοθεσία) να δηλώνεται εθελοντικά στις αρμόδιες φορολογικές αρχές και για οποιοδήποτε λόγο δε δηλώνεται και δε φορολογείται (δηλώνεται μικρότερο εισόδημα από το πραγματικό).

2) Το τμήμα εκείνο των εμμέσων φόρων και λοιπών άμεσων φόρων (το οποίο με βάση την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία) θα έπρεπε να εισπράττεται και να αποδίδεται εθελοντικά στο κράτος και για οποιοδήποτε λόγο δε φτάνει ποτέ στο δημόσιο ταμείο.

3) Οι τόκοι (ή η τιμαριθμική προσαρμογή) που αντιστοιχούν στο τμήμα εκείνο των φόρων που καταβάλλονται με καθυστέρηση και συνήθως μετά από κάποια ρύθμιση (Μανεσιώτης 1990).

4) Το ποσό των φόρων που δεν καταβλήθηκε στο κράτος λόγω ύπαρξης φορολογικών απαλλαγών και κινήτρων, χωρίς όμως να επιτευχθεί το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα (Γπαυλόπουλος, 1987).

Η φοροδιαφυγή συναντάται σε όλες τις χώρες του κόσμου και η έκτασή της εξαρτάται από υποκειμενικούς και αντικειμενικούς παράγοντες.

Οι υποκειμενικοί παράγοντες που προσδιορίζουν την έκτασή της είναι οι εξής:

α) Το μέσο μορφωτικό και πολιτισμικό επίπεδο των φορολογουμένων:

Όταν το μορφωτικό και πολιτισμικό επίπεδο του πληθυσμού είναι χαμηλό οι φορολογούμενοι δεν έχουν συνείδηση του γεγονότος ότι τα έσοδα από τους φόρους διατίθενται για την εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου αφού χρηματοδοτούν τα δημόσια αγαθά που παρέχει το κράτος προς τους πολίτες. Αυτό παρατηρείται περισσότερο στις υποανάπτυκτες χώρες με τα πενιχρά οικονομικά μέσα, στις οποίες η διάκριση μεταξύ ατομικών και συλλογικών αναγκών είναι εντονότερη σε βάρος των τελευταίων και συνεπώς η τάση για φοροδιαφυγή σε τέτοιες περιπτώσεις είναι αυξημένη.

β) Το μορφωτικό και ηθικό επίπεδο των φορολογικών οργάνων.

Όταν τα στελέχη των φοροτεχνικών υπηρεσιών είναι μορφωμένα και ικανά, μπορούν να διαμορφώσουν ένα φορολογικό σύστημά που να περιορίζει τον κίνδυνο της φοροδιαφυγής και να οργανώσουν ορθολογικά τις υπηρεσίες αυτές, χρησιμοποιώντας τον κατάλληλο μηχανικό εξοπλισμό προβαίνουν στη σωστή ερμηνεία και εφαρμογή των φορολογικών νόμων, αποφεύγοντας τις παράνομες συναλλαγές με τους φορολογούμενους.

Οι αντικειμενικοί παράγοντες που προσδιορίζουν την έκταση της φοροδιαφυγής, είναι οι παρακάτω:

α. Ο τρόπος κατανομής των φορολογικών βαρών: όσο περισσότερο η κατανομή των φορολογικών βαρών ανταποκρίνεται στη γενικά κρατούσα αντίληψη, περί κοινωνικής δικαιοσύνης, τόσο μικρότερη είναι η τάση για φοροδιαφυγή και αντιστρόφως. Πράγματι όταν παραβιάζεται η αρχή της δίκαιης κατανομής των φορολογικών βαρών τότε:

1. Καλλιεργείται το αίσθημα της αδικίας μεταξύ των φορολογουμένων και ενισχύεται η τάση για φοροδιαφυγή.

2. Αυξάνει το αίσθημα αδικίας μεταξύ των φορολογουμένων, εφόσον τα ποσά που θα κατέβαλαν όσοι απαλλάσσονται από τη φορολογία θα πρέπει τώρα να καταβληθούν από τους υπόλοιπους ιδιωτικούς φορείς και

3. Δημιουργούνται άνισοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ ευνοουμένων και μη επιχειρήσεων, εφόσον οι φόροι επηρεάζουν τα σχέδια παραγωγής και επενδύσεων όλων των ιδιωτικών παραγωγικών μονάδων.

Για τους λόγους αυτούς, κάθε παρέκλιση από την αρχή της δίκαιης κατανομής των φορολογικών βαρών ενισχύει την τάση για φοροδιαφυγή και προκαλεί δυσμενείς κοινωνικοοικονομικές συνέπειες.

β. Η διάρθρωση του φορολογικού συστήματος: Η έκταση της φοροδιαφυγής προσδιορίζεται επίσης από το είδος και την ταμειυτική σπουδαιότητα των φόρων που απαρτίζουν το φορολογικό σύστημα μίας χώρας. Έτσι αν το φορολογικό σύστημα μιας χώρας κυριαρχείται από άμεσους φόρους, τότε η τάση για φοροδιαφυγή είναι μεγαλύτερη και αυτό γιατί υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες για απόκρυψη φορολογητέας ύλης. Οι επιχειρήσεις για παράδειγμα φοροδιαφεύγουν ως εξής, μεταφέροντας ένα μέρος από τα εσοδά τους σε λογαριασμούς εικονικών αποσβέσεων και εξόδων παραστάσεως.

Στην αντίθετη περίπτωση όμως το φορολογικό σύστημα κυριαρχείται από έμμεσους φόρους, η τάση για φοροδιαφυγή είναι μικρότερη και αυτό γιατί ο έλεγχος των φορολογικών οργάνων είναι αποτελεσματικότερος. Οι επιχειρήσεις σε αυτή την περίπτωση είναι λιγότερες και επιπλέον είναι υποχρεωμένες να τηρούν λογιστικά βιβλία από τα οποία προκύπτει η φορολογητέα ύλη.

Σημαντικότερο είναι όμως η ειδικότερη μορφή με την οποία εμφανίζονται οι άμεσοι ή οι έμμεσοι φόροι.

Για παράδειγμα αν ο φόρος κατανάλωσης εισπράττεται μόνο στο στάδιο βιομηχανοποίησης η δυνατότητα φοροδιαφυγής είναι μικρότερη, ενώ όταν ο φόρος επιβάλλεται στο στάδιο του λιανικού εμπορίου η δυνατότητα φοροδιαφυγής είναι μεγαλύτερη γιατί οι επιχειρήσεις είναι περισσότερες και δεν τηρούν επαρκή λογιστικά στοιχεία.

γ) Ο τρόπος διαχείρισης του δημόσιου χρήματος: όσο συνετώτερη είναι η διαχείριση των φορολογικών εσόδων από το κράτος, τόσο ασθενέστερη είναι η τάση των φορολογουμένων για φοροδιαφυγή διότι κυριαρχεί η εμπιστοσύνη των πολιτών, στην θέληση και την ικανότητα του κράτους να ικανοποιεί τις συλλογικές ανάγκες. Αντιθέτως η σπατάλη και η κακή διαχείριση του δημόσιου χρήματος, διαβρώνει την φορολογική συνείδηση των φορολογουμένων αφού η φορολο-

γική τους θυσία δεν εκτιμάται ανάλογα από το κράτος.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ

Η φοροαποφυγή ορίζεται ως το σύνολο των νομίμων ενεργειών των φορολογουμένων, οι οποίες αποβλέπουν στη μείωση ή την εξάλειψη της φορολογικής τους υποχρέωσης από ορισμένο ή ορισμένους φόρους.

Ενώ λοιπόν, με τη φοροδιαφυγή, ο φορολογούμενος προσπαθεί με παράνομες ενέργειες να αποκρύψει φορολογητέα ύλη, με την φοροαποφυγή προσπαθεί με νόμιμες ενέργειες (κάνοντας χρήση φορολογικών κινήτρων ή κενών που τυχόν παρουσιάζει η φορολογική νομοθεσία) να μειώσει τη φορολογική του επιβάρυνση. Έτσι όταν κάποιος φορολογούμενος π.χ. μεταβιβάζει τμηματικά, εν ζωή, την περιουσία του με την μορφή δωρεάς, για να αποφύγουν οι κληρονόμοι το βαρύτερο φόρο κληρονομιάς, τότε έχουμε φοροαποφυγή.

Φοροαπόφυγή υπάρχει στις εξής περιπτώσεις:

- 1) Όταν ο φορολογικός νόμος απαλλάσσει ένα μέρος εισοδήματος από τη φορολογία.
- 2) Όταν ο νόμος παρουσιάζει κενά, κάποιες περιπτώσεις δηλαδή που δεν τις καλύπτει.
- 3) Όταν ο φορολογούμενος επιρρίπτει το φόρο που ο ίδιος πρέπει να καταβάλλει, σε τρίτο πρόσωπο.
- 4) Όταν γίνεται χρήση των φορολογικών κινήτρων που δίνει ο νόμος.

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΚΑΙ ΑΙΤΙΑ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

Ο φορολογούμενος (άτομο ή επιχείρηση) έχει δύο επιλογές:

- ή να δηλώσει ειλικρινώς όλο το εισόδημα, οπότε θα γνωρίζει με βεβαιότητα το μετά τη φορολογία εισόδημά του, ή
- να δηλώσει μικρότερο εισόδημα, με σκοπό να αυξήσει το μετά τη φορολογία (καθαρό) εισόδημά του.

Στη δεύτερη περίπτωση όμως διατρέχει τον κίνδυνο να ανακαλυφθεί η φοροδιαφυγή, οπότε θα πληρώσει όχι μόνο τον φόρο που θα είχε πληρώσει στην πρώτη περίπτωση αλλά θα του επιβληθούν και πρόσθετες χρηματικές ποινές, με αποτέλεσμα το καθαρό εισόδημά του να είναι τελικά μικρότερο απ' ό,τι εάν είχε επιλέξει να κάνει ειλικρινή δήλωση.

Επίσης υπάρχουν τρεις σημαντικοί παράγοντες οι οποίοι καθορίζουν την συμπεριφορά του φορολογουμένου σχετικά με την απόκρυψη εισοδήματος.

Οι τρεις αυτοί παράγοντες είναι:

- I) η πιθανότητα αποκάλυψης της φοροδιαφυγής
- II) το ύψος της ποινής που θα επιβληθεί και
- III) το ύψος του φορολογικού συντελεστή

Οι τρεις αυτοί παράμετροι καθορίζονται και ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από τις φορολογικές αρχές, πράγμα που σημαίνει ότι το ύψος της φοροδιαφυγής είναι δυνατό να ελεγχθεί.

Η πιθανότητα αποκάλυψης της φοροδιαφυγής επηρεάζεται από το ανθρώπινο δυναμικό και τους

άλλος πόρους (π.χ. κτίρια, ηλεκτρονικούς υπολογιστές) που θα διατεθούν για την διοίκηση του φορολογικού συστήματος. Επηρεάζεται όμως και από «ποιοτικές μεταβλητές» όπως η οργάνωση των φορολογικών αρχών και η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού. Ειδικότερα οι φορολογικοί ελεγκτές θα πρέπει να έχουν βαθειά γνώση του αντικειμένου, ακέραιο χαρακτήρα, υψηλό ηθικό και μεγάλο ενδιαφέρον για την εργασία τους. Οι φορολογικές αρχές αποτελούν το σύνδεσμο ανάμεσα στη φορολογική βάση, το φορολογικό σύστημα και τα φορολογικά έσοδα, γι' αυτό και η σημασία τους για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής είναι καθοριστική.

Ο καθορισμός των κατάλληλων προστίμων και χρηματικών ποινών είναι επίσης μια μεταβλητή που βρίσκεται κάτω από τον έλεγχο των αρχών. Σχετικά με το άριστο ύψος των ποινών υπάρχουν τα εξής συμπεράσματα:

- η ποινή πρέπει να είναι μια αύξουσα συνάρτηση του μεγέθους της φοροδιαφυγής.
 - Για ένα προοδευτικό φόρο εισοδήματος απαιτούνται υψηλότερες ποινές απ' ό,τι για ένα αναλογικό φόρο.
 - Σε περιόδους πληθωρισμού και σε περίπτωση που οι ποινές είναι εκφρασμένες σε σταθερά χρηματικά ποσά, θα πρέπει να προβλέπεται η αυτόματη τιμαριθμική αναπροσαρμογή τους.
- Τέλος σε περίπτωση που αυτό κρίνεται σκόπιμο με βάση τις κρατούσες κοινωνικές συνθήκες είναι δυνατό να επιβληθούν και μη χρηματικές ποινές όπως η δημοσιοποίηση των στοιχείων των φοροφυγάδων κ.λ.π.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ & ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στη χώρα μας το φορολογικό σύστημα παρούσαζε και εξακολουθεί να παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα και κάθε άλλο παρά στην αποκάλυψη και τον περιορισμό της φοροδιαφυγής συμβάλει.

Ένα σωστό φορολογικό σύστημα επηρεάζει το ύψος της φοροδιαφυγής αποφασιστικά μιας και καθορίζει άμεσα τόσο το μέγεθος των φορολογικών συντελεστών όσο και το ύψος των σχετικών ποινών.

Από το 1964 οι Break and Journey σε σχετική μελέτη τονίζουν ότι το φορολογικό σύστημα της χώρας μας ήταν εξαιρετικά πολύπλοκο. Η πολυπλοκότητα του αυτή οφείλεται στον εξαιρετικά μεγάλο αριθμό των φόρων καθώς και στο ότι πολλοί φόροι επιβάλλονται με περισσότερους του ενός συντελεστές.

Επίσης τα πάσης φύσεως φορολογικά κίνητρα για πραγματοποίηση επενδύσεων, περιφερειακή ανάπτυξη, εισαγωγή κεφαλαίου από το εξωτερικό, εξαγωγές, ανάπτυξη του χρηματιστηρίου, συγχώνευση επιχειρήσεων κ.λ.π. καθώς και ο μεγάλος αριθμός των έκτακτων φόρων που επιβάλλονται συχνά τις τελευταίες δεκαετίες κάνουν φανερή την πολυπλοκότητα του φορολογικού μας συστήματος.

Μερικά ακόμη μειονεκτήματα του φορολογικού μας συστήματος είναι οι ασφάλειες των φορολογικών νόμων με αποτέλεσμα να συντελεί στην ακούσια ή την εκούσια φοροδιαφυγή. Καθώς και ότι πολλοί φόροι επιβάλλονται στην ίδια φορολογική βάση με αποτέλεσμα πρόθεση του φορολογουμένου για φοροδιαφυγή σε ένα φόρο να οδηγήσει σε φοροδιαφυγή και στους υπόλοιπους φόρους.

Κατά καιρούς έγιναν κάποιες προσπάθειες για την απλοποίηση του φορολογικού μας συστήματος, αλλά χωρίς σημαντικά αποτελέσματα. Όπως με την παραχώρηση της χώρας μας στην ΕΟΚ και ιδιαίτερα μετά την εισαγωγή του ΦΠΑ καθώς και με την κατάργηση των συντελεστών του ρυθμιστικού φόρου. Παρόλα αυτά δεν αξιοποιήθηκαν οι νέες δυνατότητες λόγω της κακής οργάνωσης των φορολο

γικών αρχών.

Ένα σωστό φορολογικό σύστημα πρέπει να δημιουργεί συγκροτόμενα συμφέροντα στους φορολογούμενους κάτι που έγινε με την εφαρμογή του ΦΠΑ αλλά ακόμη το φορολογικό μας σύστημα παρουσιάζει πολλές αδυναμίες στον τομέα αυτό.

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι το φορολογικό μας σύστημα παράγει παρά συμβάλλει στον περιορισμό της φοροδιαφυγής. Οι παρακάτω περιπτώσεις είναι ενδεικτικές για τον τρόπο που η διάρθρωση του φορολογικού συστήματος επηρεάζει το ύψος της φοροδιαφυγής αλλά και το ενδεχόμενο ανίχνευσής τους.

α) Η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος όχι μόνο δε διευκολύνει την αποκάλυψή της αλλά αντίθετα προσάγει την φοροδιαφυγή. Η πολυπλοκότητα ενός φορολογικού συστήματος μπορεί να οφείλεται στον μεγάλο αριθμό φόρων, καθώς και από το τρόπο επιβολής του φόρου ή από το πλήθος των εξαιρέσεων και των απαλλαγών. κ.λ.π.

β) Η ασάφεια των φορολογικών διατάξεων επηρεάζει το ύψος της φοροδιαφυγής και μειώνει τις πιθανότητες ανίχνευσης της. Οι φορολογικές διατάξεις πρέπει να είναι σαφής και κατανοητές τόσο για τους εφοριακούς ελεγκτές, όσο και για τους ίδιους τους φορολογούμενους.

γ) Το φορολογικό σύστημα για να βοηθάει στην αποκάλυψή της φοροδιαφυγής πρέπει να δημιουργεί αλληλοσυγκρουόμενα συμφέροντα μεταξύ των φορολογουμένων, όπως συμβαίνει με το ΦΠΑ.

δ) Η ύπαρξη ελεγκτικών φόρων σε ένα φορολογικό σύστημα συντελεί επίσης στην αποκάλυψη της φοροδιαφυγής. Όπως υποδηλώνει το όνομά τους, οι ελεγκτικοί φόροι επιβάλλονται για να συμβάλλουν στον εντοπισμό της φοροδιαφυγής παρά για εισπρακτικούς λόγους.

ε) Το φορολογικό σύστημα όμως πάνω απ' όλα πρέπει να εξασφαλίζει τη δίκαιη κατανομή του φορολογικού βάρους μεταξύ των φορολογουμένων. Η ιδιότητα αυτή, που για πολλούς λόγους αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο κάθε καλού φορολογικού συστήματος, επηρεάζει καθοριστικά και την προδιάθεση και τη ροπή του φορολογούμενου για φοροδιαφυγή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

Ο ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΩΣ ΜΕΣΟ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

Η ελεγκτική είναι κλάδος της Οικονομικής των Επιχειρήσεως και Εκμεταλλεύσεων, που ασχολείται με τον έλεγχο των περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής μονάδας. Η ελεγκτική εξετάζει τα εξής τρία θέματα:

- Το αντικείμενο του ελέγχου, δηλαδή τι ελέγχεται, γιατί είναι αναγκαίος ο έλεγχος και ποιοι σκοποί επιδιώκονται με αυτόν.
- Το υποκείμενο του ελέγχου (του ελεγκτή) δηλαδή ποια πρόσωπα διενεργούν τον έλεγχο και ποιά πρέπει να είναι τα προσόντα τους.
- Τις ελεγκτικές διαδικασίες, δηλαδή την τεχνική του ελέγχου (πως διενεργείται ο έλεγχος κλπ.)

1) Το αντικείμενο του ελέγχου

Το αντικείμενο του ελέγχου είναι η οικονομική διαχείριση μιας οικονομικής μονάδας. Για να πραγματοποιηθεί ο έλεγχος απαραίτητο είναι να απεικονίζεται λογιστικώς η οικονομική διαχείριση της οικονομικής μονάδας. Η λογιστική καταγράφει και παρακολουθεί τις πράξεις της οικονομικής διαχείρισης και η ελεγκτική τις ελέγχει.

Ο έλεγχος στην οικονομική διαχείριση μιας οικονομικής μονάδας είναι αναγκαίος για να αποφευχθούν λάθη και απάτες και θεωρείται απαραίτητο συμπλήρωμα κάθε οικονομικής διαχείρισης, πρόκειται για ένα είδος ασφάλισης για τα λάθη, την κλοπή και την απάτη.

Βασικοί σκοποί του ελέγχου είναι οι εξής:

- Η πρόληψη θελημένων ή αθέλητων λαθών, απατών κλπ. (προληπτικός έλεγχος)
- Η αποκάλυψη και καταστολή ακούσιων ή εκούσιων σφαλμάτων, απατών κλπ. (κατασταλτικός έλεγχος)
- Η πιστοποίηση της αλήθειας και της ακρίβειας οικονομικών καταστάσεων (ισολογισμού, αποτελεσμάτων χρήσης κλπ.) της πιστοληπτικής ικανότητας μια επιχείρησης κλπ.

Ενδιαφερόμενοι για τη διενέργεια του ελέγχου είναι:

- Οι διοικούντες και διευθύνοντες την οικονομική μονάδα (οποιοδήποτε νομικού τύπου, μορφής, κλάδου κλπ.) προκειμένου να αποφευχθούν ενέργειες ή παραλείψεις των υφιστάμενων τους που μπορούν να οδηγήσουν σε παρατυπίες για τις οποίες αυτοί κατόπιν θα πρέπει να λογοδοτήσουν.

- Οι μέτοχοι και γενικά οι επενδυτές κεφαλαίων στην οικονομική μονάδα για να γνωρίζουν αν τα κεφάλαιά τους έχουν τοποθετηθεί αποδοτικά στη συγκεκριμένη επιχείρηση.
- Οι πιστωτές, οι τράπεζες καθώς και όλοι οι συναλλασσόμενοι με την επιχείρηση με σκοπό να γνωρίζουν αν η επιχείρηση είναι σε θέση να αντεπεξέλθει στις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει απέναντί τους. Να γνωρίζουν ανά πάσα στιγμή αν γίνεται σωστή διαχείριση των κεφαλαίων που έδωσαν στην επιχείρηση και αν εξασφαλίζεται η επιστροφή των κεφαλαίων αυτών καθώς και των τόκων που έχουν συμφωνηθεί.
- Οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση προκειμένου να είναι ενήμεροι για την πορεία της επιχ/σης, κάτι που αφορά το μέλλον τους και τη θέση τους σ' αυτήν.
- Το ίδιο το κράτος για να μπορεί να εφαρμόσει σωστά την οικονομική, φορολογική πολιτική του, από τη στιγμή που τα κεφάλαια των επιχειρήσεων δεν ανήκουν σε μια μικρή ομάδα που διοικεί την επιχείρηση αλλά στο κοινωνικό σύνολο.

2) Το υποκείμενο του ελέγχου

Υποκείμενο του ελέγχου είναι ο ελεγκτής, δηλαδή το πρόσωπο που διενεργεί τον έλεγχο. Ο ελεγκτής είναι το απαραίτητο όργανο για να εξασφαλισθεί η ορθολογική οργάνωση, λειτουργία και ομαλή οικονομική διαχείριση τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

Ο ελεγκτής ανάλογα με την εξάρτησή του, οικονομική ή άλλη, από την οικονομική μονάδα στην οποία διενεργεί τον έλεγχο, καθώς και τον ειδικότερο σκοπό στον οποίο αποβλέπει το έργο δυο, διακρίνεται σε εσωτερικό και εξωτερικό ελεγκτή.

α) Ο εσωτερικός ελεγκτής είναι ο υπάλληλος της επιχείρησης και το έργο του έχει προληπτικό χαρακτήρα και συνίσταται στο να παρακολουθεί και να ελέγχει τις διαχειριστικές πράξεις και τις λογιστικές καταχωρήσεις, με σκοπό την άμεση επισήμανση ηθελημένων ή αθέλητων σφαλμάτων ή αντικανονικών και παράνομων ενεργειών. Η ιδιότητα του εσωτερικού ελεγκτή μπορεί να είναι με σαφήνεια διακεκριμένη, όπως γίνεται συνήθως στις μεγάλες επιχειρήσεις όπου υπάρχει ειδική υπηρεσία που ασκεί το έργο αυτό, ή το ρόλο του εσωτερικού ελεγκτή μπορεί να παίξουν οι προϊστάμενοι των διαφόρων υπηρεσιών.

Στη θέση του εσωτερικού ελεγκτή πρέπει να τοποθετούνται πρόσωπα κατάλληλα που να διακρίνονται για τη μόρφωση, την πείρα και το ήθος τους, γιατί αλλιώς όπως είναι φυσικό, δεν είναι δυνατό να ασκήσουν τα καθήκοντα του ελεγκτή με τον τρόπο που επιβάλλεται.

Χωρίς να υποτιμάμε τη σπουδαιότητα του έργου του εσωτερικού ελεγκτή πρέπει να αναφέρουμε και τα σοβαρά μειονεκτήματα που οφείλονται στο γεγονός ότι πρόκειται για έναν υπάλληλο της οικονομικής μονάδας που ασκεί τα καθήκοντά του και από αυτό το γεγονός, είναι φυσικό ο έλεγχός του:

- να ασκείται σύμφωνα με τους κανόνες και τους όρους που έχει θέσει η διοίκηση της οικονο-

μικής μονάδας και όχι σύμφωνα με τους κανόνες της ελεγκτικής

- δεν ενημερώνεται για τις πράξεις των διοικούντων, συνήθων των ανωτέρων του στην ιεραρχία ή ο έλεγχός του σ' αυτούς είναι περιορισμένος, αναγκαστικά ή τέλεια τυπικός

- απασχολούμενος με πράξεις συναδέλφων του, πολλές φορές από συναδελφική αλληλεγγύη, ο έλεγχος του δεν είναι αμερόληπτος και αντικειμενικός, ενώ με το πέρασμα του χρόνου και τη στενότερη φιλική σχέση κλπ. η προσοχή και η διερευνητικότητα μειώνεται βαθμιαία και ο έλεγχος γίνεται πια τυπικός.

- επειδή ασχολείται διαρκώς με τα ίδια θέματα και με τον ίδιο τρόπο, η δουλειά του γίνεται ρουτίνα με επακόλουθο την εξασθένηση σιγά-σιγά τόσο της επαγρύπνισης όσο και της διερευνητικότητάς του.

β) Ο εξωτερικός ελεγκτής σε αντίθεση με τον εσωτερικό ελεγκτή δεν έχει καμιά υπαλληλική ή άλλη εξάρτηση προς την επιχείρηση που καλείται να ελέγξει. Είναι εντελώς ανεξάρτητος και αδέσμευτος προς την οικονομική μονάδα που ελέγχει και κατά συνέπεια καθόλου δεν επηρεάζεται από τη διοίκησή της με αποτέλεσμα να μην υπάρχει κανένα από τα μείονεκτήματα που βαρύνουν τον εσωτερικό ελεγκτή. Αυτό αποτελεί εγγύηση για τη διενέργεια αντικειμενικού και ανεπηρέαστου ελέγχου, με αποτέλεσμα να αποκτάει ιδιαίτερο κύρος το έργο του εξωτερικού ελεγκτή και τα πορίσματά του είναι πολύ χρήσιμα.

Αντίθετα από τον εσωτερικό ελεγκτή που η δράση του περιορίζεται μέσα στην επιχείρηση, ο εξωτερικός ελεγκτής έχει πολλά και ποικίλα πεδία δράσης και από το γεγονός αυτό ξεκινάει η ανάγκη οργάνωσης του εξωτερικού ελέγχου σε ανεξάρτητο λειτουργήμα που έχει αποκτήσει θεσμικό χαρακτήρα σε όλες τις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες.

Είναι αυτονόητο ότι για να μπορεί ο ελεγκτής να ανταποκριθεί στις μεγάλες και ποικίλες απαιτήσεις του δύσκολου και τόσο σπουδαίου έργου του, πρέπει να έχει τα ανάλογα προσόντα που αναφέρονται τόσο στην προσωπικότητά του, όσο και στην επαγγελματική του κατάρτιση. Βασικό προσόν του ελεγκτή θεωρείται το ανεπίληπτο ήθος και η ακεραιότητα του χαρακτήρα του, η άρτια επιστημονική κατάρτιση, η εξειδικευμένη πείρα, η ικανότητα ταχείας αντίληψης και κρίσης, η αυτοπεποίθηση και η αναγκαία λεπτότητα για την εκτέλεση του λεπτού έργου που επιτελεί.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΕΛΕΓΧΩΝ

Μπορούμε να διακρίνουμε τους ελέγχους, με βάση διάφορα κριτήρια σε κατηγορίες και είδη:

α) Ανάλογα με την έκτασή τους σε γενικούς και ειδικούς

- Γενικός έλεγχος είναι αυτός που επεκτείνεται σε ολόκληρη τη διαχείριση συγκεκριμένης χρονικής περιόδου, συνήθως έτους. Ειδικά γενικός έλεγχος είναι ο έλεγχος του ισολογισμού τέλους χρήσης.

- **Ειδικός έλεγχος** είναι εκείνος που έχει σαν αντικείμενο ένα συγκεκριμένο θέμα, καθώς και ένα συγκεκριμένο τομέα (π.χ. έλεγχος ταμειακής διαχείρισης, έλεγχος αποθεμάτων, έλεγχος πελατών).

β) Ανάλογα με το σκοπό τους σε προληπτικούς και κατασταλτικούς

- **Προληπτικός έλεγχος** είναι αυτός που διενεργείται στη διάρκεια της εκτέλεσης της πράξης (π.χ. όταν εκδίδεται ένα γραμμάτιο είσπραξης κ.λ.π.) και αποβλέπει στην πρόληψη εκούσιων και ακούσιων σφαλμάτων.

- **Ο κατασταλτικός έλεγχος** διενεργείται μετά την εκτέλεση των πράξεων, αφορά τη διαχείριση μίας συγκεκριμένης περιόδου και αποβλέπει στην αποκάλυψη, την καταστολή εκούσιων και ακούσιων σφαλμάτων.

γ) Ανάλογα με τη διάρκειά τους σε μόνιμους ή διαρκείς, τακτικούς ή περιοδικούς και έκτακτους ή περιστασιακούς

- **Μόνιμος ή διαρκής έλεγχος** είναι αυτός που διενεργείται συνέχεια και τέτοιος είναι ο εσωτερικός προληπτικός έλεγχος.

- **Τακτικός ή περιοδικός** είναι αυτός που διενεργείται κατά περιόδους και τακτικά, δηλαδή δεν είναι συνεχής αλλά επαναλαμβάνεται τακτικά και αφορά τον έλεγχο της διαχείρισης τακτικών χρονικών περιόδων (π.χ. τριμηνίας, εξαμηνίας κλπ.)

- **Έκτακτος ή περιστασιακός έλεγχος** είναι αυτός που διενεργείται σε έκτακτες περιπτώσεις (όταν υπάρχουν υποψίες για απάτες, καταχρήσεις κλπ.).

δ) Ανάλογα με το πρόσωπο που διενεργεί τον έλεγχο, σε εσωτερικούς ελέγχους που διενεργούνται από τους εσωτερικούς ελεγκτές και εξωτερικούς ελέγχους που διενεργούνται από τους εξωτερικούς ελεγκτές.

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι μόνιμος (διαρκής) έλεγχος, αλλά και γενικός έλεγχος, ακόμη ο εσωτερικός έλεγχος είναι προληπτικός, σε μεγάλες μάλιστα επιχειρήσεις περιλαμβάνει και τμήμα με τη μορφή του κατασταλτικού ελέγχου (υπηρεσία επιθεώρησης). Ο εξωτερικός έλεγχος είναι κατά κανόνα κατασταλτικός έλεγχος, αλλά μπορεί να είναι και προληπτικός όταν ο εξωτερικός ελεγκτής ελέγχει τις διαχειριστικές πράξεις πριν από την εκτέλεσή του. Επίσης ο εξωτερικός έλεγχος μπορεί να είναι γενικός ή ειδικός, τακτικός ή έκτακτος κλπ.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ - ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Εσωτερικός Έλεγχος, είναι αυτός ο έλεγχος που έχει οργανωθεί μέσα στην επιχείρηση και διενεργείται από υπαλλήλους της. Τονίζεται επίσης ότι με τον όρο "εσωτερικός έλεγχος" δεν εννοούμε μόνο την ιδιαίτερη υπηρεσία ελέγχου στην επιχείρηση ή τους υπαλλήλους που έχουν αναλάβει αυτή την εργασία παράλληλα με άλλα καθήκοντά τους, αλλά εννοούμε το όλο σύστημα οργάνωσης της διαδικασίας εκτέλεσης των διαχειριστικών πράξεων και της

λογιστικής απεικόνισής του. Όλα αυτά αποτελούν το λεγόμενο "σύστημα εσωτερικού ελέγχου", βασική αρχή του οποίου είναι η εξής: καμία διαχειριστική πράξη και λογιστική καταχώρηση δεν επιτρέπεται να ολοκληρώνεται από ένα μόνο υπάλληλο αλλά η εργασία κάθε υπαλλήλου πρέπει να συμπληρώνει, οπωσδήποτε, την εργασία τουλάχιστον ενός άλλου και να ελέγχεται από κάποιον τρίτο.

Εξωτερικός Έλεγχος: είναι αυτός ο έλεγχος που διενεργείται από ειδικούς επαγγελματίες με ανεπίληπτο ήθος και ακέραιο χαρακτήρα, άρτια επιστημονική κατάρτιση καθώς και ειδική πείρα, χωρίς να έχουν καμία υποβλητική σχέση ή εξάρτηση από την ελεγχόμενη επιχείρηση. Πρόκειται για το θεσμό των εξωτερικών ελεγκτών. Στη χώρα μας αυτοί οι ειδικοί επαγγελματίες είναι οι ορκωτοί λογιστές.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

α) ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΕ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ (Tests)

Σε όλα τα είδη ελέγχου και ειδικά στον τακτικό έλεγχο ισολογισμού τέλους χρήσης, δεν είναι δυνατό να ελέγχεται λεπτομερειακά ολόκληρη η διαχειριστική και λογιστική δουλειά της χρήσης που βέβαια κάτι τέτοιο θα απαιτούσε πολύμηνη απασχόληση και πολλούς ελεγκτές. Μια τέτοια κατάσταση θα αποτελούσε τροχοπέδη για τις λογιστικές υπηρεσίες της ελεγχόμενης επιχείρησής και παράλληλα θα ήταν αντιοικονομικό. Γι' αυτό το λόγο υιοθετήθηκε παγκόσμια η αρχή του δειγματοληπτικού ελέγχου με δύο βασικές μεθόδους: τον οριζόντιο και τον κάθετο έλεγχο.

β) ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Ο οριζόντιος έλεγχος, ονομάζεται και προοδευτικός γιατί ξεκινάει από τα δικαιολογητικά και προοδευτικά καταλήγει στα κονδύλια του ισολογισμού. Πρόκειται για το λεπτομερή έλεγχο όλων των οικονομικών πράξεων που πραγματοποιήθηκαν μέσα σε μια περίοδο. Δηλαδή με τον οριζόντιο έλεγχο έχουμε τα εξής:

- ελέγχονται με λεπτομέρεια χωρίς εξαίρεση όλα τα δικαιολογητικά της περιόδου που έχει επιλεγεί
- ελέγχεται με βάση τα δικαιολογητικά η ορθή διατύπωση των εγγραφών στα αναλυτικά ημερολόγια
- ελέγχεται η ενημέρωση των αναλυτικών καθολικών και λοιπών βοηθητικών βιβλίων
- ελέγχονται οι συγκεντρωτικές εγγραφές στο Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο και η ενημέρωση του Γενικού Καθολικού
- επαληθεύονται, με τα ισοζύγια, οι αριθμητικές συμφωνίες κλπ. Μπορούμε να απεικονίσουμε παραστατικά τον οριζόντιο έλεγχο ως εξής:

- : **Οριζόντιος Έλεγχος**
 - Δικαιολογητικά
 - Αναλυτικά Ημερολόγια
 - Αναλυτικά Καθολικά
 - Συγκεντρωτικό Ημερολόγια
 - Γενικό Καθολικό
 - Ισοζύγια Αναλυτικών Καθολικών
 - Οριστικό Ισοζύγιο Γενικού Καθολικού
 - Ισολογισμός (και λοιπές οικονομικές καταστάσεις)

γ) ΚΑΘΕΤΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Ο κάθετος έλεγχος, ονομάζεται και αναδρομικός, γιατί από τα κονδύλια του ισολογισμού καταλήγει στα δικαιολογητικά. Με τον κάθετο έλεγχο γίνεται εκκίνηση από τα κονδύλια του Ισολογισμού (και του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης που το συνοδεύει) και προχωράει μέσω των ισοζυγίων, στους λογαριασμούς των αναλυτικών καθολικών, με τον έλεγχο των οποίων καταλήγει στα διάφορα δικαιολογητικά βάση των οποίων έγιναν οι διάφορες εγγραφές.

Μπορούμε να απεικονίσουμε τον κάθετο έλεγχο ως εξής:

- Κάθετος Έλεγχος**
 - Ισολογισμός
 - Λογαριασμός Αποτελεσμάτων Χρήσης
 - Οριστικό Ισοζύγιο Γενικού Καθολικού
 - Ισοζύγια Αναλυτικών Καθολικών
 - Αναλυτικά Καθολικά
 - Δικαιολογητικά

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

Βιβλία Γ' Κατηγορίας του Κ.Β.Σ.

Υπόχρεοι σε τήρηση

Στην Γ' κατηγορία του Κ.Β.Σ. εντάσσονται οι επιτηδευματίες που κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο τα ακαθάριστα έσοδά τους ήταν περισσότερα από 180.000.000 δρχ.

Ανεξάρτητα από το ύψος των ακαθάριστων εσόδων τους εντάσσονται στην Γ' κατηγορία όλες οι ημεδαπές και αλλοδαπές ανώνυμες εταιρείες καθώς και οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης.

Κατ' εξαίρεση μπορούν να τηρήσουν βιβλία δεύτερης κατηγορίας οι αλλοδαπές γενικά επιχειρήσεις που εγκαθίστανται στην Ελλάδα με βάση τις διατάξεις των Α.Ν. 89/1967 και 378/1968 καθώς και τα υποκαταστήματα των αλλοδαπών αεροπορικών εταιρειών που λειτουργούν στην Ελλάδα και απαλλάσσονται από την φορολογία με βάση τον όρο της αμοιβαιότητας.

Ο επιτηδευματίας της τρίτης κατηγορίας για την άσκηση του επαγγέλματός του, τηρεί λογιστικά βιβλία, κατά την διπλογραφική μέθοδο και σύμφωνα με τις γενικά παραδεκτές αρχές της λογιστικής.

Ακόμη πρέπει να εφαρμόζει υποχρεωτικά το ελληνικό λογιστικό σχέδιο, μόνο ως προς τη δομή, την ονοματολογία και το περιεχόμενο των πρωτοβάθμιων & δευτεροβάθμιων λογαριασμών.

Η ανάπτυξη των δευτεροβαθμίων λογαριασμών σε τριτοβάθμιους γίνεται ανάλογα με τις ανάγκες του επιτηδευματία.

Από τους λογαριασμούς του γενικού και των αναλυτικών καθολικών πρέπει να προκύπτουν συγκεντρωτικά και αναλυτικά στοιχεία των καταχωρήσεων ώστε να είναι ευχερής η πληροφόρησή ή η επαλήθευση κατά τον φορολογικό έλεγχο.

Τα βιβλία τα οποία υποχρεούνται να τηρούν οι επιτηδευματίες της κατηγορίας αυτής είναι:

1. Αναλυτικά Ημερολόγια. Στα τηρούμενα ημερολόγια, τα οποία πρέπει να είναι θεωρημένα και χαρτοσημασμένα από τον αρμόδιο προϊστάμενο Δ.Ο.Υ. καταχωρούνται όλες οι πράξεις επαγγελματικής δραστηριότητας κατά χρονολογική σειρά διενέργειάς τους και σύντομη αιτιολογία.

Ανάλογα με το αντικείμενο δραστηριότητας τηρούνται τα επί μέρους αναλυτικά ημερολόγια, δηλαδή ημερολόγια ταμείου και ημερολόγιο διαφόρων πράξεων.

2. Συγκεντρωτικό Ημερολόγιο. Το τηρούμενο συγκεντρωτικό ημερολόγιο πρέπει να είναι χαρτοσημασμένο και θεωρημένο από τον αρμόδιο προϊστάμενο Δ.Ο.Υ.

Οι εγγραφές που γίνονται στα διάφορα αναλυτικά ημερολόγια μετά την εξακρίβωση της

ορθότητάς τους, μεταφέροντας συγκεντρωτικά μέσα στις προθεσμίες που ορίζονται από τον ΚΒΣ στο συγκεντρωτικό ημερολόγιο και στη συνέχεια στο γενικό καθολικό.

3. Γενικό Καθολικό. Στο γενικό καθολικό ανοίγονται και καταχωρούνται οι πρωτοβάμιοι λογαριασμοί που έχουν πρωταρχική πληροφοριακή σημασία για τον επιτηδευματία.

Το βιβλίο αυτό πριν από κάθε χρησιμοποίησή του πρέπει να προσκομίζεται για θεώρηση στον αρμόδιο προϊστάμενο Δ.Ο.Υ.

Στο γενικό καθολικό γίνεται η μεταφορά των εγγραφών με τη μεσολάβησή του συγκεντρωτικού ημερολογίου.

Οι επιτηδευματίες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας υποχρεούνται να εφαρμόζουν το Ε.Γ.Λ.Σ. μόνο ως προς τη δομή, την ονοματολογία και το περιεχόμενο των πρωτοβαθμίων λογαριασμών με εξαίρεση τους λογαριασμούς της ομάδας 9, ενώ η ανάπτυξη του δευτεροβαθμίου σε τριτοβαθμίους λογαριασμούς γίνεται ανάλογα με τις ανάγκες της επιχείρησης.

Η γραμμογράφηση του γενικού καθολικού, εξαρτάται από τη μορφή την οποία θα δώσουμε στους λογαριασμούς, ώστε να εξυπηρετούνται καλύτερα οι λογιστικοί σκοποί.

4. Αναλυτικά Καθολικά. Για κάθε περιληπτικό λογαριασμό του γενικού καθολικού είναι υποχρεωτική η τήρηση αναλυτικού καθολικού εφ' όσον δεν αναλύεται στο γενικό καθολικό ή σε χωριστές στήλες στο συγκεντρωτικό ημερολόγιο. Τα αναλυτικά καθολικά, δεν προκύπτει από διάταξη του Κ.Β.Σ. να είναι θεωρημένα.

5. Απογραφών και Ισολογισμών. Το βιβλίο αυτό πρέπει να είναι θεωρημένο από τον αρμόδιο προϊστάμενο Δ.Ο.Υ., πριν από κάθε χρησιμοποίησή τους. Σ' αυτό καταχωρούνται τα δεδομένα της απογραφής όπως αναλύονται παρακάτω.

Η απογραφή σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Β.Σ. συντάσσεται υποχρεωτικά μια φορά κάθε διαχειριστική περίοδο και η σπουδαιότητά της είναι μεγάλη από λογιστική, οικονομική και φορολογική άποψη.

Από λογιστική άποψη: Με την απογραφή γίνεται η εξίσωση των λογαριασμών των βιβλίων, η εξαγωγή του αποτελέσματος, καθώς και το νέο άνοιγμα των λογαριασμών.

Από οικονομική άποψη: Με τη απογραφή η επιχείρηση μπορεί να αποκτήσει πλήρη αντίληψη για την πραγματική περιουσιακή κατάστασή της και του οικονομικού αποτελέσματος, που επιτεύχθηκε μέσα στη χρήση.

Από φορολογική άποψη: Με την απογραφή παρέχεται η δυνατότητα προσδιορισμού του οικονομικού αποτελέσματος, που επιτεύχθηκε μέσα στη χρήση, με βάση τα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης, με την προϋπόθεση ότι αυτά τηρήθηκαν νομότυπα και κανονικά.

6. Βιβλίο γραμματίων εισπρακτέων. Στο βιβλίο αυτό καταχωρούνται ένα προς ένα τα γραμμάτια που παίρνει από πελάτες για κάποια οφειλή τους.

7. Βιβλίο γραμματίων πληρωτέων. ανάλογο με το βιβλίο γραμματίων εισπρακτέων είναι και

το βιβλίο των γραμματίων πληρωτέων, στο οποίο καταχωρούνται τα γραμμάτια που δίνει η εταιρεία στους προμηθευτές της ή άλλα πρόσωπα με τα οποία συναλλάσσεται για κάποια οφειλή της.

8. Βιβλίο αποθήκης και παραγωγής εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 8:

α) Ο επιτηδευματίας πωλεί για δικό του λογαριασμό αγαθά, χονδρικώς και τα ετήσια ακαθάριστα έσοδά τους, κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο, ξεπέρασαν τα 370.000.000 δρχ.

β) Ο επιτηδευματίας πωλεί για δικό του λογαριασμό αγαθά, λιανικώς και τα ακαθάριστα έσοδά του ξεπέρασαν τα 550.000.000 δρχ.

γ) Ο επιτηδευματίας πωλεί αγαθά αποκλειστικά για λογαριασμό τρίτων ή και για λογαριασμό τρίτων. Τα αγαθά των τρίτων παρακολουθούνται ξεχωριστά τουλάχιστον κατ' είδος και ποσότητα.

δ) Ο επιτηδευματίας που πωλεί αγαθά μετά από προηγούμενη επεξεργασία και τα ετήσια ακαθάριστα έσοδά τους ξεπέρασαν τα 370.000.000 δρχ. Σ' αυτή την περίπτωση τηρεί βιβλίο αποθήκης πρώτων υλών, βοηθητικών υλών, ειδών συσκευασίας και ετοιμών προϊόντων και υποπροϊόντων.

ε) Τα ίδια που ορίζονται από την προηγούμενη παράγραφο ισχύουν και για τον επιτηδευματία που ενεργεί επεξεργασία για λογαριασμό τρίτων και τα ετήσια ακαθάριστα έσοδά του ξεπέρασαν τα 370.000.000 δρχ.

στ) Ο επιτηδευματίας που πωλεί αγαθά εκτός της χώρας και τα ακαθάριστα έσοδά του από τις συναλλαγές του με το εξωτερικό ξεπέρασαν το 80% των συνολικών του ετήσιων ακαθάριστων εσόδων τα οποία θα πρέπει να έχουν υπερβεί τα 650.000.000 δρχ.

ζ) Ο επιτηδευματίας που παράλληλα με τον κλάδο εμπορίου διατηρεί και κλάδο επεξεργασίας.

η) Ο επιτηδευματίας που σύμφωνα με τις παραπάνω παραγράφους έχει ξεπεράσει τα όρια που ορίζονται σε αυτές, δεν τηρεί βιβλίο αποθήκης αν αυτό έγινε για πρώτη φορά από την έναρξη των εργασιών του και η υποχρέωση αυτή αρχίζει από την επόμενη διαχειριστική περίοδο εκείνης που για δεύτερη φορά θα ξεπεράσει τα παραπάνω όρια.

Δεν υποχρεούνται στην τήρηση βιβλίου αποθήκης οι παρακάτω επιτηδευματίες:

α) ο κατασκευαστής δημόσιων ή ιδιωτικών τεχνικών έργων, του οποίου τα καθαρά κέρδη προσδιορίζονται κατ' ειδικό τρόπο.

β) ο εκμεταλλευτής ελαιοτριβείου.

γ) ο εκμεταλλευτής πρατηρίου χονδρικής πώλησης καπνοβιομηχανικών προϊόντων

δ) ο πωλητής πετρελαιοειδών ως αντιπρόσωπος εταιρείας διανομή των ειδών αυτών.

ε) ο εκμεταλλευτής πρατηρίου υγρών καυσίμων και λιπαντικών

στ) ο εκμεταλλευτής πρατηρίου υγραερίου αυτοκινήτων.

ζ) ο εκμεταλλευτής ξενοδοχείου ή ξενώνα ή κάμπινγκ.

η) ο εκμεταλλευτής εστιατορίου ή ζαχαροπλαστείου, εφόσον διαθέτει τα αγαθά του λιανικώς ή κυρίως λιανικώς.

θ) ο πωλητής οπωρολαχανικών

ι) ο πωλητής νωπών αγροτικών προϊόντων εκτός της χώρας κατά ποσοστό τουλάχιστον ογδόντα στα εκατό (80%) των συνολικών ακαθαρίστων εσόδων του και

ια) ο παραγωγός κινηματογραφικών και τηλεοπτικών ταινιών

ιβ) ο πράκτορας εφημερίδων και περιοδικών.

Τέλος υποχρεούνται να τηρούν βιβλίο αποθήκης τα υποκαταστήματα, από τα βιβλία των οποίων εξάγεται αυτοτελές λογιστικό αποτέλεσμα.

9. Παραγωγής Κοστολογίου. Οι επιτηδευματίες οι οποίοι τηρούν υποχρεωτικά βιβλίο Αποθήκης και πωλούν αγαθά μετά από προηγούμενη επεξεργασία αδιάφορα αν αυτή γίνεται σε εργοστάσια ή σε εργαστήρια δικά τους ή τρίτων.

Το βιβλίο παραγωγής κοστολογίου πριν από κάθε χρησιμοποίησή του πρέπει να προσκομισθεί στον αρμόδιο προϊστάμενο Δ.Ο.Υ. για θεώρηση και χαρτοσήμανση.

Στο βιβλίο παραγωγής Κοστολογίου:

Συγκεντρώνονται: το βραδύτερο εκτός της προθεσμίας συντάξεως του Ισολογισμού α) οι εντός της διαχειριστικής περιόδου που έληξε ποσότητες πρώτων υλών που αναλώθηκαν για την παραγωγή έτοιμου προϊόντος, καθώς και οι βοηθητικές ύλες και υλικά συσκευασίας όταν γι' αυτά τηρείται βιβλίο αποθήκης σε μερίδες κατ' είδος και β) οι ποσότητες έτοιμου προϊόντος που παρήχθησαν μέσα στην ίδια διαχειριστική περίοδο.

Αναγράφονται, πριν από την έναρξη της παραγωγής, οι τεχνικές προδιαγραφές του προϊόντος.

Οποιαδήποτε μεταβολή των τεχνικών προδιαγραφών μέσα στη χρήση αν επέλθει πρέπει να γραφεί στο βιβλίο παραγωγής κοστολογίου πριν την έναρξη παραγωγής του προϊόντος.

10. Ποσοτικής Παραλαβής. Οι επιτηδευματίες που παραλαμβάνουν εμπορεύματα τα οποία δεν συνοδεύονται με δελτίο αποστολής ή δελτίο αποστολής συνενωμένο με φορολογικό στοιχείο αξίας ή δεν εκδίδεται άμεσα τιμολόγιο για την αγορά τους, υποχρεούνται στην τήρηση βιβλίου ποσοτικής παραλαβής. Στο βιβλίο αυτό καταχωρούνται: α) Η χρονολογία της παραλαβής, β) το ονοματεπώνυμο, γ) το είδος και η ποσότητα των αγαθών και δ) ο σκοπός της παραλαβής. Το βιβλίο αυτό μπορεί να αντικατασταθεί με θεωρημένο δελτίο ποσοτικής παραλαβής και θα εκδίδεται για κάθε παραλαβή εμπορευσίμων αγαθών και θα περιέχει όλα τα δεδομένα που ορίζονται για το βιβλίο αυτό.

11. Διοικητικά βιβλία ΑΕ και ΕΠΕ. Εκτός από τα παραπάνω βιβλία οι ανώνυμες εταιρείες

είναι υποχρεωμένες να τηρούν βιβλίο πρακτικών γενικών συνελεύσεων των μετόχων, βιβλίο πρακτικών του διοικητικού συμβουλίου και βιβλίο ονομαστικών μετοχών.

Οι ΕΠΕ τηρούν βιβλίο πρακτικών συνελεύσεων και βιβλίο πρακτικών διαχείρισης. Με προϊσχύουσες διατάξεις οι ΕΠΕ είχαν υποχρέωση τήρησης βιβλίου εταίρων, υποχρέωση που δεν υπάρχει στις νέες διατάξεις.

9. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ § 1.205

ΓΕΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ				
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ				
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ			ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	
Πάγια Ενεργητικό	Αποθέματα	Απαιτήσεις και Διαθέσιμα	Καθαρή θέση Προβλέψεις Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις	Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις
ΟΜΑΔΑ 1η	ΟΜΑΔΑ 2η	ΟΜΑΔΑ 3η	ΟΜΑΔΑ 4η	ΟΜΑΔΑ 5η
10 Εδαφικές εκτάσεις	20 Εμπορεύματα	30 Πελάτες	40 Κεφάλαιο	50 Προμηθευτές
11 Κτίρια - Εγκαταστάσεις κτιρίων - Τεχνικά έργα	21 Προϊόντα Έτοιμα και Ημιτελή	31 Γραμμάτια Εισπρακτέα	41 Αποθεματικά - διαφορές αναπροσαρμογής - επιχορηγήσεις επενδύσεων	51 Γραμμάτια πληρωτέα
12 Μηχ/τα - τεχνικές Εγκ/σεις - Λοιπός Μηχανολογικός Εξοπλισμός	22 Υποπροϊόντα και Υπολείμματα	32 Παραγγελίες στο εξωτερικό	42 Αποτελέσματα εις νέο	52 Τρ/ζες λογαριασμοί βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων
13 Μεταφορικά Μέσα	23 Παραγωγή σε εξέλιξη (Προϊόντα κ.λπ. στο στάδιο της καταργασίας)	33 Χρεώστες διάφοροι	43 Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου	53 Πιστωτές διάφοροι
14 Έπιπλα και Λοιπός Εξοπλισμός	24 Πρώτες και βοηθητικές ύλες - υλικά συσκευασίας	34 Χρεόγραφα	44 Προβλέψεις	54 Υποχρεώσεις από φόρους - τέλη
15 Ακίνητοποιήσεις υπό Εκτέλεση και Προκαταβολές Κτήσεως Πάγιων Στοιχείων	25 Αναλώσιμα υλικά	35 Λογαριασμοί διαχειρίσεως προκαταβολών και πιστώσεων	45 Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	55 Ασφαλιστικοί οργανισμοί
16 Ανώματες Ακίνητοποιήσεις και Έξοδα Πολυτερούς Αποσβέσεως	26 Ανταλλακτικά πάγιων στοιχείων	36 Μεταβατικοί λογαριασμοί ενεργητικού	46	56 Μεταβατικοί λογαριασμοί παθητικού
17	27	37	47	57
18 Συμμετοχές και Λοιπές Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις	28 Είδη συσκευασίας	38 Χρηματικά διαθέσιμα	48 Λογαριασμοί συνδέσμου με τα υποκαταστήματα	58 Λογαριασμοί περιοδικής κατανομής
19 Πάγιο Ενεργ. Υπ/των ή άλλων Κέντρων (Όμιλος λ/σμών)	29 Αποθεμ. μποκατ/των ή άλλων κέντρων (Όμιλος λ/σμών)	39 Απαιτήσεις & διαθέσιμα υποκ. ή άλλων κέντρων (Όμιλος λ/σμών)	49 Προβλέψεις μακρ. υποχρ. υποκ. ή άλλων κέντρων (Όμιλος λ/σμών)	59 Βραχ/σμες υποχρ. υποκ/των ή άλλων κέντρων (Όμιλος λ/σμών)
Σύνολο υπολοίπων των ομάδων 1, 2 και 3 (-) Σύνολο υπολοίπων των ομάδων 4 και 5			XXXX XXXX	
Καθαρό κέρδος (+) ή καθαρή ζημία (-)			XXXX Υπόλ. λ/86	

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΡΘΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ § 1.205 ΓΛΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ			ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ (Λογαριασμοί κατά προορισμό)	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ		ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
Οργανικά Έξοδα κατ' είδος	Οργανικά έσοδα κατ' είδος			
ΟΜΑΔΑ 6η	ΟΜΑΔΑ 7η	ΟΜΑΔΑ 8η	ΟΜΑΔΑ 9η	ΟΜΑΔΑ 10η (0)
60 Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	70 Πωλήσεις εμπορευμάτων	80 Γενική εκμετάλλευση	90 Διάμεσοι αντικρουζόμενοι λογαριασμοί	00
61 Αμοιβές και έξοδα τρίτων	71 Πωλήσεις προϊόντων έτοιμων και ήμιτελών	81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα	91 Ανακατάταξη εξόδων - αγορών και εσόδων	01 Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία
62 Παροχές τρίτων	72 Πωλήσεις λοιπών αποθεμάτων και άχρηστου υλικού	82 Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων	92 Κέντρα (θέσεις) κόστους	02 Χρεωστικοί λογ/σμοί εγγυήσεων και εμπράγματων ασφαλειών
63 Φόροι - τέλη	73 Πωλήσεις υπηρεσιών (έσοδα από παροχή υπηρεσιών)	83 Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους	93 Κόστος παραγωγής (παραγωγή σε εξέλιξη)	03 Απαιτήσεις από αμφοτεροβαρείς συμβάσεις
64 Διάφορα έξοδα	74 Επιχορηγήσεις και διάφορα έσοδα πωλήσεων	84 Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	94 Αποθέματα	04 Διάφοροι λογαριασμοί πληροφοριών χρεωστικοί
65 Τόκοι και συναφή έξοδα	75 Έσοδα παραπόμενων ασχολιών	85 Αποσβέσεις παγίων μη ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	95 Αποκλίσεις από το πρότυπο από κόστος	05 Δικαιούχοι αλλότριων περιουσιακών στοιχείων
66 Αποσβέσεις παγίων στοιχείων ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	76 Έσοδα κεφαλαίων	86 Αποτελέσματα χρήσεως	96 Έσοδα - μικτά αναλυτικά αποτελέσματα	06 Πιστωτικοί λογ/σμοί εγγυήσεων και εμπράγματων ασφαλειών
67	77	87	97 Διαφορές ενσωματώσεως και καταλογισμού	07 Υποχρεώσεις από αμφοτεροβαρείς συμβάσεις
68 Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως	78 Ιδιοπαραγωγή παγίων και χρησιμοποιημένες προβλέψεις εκμ/σεως	88 Αποτελέσματα προς διάθεση	98 Αναλυτικά αποτελέσματα	08 Διάφοροι λογαριασμοί πληροφοριών πιστωτικοί
69 Οργανικά έξοδα κατ' είδος υπ/των ή άλλων κέντρων (Όμιλος /σμών)	79 Οργανικά έσοδα κατ' είδος υπ/κ/των ή άλλων κέντρων (Όμιλος /σμών)	89 Ισολογισμός	99 Εσωτερικές διασυνδέσεις	09 Λογ/σμοί τάξεως υποκ/των ή άλλων Κέντρων (Όμιλος /σμών)
Σύνολο εσόδων ομάδας 7			XXXX	
(-) 1) Σύνολο εξόδων ομάδας 6			XXX	
2) Σύνολο ομάδας 2 μείον τελική απογραφή			XXX	
Αποτέλεσμα εκμεταλλεύσεως (+) ή (-) Υπόλοιπα λογ. 81-85			XXXX	Υπόλ. /80
Καθαρό κέρδος (+) ή καθαρή ζημία (-)			XXXX	Υπόλ. /86

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

ΠΑΓΙΑ & ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: 10 «ΕΔΑΦΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ»

Ο λογαριασμός χρεώνεται με το τίμημα αγοράς των εδαφικών εκτάσεων και αναλύεται σε δευτεροβάθμιους λογ/σμούς. Οι εδαφικές εκτάσεις διακρίνονται σ' εκείνες που έχουν απεριόριστη διάρκεια ωφέλιμης ζωής, όπως π.χ. οικόπεδα, γήπεδα ή τα άγροτεμάχια και σ' αυτές που η διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους είναι περιορισμένη και για το λόγο αυτό η αξία τους είναι αποσβεστέα. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν π.χ. τα ορυχεία, μεταλλεία και λατομεία.

Στο λογαριασμό 16.02 «δικαιώματα εκμεταλλεύσεως ορυχείων - μεταλλείων - λατομείων» παρακολουθείται η αξία κτήσεως του διακλώματος εκμεταλλεύσεως του ορυχείου ή μεταλλείου, το οποίο αποσβεύεται. Επίσης αποσβεύονται τα έξοδα που πραγματοποιούνται για έρευνες ανευρέσεως ή αξιοποίησεως ορυχείου ή μεταλλείου που παρακολουθούνται στο λογαριασμό 16.11 «έξοδα ερευνών ορυχείων - μεταλλείων - λατομείων», καθώς και τα έξοδα κτήσεως των εδαφικών εκτάσεων (π.χ. φόροι μεταβιβάσεως, συμβολαιογραφικά και μεσιτικά) που παρακολουθούνται στο λογαριασμό 16.14 «έξοδα κτήσεως ακινητοποιήσεων».

Τα έξοδα διαμορφώσεως των γηπέδων και άλλων εδαφικών εκτάσεων, τα οποία προσδίδουν αξία σ' αυτές επειδή τα σχετικά έργα (π.χ. εκβραχισμοί ή ισοπεδώσεις) δε φθείρονται, φέρονται σε αύξηση της αξίας κτήσεως τους. Αν τα έργα αυτά φθείρονται αποσβένονται και παρακολουθούνται στο λογαριασμό 11.03 «υποκείμενες σε - απόσβεση διαμορφώσεις γηπέδων».

Τα έξοδα αυτά αποσβένονται μέσα στη χρήση που πραγματοποιήθηκαν και στην περίπτωση που δεν υπάρχουν κέρδη αυξάνουν τη ζημιά της επιχείρησης και μεταφέρονται στις επόμενες διάχωριστικές περιόδους για συμψηφισμό με κέρδη των περιόδων αυτών.

Όπως αναφέρουμε παραπάνω ο λογαριασμός χρεώνεται με την τιμή κτήσεως των εδαφικών εκτάσεων. Παρατηρείται όμως συχνά, στις περιπτώσεις αγοράς π.χ. γηπέδων από Ανώνυμες Εταιρείες, να γράφεται στο συμβόλαιό τίμημα μεγαλύτερο από αυτό που πραγματικά συμφωνήθηκε, γιατί αυτός που έχει την εντολή για τη διεκπεραίωση της αγοράς του γηπέδου κερδίζει, είτε μόνος είτε σε συνεργασία με άλλα ή ορισμένα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Α.Ε. τη διαφορά μεταξύ του συμφωνημένου μικρότερου τιμήματος και του μεγαλύτερου που για εξαπάτηση των μετόχων της Α.Ε. γράφεται στα συμβόλαια.

Μία τέτοια ενέργεια μπορεί να διαπραχθεί από υπαλλήλους της εταιρείας οι οποίοι έχουν την εντολή για την αγορά γηπέδου ή και από άλλα εντολοδόχα πρόσωπα.

Παρακάτω ακολουθεί ένα παράδειγμα αγοράς γηπέδου από μια Α.Ε. στο οποίο φαίνονται

Ξεκάθαρα οι παραπάνω περιπτώσεις.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Δίνεται εντολή για την αγορά γηπέδου από τη διοίκηση της Α.Ε. στον αρμόδιο υπάλληλο για τη διαχείριση των ακινήτων να διαπραγματευτεί με τους ιδιοκτήτες οικοπέδου την αγορά ενός οικοπέδου. Οι διαπραγματεύσεις καταλήγουν στο ποσό των 60 εκατομ. δρχ. αλλά συμφωνείται με τον ιδιοκτήτη του γηπέδου να επιμένει στην τιμή των 67 εκατομ. δρχ. (ποσό το οποίο γνωρίζει ο αρμόδιος για τις διαπραγματεύσεις υπάλληλος ότι είναι πρόθυμη να καταβάλλει η υποψήφια αγοράστρια Α.Ε) με την προϋπόθεση να κρατήσει αυτός τα 5 εκατ. και τα επιπλέον 2 εκατ. να κρατήσει ο πωλητής. Πρόκειται για συμφωνία που ευνοεί και τους δύο διαπραγματευτή και πωλητή. Το ίδιο μπορεί να συμβεί σε οποιαδήποτε πολυπρόσωπη μορφή εταιρείας (ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, Συνεταιρισμό) όταν η διαπραγμάτευση και η αγορά διενεργείται από ένα ή περισσότερα άτομα έπειτα από εντολή των υπολοίπων μελών της εταιρείας. Σε μια τέτοια περίπτωση παρατηρούμε τα εξής:

- Τα 5 εκατομμύρια (κέρδος) που εισπράττει ο αρμόδιος για τις διαπραγματεύσεις υπάλληλος με τη μορφή τιμήματος (και όχι ως προμήθεια ή μεσιτεία όπως στην πραγματικότητα είναι) ξεφεύγει από τη φορολογία εισοδήματος.

- Από την άλλη πλευρά έχουμε εξαπάτηση των μετόχων της Α.Ε. ή των μελών αν πρόκειται για προσωπική εταιρεία. Σε περίπτωση Α.Ε. παρατηρούμε μείωση των εσωτερικών μετοχών. Και αυτό γιατί έστω ότι μετά από τέσσερις μήνες η εταιρεία διαλύεται και πουλάει το οικόπεδο στην πραγματική του τιμή, η οποία σύμφωνα με το παράδειγμα ανέρχεται στα 60 εκατ. Με την πώληση (και χωρίς να υπολογίζονται δαπάνες συστάσεως, τεράμνηνης λειτουργίας και αγορά του οικοπέδου) οι μέτοχοι θα εισπράξουν μετά τη ρευστοποίηση των μετοχών τους αντί του κεφαλαίου των 67 εκατ. που διέθεσαν για την αγορά του μόνο 60 εκατ. δρχ. δηλαδή θα ζημιωθούν με το ποσό των 7 εκατ. δρχ.

Σε περίπτωση ελέγχου τα φοροτεχνικά όργανα είναι δύσκολο αν όχι αδύνατο να αποκαλύψουν την παραπάνω ανωμαλία.

Είναι δύσκολο γιατί ο οικονομικός έφορος πρέπει να αποδείξει είτε εικονικότητα συμβολαίων - πράγμα πολύ δύσκολο μιας και τα συμβόλαια έχουν αυξημένο κύρος, είτε την απόκτηση εισοδήματος από το πρόσωπο που μεσολάβησε για να πραγματοποιηθεί η αγορά. Στην τελευταία περίπτωση και αφού αποδειχθεί ότι ολόκληρο το ποσό των 67 εκατ. δρχ. καταβλήθηκε μπροστά στο συμβολαιογράφο, δημιουργείται θέμα φορολογίας του μεσολαβητή.

Επειδή όμως ο λογαριασμός εδαφικές εκτάσεις χρεώνεται μόνο με το τίμημα της αγοράς καθώς και με τις δαπάνες βελτιώσεως και πιστώνεται με το ίδιο ποσό (εκτός απ' την περίπτωση που πουληθεί μέρος του γηπέδου ή τηρηθεί σαν μικτός λογ/σμός) η χρησιμοποίησή του ως δέκτη ανώμαλων λογιστικών χειρισμών, δεν θεωρείται πρόσφορη για την κάλυψη φορολογι-

στικών ατάσθαιών.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 11. «ΚΤΙΡΙΑ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΤΙΡΙΩΝ - ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ»

1. Κτίρια είναι οι οικοδομικές κατασκευές που γίνονται με τη χρησιμοποίηση δομικών υλικών και προορίζονται για κατοικίες, βιομηχανοστάσια, αποθήκες, ή οποιαδήποτε άλλη εκμετάλλευση ή δραστηριότητα της οικονομικής μονάδας.

2. Εγκαταστάσεις κτιρίων είναι πρόσθετες εγκαταστάσεις, όπως ηλεκτρικές, υδραυλικές, μηχανολογικές, κλιματιστικές, τηλεπικοινωνιακές, αποχετεύσεως πνευματικής ή μη μεταφοράς, ενδοσυνεννοήσεως και άλλες, οι οποίες είναι συνδεδεμένες με το κτίριο κατά τέτοιο τρόπο, ώστε ο αποχωρισμός να μην είναι δυνατό να γίνει εύκολα και χωρίς βλάβη του κτιρίου.

3. Τεχνικά έργα είναι μόνιμες, κατά κανόνα, τεχνικές κατασκευές με τις οποίες τροποποιείται το φυσικό περιβάλλον με σκοπό την εξυπηρέτηση δραστηριοτήτων (π.χ. δρόμοι, πλατείες, λιμάνια, φράγματα, λίμνες, διώρυγες, περιφράξεις σήραγγες, γέφυρες, αεροδρόμια ή στάδια).

Τα κτίρια και τα τεχνικά έργα που κατασκευάζονται από την οικονομική μονάδα σε ακίνητα τρίτων, καθώς και τα έξοδα που πραγματοποιούνται γι' αυτά αποσβένονται ανάλογα με το χρόνο της συμβατικής χρησιμοποίησής τους, με τον όρο ότι ο συντελεστής αποσβέσεως που προσδιορίζεται με βάση το χρόνο χρησιμοποίησεως δε θα είναι μικρότερος από το συντελεστή που εφαρμόζεται σε ομοειδή ιδιότητα πάγια στοιχεία.

Ο λογαριασμός χρεώνεται με το κόστος κτισίματος της οικοδομής καθώς και τις δαπάνες βελτιώσεως σε καμιά όμως περίπτωση δεν χρεώνεται με το κόστος των δαπανών επισκευής και συντηρήσεως. Σε περίπτωση αγοράς ακινήτων, επιβάλλεται ρητά ο χωρισμός της αξίας των κτισμάτων από την αξία του οικοπέδου ή του ποσοστού του οικοπέδου. Αυτό γίνεται γιατί οι αποσβέσεις υπολογίζονται μόνο στην αξία των κτισμάτων και όχι του οικοπέδου που για τα κεντρικά ακίνητα, ιδιαίτερα τα καταστήματα, είναι πολλαπλάσια της αξίας των κτισμάτων.

Η φοροδιαφυγή, σ' αυτές τις περιπτώσεις πραγματοποιείται με την αύξησή της αξίας των κτισμάτων στο συμβόλαιο με απότερο σκοπό την έκπτωση μεγαλύτερου ποσού αποσβέσεων, με αντίστοιχη μείωση οικοδομικής αξίας, μιας και όπως αναφέραμε παραπάνω, δεν υπολογίζονται αποσβέσεις στο οικόπεδο. Σε περίπτωση αγοράς ισχύουν όσα αναφέραμε και για τα γήπεδα, όταν η αγορά γίνεται με τη μεσολάβηση προσώπων που κερδοσκοπούν σαν μεσάζοντες.

Οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για την απόκτηση της οικοδομής όπως π.χ. δικηγορικές αμοιβές, συμβολαιογραφικά έξοδα, φόροι μεταβιβάσεως κ.λ.π. δεν βαρύνουν το κόστος της αγοράς αλλά παρακολουθούνται στο λογαριασμό 16.14, «έξοδα κτήσεως ακινητοποιήσεων».

Η οικοδομή χρησιμοποιείται σαν μέσο φοροδιαφυγής στις περιπτώσεις που κτίζονται βιομηχανοστάσια ή πραγματοποιούνται άλλες οικοδομικές εργασίες, είτε με αγορά υλικών και χρησιμοποίηση ίδιου εργατικού και τεχνικού προσωπικού είτε με την ανάθεση μέρους των εργασιών σε εργολάβους, είτε και με τους δύο τρόπους.

Όπως αναφέρθηκε ήδη πιο πάνω στις αξίες του λογαριασμού αυτού υπολογίζονται αποσβέσεις γι' αυτό και οι επιτηδευματίες προσπαθούν με κάθε τρόπο να επιβαρύνουν το κόστος κατασκευής τους. Με αυτό το τρόπο πετυχαίνοντας τη μελλοντική τμηματική απόσβεσή της επιπλέον δαπάνης με αντίστοιχη μείωση των κερδών, αλλά και τη για δεύτερη φορά μείωση των κερδών με το ποσό αυτό στην αξία των επενδύσεων.

Σύνιθισμένη είναι η περίπτωση κατά την οποία παρέχεται από τους αναπτυξιακούς νόμους δικαίωμα για έκπτωση από τα κέρδη ορισμένων βιομηχανιών κ.λ.π. αφορολογήτου ποσοστού 100% στην αξία των νέων επενδύσεων, με την προϋπόθεση ότι το ποσό που αντιστοιχεί στο ποσοστό αυτό, δεν θα διανεμηθεί ούτε θα αναληφθεί αλλά θα παραμείνει σε ειδικό λογαριασμό αποθεματικού.

Σε μια τέτοια περίπτωση ο υποψήφιος φοροφυγάς ενεργεί τους υπολογισμούς του και στη συνέχεια βρίσκει τους τρόπους για την εικονική αύξηση του κόστους κατασκευής. Μπορεί δηλαδή να βαρύνει τη χρέωση του λογαριασμού «Οικοδομές Νόμου...» με διάφορα ποσά όπως για παράδειγμα

- ημερομίσθια εργατών που απασχολούνται στην παραγωγή και που έπρεπε να βαρύνουν το κόστος παραγωγής.
- με χρεώστες αντί να βαρύνει τον αντίστοιχο λογαριασμό «Χρεώστες»
- με αύξηση από οφειλέτες αντί να βαρύνει το λογ/σμό «Ταμείο».

Με αυτές τις ενέργειες θα αυξησει το κόστος κατασκευής του κτίσματος με αποτέλεσμα να υπολογιστούν περισσότερες απόσβέσεις και να μειωθούν τα καθαρά κέρδη που θα πραγματοποιούσε η επιχείρηση μέσα στο πρώτο χρόνο ανέγερσης του κτίσματος. Αλλά και για τα επόμενα χρόνια (όσο υπολογίζονται απόσβέσεις) θα εμφανίζονται λιγότερα καθαρά κέρδη με αποτέλεσμα η επιχείρηση να πληρώνει λιγότερο φόρο από ότι θα πλήρωνε αν υπολογιζόταν απόσβέσεις στο πραγματικό κόστος ανέγερσης του κτιρίου.

Επίσης η επιχ/ση έχει στη διάθεσή της την ευχέρεια να κινείται και να ενεργεί, εφαρμόζοντας τους άλλους δύο ανώμαλους λογιστικούς χωρισμούς έτσι όπως αναφέρθηκε στην αρχή.

Με τον τρόπο αυτό είναι ενδεχόμενο στο μέλλον, το ποσό που θα εισπραχθεί από τους χρεώστες να μην εμφανισθεί στα βιβλία αλλά να «κάρπωθει» είτε από τον επιχειρηματία, είτε από το λογιστή σε συνεργασία με τον ταμιά (εν αγνοία του επιχ/τία) εκδίδοντας απόδειξη εισπράξεως από εξωλογιστικό (δεύτερο) στέλεχος, το δε ποσό των οφειλετών αφού δεν εμφανίστηκε σαν εισπράξη, αλλά σαν επιβάρυνση του κόστους των κτισμάτων του βιομηχα-

νοστασίου.

Σε περίπτωση ελέγχου τα φοροτεχνικά όργανα είναι εύκολο να ανακαλύψουν τις παραπάνω ατασθαλίες αρκεί να διαθέσουν τον απαιτούμενο χρόνο για έλεγχο όλων των κονδυλίων, με τα οποία έχει επαβαρυνθεί το κόστος του βιομηχανοστασίου. Έτσι ελέγχοντας τα δικαιολογητικά κόστους του βιομηχανοστασίου που έχουν βαρύνει τη χρέωση του λογ/σμού «Οικόδομές νόμου...», θα διαπιστώσουν ότι τα ποσά των παραγωγικών ημερομισθίων, των χρεωστών και του ταμείου, δεν έχουν θέση στο λογαριασμό αυτό. Ο έλεγχος θα γίνει με τις πρωτότυπες εγγραφές στο λογ/σμό των οικοδομών και τα πρωτότυπα δικαιολογητικά (σε συνδυασμό με τις ημερολογιακές εγγραφές και τις μεταφορές τους στο καθολικό).

Σε παρόμοιες περιπτώσεις χρησιμοποιούνται ενδιάμεσοι λογαριασμοί ή εφαρμόζεται η μέθοδος των λανθασμένων εγγραφών και των αντιλογισμών σε ευρεία έκταση με σκοπό τη δημιουργία περιπλοκών και την απώλεια χρόνου από τον έλεγχο, με σκοπό ο εφοριακός ελεγκτής, να βρίσκεται μπροστά σε μια δαιδαλώδη κατάσταση, να αναγκάζεται να παραιτείται από την παράπερα έρευνα και έτσι να μη γίνεται εύκολα αντιληπτή η ανωμαλία των ενεργειών αυτών.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 12. «ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ - ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ - ΛΟΙΠΟΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ»

Τα μηχανήματα, οι τεχνικές εγκαταστάσεις και ο λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός παρακολουθούνται στους οικείους υπολογαριασμούς του 12 έπειτα από καταχώρηση σ' αυτούς: α) της αξίας κτήσεως τους (αγοράς, εκτιμήσεως όταν πρόκειται για συγχώνευση ή εισφορά σε είδος), η οποία προσαυξάνεται με τα ειδικά έξοδα αγοράς, όπως τα έξοδα εγκαταστάσεως και συναρμολογήσεως (μέχρι να τεθούν σε κατάσταση λειτουργίας) ή της αξίας, η οποία προκύπτει μετά από νόμιμη αναπροσαρμογή της αξίας κτήσεως και β) του κόστους κατασκευής τους, όταν πρόκειται για ιδιοκατασκευές, το οποίο προκύπτει από το λογαριασμό 15.02 «μηχανήματα - τεχνικές εγκαταστάσεις - λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός υπό εκτέλεση» και το οποίο προσαυξάνεται με τα έξοδα εγκαταστάσεως και συναρμολογήσεως τους.

Ο πιο συνισθισμένος τρόπος φοροδιαφυγής, που εφαρμόζεται στο λογαριασμό αυτό, είναι η υπερτιμολόγηση της αξίας των μηχανημάτων είτε η προμήθειά τους γίνεται από το εξωτερικό είτε από το εσωτερικό. Με αυτό τον τρόπο η επιχείρηση πετυχαίνει τα ακόλουθα:

- Έχει την ευχέρεια να ενεργεί απόσβεση και έτσι να μειώνει τα κέρδη που πρέπει να φορολογηθούν κατά το ποσό υπερτιμολογήσεως.
- Εφόσον υπάγεται στις διατάξεις των φορολογικών κινήτρων έχει τη δυνατότητα να δημιουργεί αποθεματικά (από τα κέρδη που έπρεπε να φορολογηθούν) κατά το ποσοστό που παρέχουν οι ευεργετικές αυτές διατάξεις και που μπορεί να φτάσει το 100% της νέας επεν-

δύσεως.

- μεγαλύτερη χρηματοδότηση από το Κράτος, εφόσον αυτή (η χρηματοδότηση) παρέχεται σε ποσοστό στην αξία των νέων επενδύσεων και

- Βγάζει στο εξωτερικό παράνομα, συνάλλαγμα κατά το ποσό της υπερτιμολογήσεως το οποίο μετά από συμφωνία ο αλλοδαπός προμηθετής της καταθέτει στο ονομά της σε τράπεζα του εξωτερικού.

Άλλη μέθοδο φοροδιαφυγής είναι η επιβάρυνση του κόστους των μηχανημάτων με δαπάνες άσχετες με αυτά, που δικαιολογούνται σε δαπάνες εγκαταστάσεως του μηχανήματος όπως π.χ. μισθών και ημερομισθίων εργατοτεχνικών ημεδαπών ή αλλοδαπών. Η μέθοδος αυτή εφαρμόζεται σε περιόδους νόμισματικής σταθερότητας. Ενώ αντίθετα σε περιόδους πληθωρισμού με πορεία καλπασμού, ακολουθείται η αντίστροφη μέθοδος κατά την οποία πολλές δαπάνες παγίων στοιχείων βαρύνουν τα γενικά έξοδα της χρήσεως.

Μερικές άλλες μέθοδοι φοροδιαφυγής είναι και οι ακόλουθες:

- Υπολογισμός αποσβέσεων σε μηχανήματα που δεν βρίσκονται στην κατοχή της επιχειρήσεως ή πουλήθηκαν μετά την ολοκληρωτική τους απόσβεση (ή και νωρίτερα) χωρίς να εμφανιστεί το έσοδο από την πώληση αυτή.

- Απόκρυψη της υπεραξίας που πραγματοποιήθηκε απ' την πώληση ενός μηχανήματος. (Η υπεραξία μεταφέρεται χωριστά σε επαύξηση του καθαρού κέρδους). Πολλές φορές οι επιχειρήσεις με διάφορους λογιστικούς χειρισμούς, παρουσιάζουν σαν έσοδο μόνο την αναπόσβεστη αξία του μηχανήματος τη δε υπεραξία βρίσκουν τρόπο να τη διοχετεύσουν σε διάφορους λογαριασμούς και τελικά να μένει αφορολόγητη.

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να αναφέρουμε το εξής:

Η φοροδιαφυγή μέσα από τους λογαριασμούς 13 «Μεταφορικά Μέσα» και 14 «έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός» πραγματοποιείται με την εφαρμογή των ίδιων μεθόδων που αναφέρθηκαν παραπάνω για τον λογαριασμό 12.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ - ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

ΑΠΟΓΡΑΦΗ

Βασική προϋπόθεση για τον προσδιορισμό του λογιστικού αποτελέσματος της επιχειρήσεως, αποτελεί η καταμέτρηση, καταγραφή και αποτίμηση των εμπορεύσιμων αγαθών που μένουν αδιάθετα κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου.

Ο ουσιαστικός χαρακτήρας της απογραφής στη διαμόρφωση των αποτελεσμάτων της επιχειρήσεως, δημιουργεί πόλο έλξεως πολλών επιτηδευματιών ή των λογιστών τους, για τη χρησιμοποίησή της σαν μέσο για τη διάπραξη φοροδιαφυγής.

Η αλλοίωση των αποτελεσμάτων της χρήσεως, με χρησιμοποίηση της απογραφής σαν μέσο φοροδιαφυγής, μπορεί να επιτευχθεί με τις ακόλουθες μεθόδους:

1. Με την αποτίμηση των αποθεμάτων σε τιμές μικρότερες ή και ανώτερες από αυτές που ορίζει ο Κ.Β.Σ.
2. Με την απόκρυψη μέρους της ποσότητας των αποθεμάτων που καταμετρήθηκαν ή και την εικονική εμφάνιση μεγαλύτερης ποσότητας από εκείνη που καταμετρήθηκε.
3. Με την καταχώρηση ποιοτήτων διαφορετικών από εκείνες που πράγματι απογράφηκαν.
4. Με συνδυασμό των ανωτέρω μεθόδων.

Η ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Δια μέσου απογραφής αλλοίωση των αποτελεσμάτων της χρήσεως, πραγματοποιείται αν τα εμπορεύσιμα περιουσιακά στοιχεία υποτιμώνται σε σχέση με την πραγματική τους αξία, οπότε επέρχεται ισόποση με την υποτίμηση μείωση του λογαριασμού κέρδους (ή αύξηση της ζημιάς), ενώ αντίθετα αν υπερτιμώνται επέρχεται ισόποση με την υπερτίμηση αύξηση του λογιστικού κέρδους (ή μείωση της ζημιάς). Τα ίδια ισχύουν σε περίπτωση ποσοτικής αποκρύψεως μέρους των εμπορεύσιμων στοιχείων ή αναγραφής ποσοτήτων περισσότερων των πραγματικών. Σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Β.Σ, η αποτίμηση των εμπορεύσιμων περιουσιακών στοιχείων, ενεργείται στη χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσεως και της τρέχουσας τιμής. Στη λογιστική διδάσκονται διάφοροι μέθοδοι προσδιορισμού της μέσης τιμής κτήσεως. Οποιαδήποτε μέθοδος είναι αποδεκτή από το φορολογικό νόμο με την προϋπόθεση ότι με πάγιο τρόπο εφαρμόζεται η μέθοδος αυτή. Σε αντίθετη περίπτωση ο επιτηδευματίας θα έχει την ευχέρεια να αλλοιώνει τα αποτελέσματα κάθε χρήσεως κατά την επιθυμία του.

Συνεπώς η μέθοδος αποτιμήσεως που εφαρμόστηκε κατά τη λήξη της προηγούμενης διαχει-

ριστικής περιόδου και η μέθοδος που εφαρμόστηκε κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου, που μόλις πέρασε πρέπει να είναι η ίδια με την προϋπόθεση πάντοτε ότι η αποτίμηση θα γίνεται στη χαμηλότερη μεταξύ της τιμής κτήσεως και της τρέχουσας τιμής.

Η εξεύρεση της μέσης τιμής κτήσεως και της μεθόδου που εφαρμόζεται, είναι εύκολη αν η επιχείρηση τηρεί βιβλίο αποθήκης. Ενώ οι επιχειρήσεις που δεν τηρούν βιβλίο αποθήκης, αποτιμούν συνήθως, τα εμπόρευστά τους στην τιμή που γράφεται στο τελευταίο τιμολόγιο αγοράς της διαχειριστικής περιόδου, η οποία δε διαφέρει ουσιαστικά από την τιμή που προκύπτει από τη μέθοδο της σειράς εξαντλήσεως.

Αν όμως συνειδητοποιήσουν ότι η τελευταία προμήθεια έγινε με αυξημένη τιμή και υπάρχει μεγάλη ποσότητα αδιάθετου εμπορεύματος από προηγούμενη προμήθεια με μικρότερη τιμή, κάνουν την αποτίμηση με τη μέση τιμή κτήσεως και έτσι μειώνουν τα κέρδη της χρήσεως.

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα λογιστικά κέρδη της χρήσεως είναι αυξημένα, είναι συνηθισμένη η περίπτωση της υποτίμησης των εμπορευμάτων, γιατί με τον τρόπο αυτό πετυχαίνεται η μείωση των αποτελεσμάτων της διαχειριστικής περιόδου, καθώς επίσης και η μεταφορά μέρους από τα λογιστικά κέρδη στην επόμενη διαχειριστική περίοδο είτε για να αναβληθεί η φορολογία τους είτε για να συμφηφιστούν με προβλεπόμενη ζημιά.

Ένας άλλος λόγος της ενέργειας αυτή, ιδιαίτερα σε ατομικές επιχειρήσεις ή προσωπικές εταιρείες, Ε.Π.Ε. ή κοινοπραξίες, είναι η κατανομή των υψηλών κερδών μιας χρήσεως σε δυο διαχειριστικές χρήσεις έτσι ώστε τα εισοδήματα των φυσικών προσώπων, να μην υπαχθούν στους υψηλούς συντελεστές της κλίμακας φορολογίας εισοδημάτων.

Τα ίδια ισχύουν και στις βιομηχανικές επιχειρήσεις για την αποτίμηση των πρώτων και βοηθητικών υλών, των ειδών συσκευασίας, των μισοέτοιμων και έτοιμων προϊόντων. Η αποτίμηση των μισοκατεργασμένων προϊόντων παρουσιάζει μεγάλες δυσκολίες, ιδιαίτερα στις επιχειρήσεις μέσου μεγέθους, οι οποίες δεν εφαρμόζουν λογιστικές μεθόδους κοστολογήσεως των ενδιάμεσων σταδίων. Η αποτίμηση κάθε μισοέτοιμου (μισοκατεργασμένου) προϊόντος, παρουσιάζει μεγάλες δυσχέρειες, γιατί με την πρόοδο της κατεργασίας και σε κάθε στάδιό της, το προϊόν επιβαρύνεται με συμπληρωματικά στοιχεία κόστους, όπως εργατικά, βοηθητικές ύλες, αποσβέσεις, δαπάνες κινήσεως μηχανημάτων, γενικά βιομηχανικά έξοδα κλπ.

Επίσης πρέπει να σημειωθεί και το εξής, ότι με βάση τις διατάξεις του νόμου για τη φορολογία εισοδήματος σχετικά με τον προσδιορισμό του κόστους των αδιάθετων προϊόντων κατά το τέλος της διαχειριστικής περιόδου, συνυπολογίζεται στην αξία των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν και ανάλογο ποσοστό εξόδων παραγωγής, στα οποία περιλαμβάνονται και οι τακτικές αποσβέσεις των πάγιων περιουσιακών στοιχείων που συμβάλλουν άμεσα στην παραγωγή.

Η επιχείρηση επομένως έχει ευχέρεια να αλλοιώνει τα αποτελέσματα της χρήσεως είτε υπο-

τιμώντας το κόστος παραγωγής των μισοέτοιμων προϊόντων με ταυτόχρονη επιβάρυνση του κόστους των έτοιμων, ιδιαίτερα εκείνων για τα οποία δεν υπάρχουν αποθέματα κατά το τέλος της χρήσεως, οπότε ολόκληρο ή το μεγαλύτερο ποσοστό του κόστους παραγωγής μειώνει το μικτό (κατ' επέκταση το καθαρό) κέρδος της επιχειρήσεως.

Η υποτίμηση και η υπερεκτίμηση της αξίας των αποθεμάτων των εμπορεύσιμων περιουσιακών στοιχείων, έχει σαν αποτέλεσμα την προσθήκη από το φορολογικό έλεγχο της θετικής ή αρνητικής διαφοράς, στα λογιστικά κέρδη της επιχειρήσεως σαν λογιστικής διαφοράς. Η ενέργεια αυτή του φορολογούμενου δεν έχει άλλη συνέπεια σε βάρος του, πολύ δε περισσότερο στο κύρος των βιβλίων. Πρόκειται για μια περίπτωση, φοροαποφυγής και όχι φοροδιαφυγής.

Η ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Η ποσοτική απόκρυψη από την απογραφή είναι μια ενέργεια με πολύ σοβαρές συνέπειες, γιατί η ενέργεια αυτή κρύβει πρόθεση για πραγματοποίηση φοροδιαφυγής ή είναι συνέπεια φοροδιαφυγής και έχει σαν αποτέλεσμα το χαρακτηρισμό των βιβλίων και στοιχείων της επιχειρήσεως σαν ανακριβών και ανεπαρκών. Με την απόκρυψη ποσοτήτων εμπορεύσιμων αγαθών από την απογραφή λήξεως της διαχειριστικής περιόδου, μειώνεται το κέρδος της επιχειρήσεως σε αντιστοιχία με την αξία των ποσοτήτων αυτών, γιατί κατά τεκμήριο οι ποσότητες αυτές πουλήθηκαν χωρίς να εμφανιστεί στα βιβλία της επιχειρήσεως το έσοδο από την πώληση αυτή.

Με την απόκρυψη όμως ποσοτήτων πρώτων και βοηθητικών υλών ή και ειδών συσκευασία, η απόκρυψη δεν περιορίζεται μόνο στην αξία των αγαθών αυτών, αλλά τις περισσότερες περιπτώσεις, κρύβει απόκρυψη ετοιμών προϊόντων και κατά συνέπεια απόκρυψη πολύ μεγαλύτερου ποσού κερδών. Γιατί στις περιπτώσεις αυτές οι παραγωγικές δαπάνες που βάρυναν ολόκληρη την παραγωγή (και κατά συνέπεια και την παραγωγή των προϊόντων που πουλήθηκαν χωρίς τα έσοδα από την πώληση αυτή να εμφανιστούν στα βιβλία της επιχειρήσεως) τελικά θα βαρύνουν μόνο τα προϊόντα που εμφανίζονται στα βιβλία της επιχειρήσεως ότι παράχθηκαν.

Η ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Μια άλλη μέθοδος για την αλλοίωση των λογιστικών αποτελεσμάτων της επιχειρήσεως είναι η αναγραφή στο βιβλίο απογραφών, ποιοτήτων διαφορετικών των πραγματικών. Αν καταγραφούν ποιότητες ειδών κατώτερες των πραγματικών, μειώνεται η αξία των ειδών αυτών και έτσι μειώνεται το κέρδος της χρήσεως.

Αντίθετα αν η επιχείρηση έχει σκοπό να αυξήσει τα κέρδη της χρήσεως (ή να μειώσει τη

ζημιά) που προκύπτουν από τα βιβλία της, είτε για λόγους εξωραϊσμού του ισολογισμού στα μάτια των τρίτων (π.χ. Τράπεζες - προμηθευτές κλπ.) είτε για εξισορρόπηση των κερδών της χρήσεως που κλείνεται κατά των υψηλών κερδών της επόμενης χρήσεως, υπερεκτιμά ποιοτικά (και κατά αξία) τα αποθέματα της χρήσεως που κλείνει με άμεση συνέπεια την ισότιση μείωση των κερδών της επόμενης χρήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο

ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ & ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ

Στους λογαρισμούς αυτούς παρακολουθούνται τα αποθέματα εμπορευμάτων, προϊόντων, υποπροϊόντων, πρώτων και βοηθητικών υλικών, υλικών συσκευασίας και ανταλλακτικών παγίων στοιχείων. Επίσης παρακολουθούνται τα ημιτελή προϊόντα άσχετα αν προορίζονται για πώληση ως έχουν ή για περαιτέρω επεξεργασία μέσα στην επιχείρηση.

Στο λογαρισμό 20. «Εμπορεύματα» παρακολουθούνται τα αγαθά που αποκτούνται από την επιχείρηση με σκοπό τη μεταπώλησή τους στην ίδια κατάσταση που αποκτήθηκαν (χωρίς καμία επεξεργασία).

Ο λογ/σμός λειτουργεί ως εξής: Χρεώνεται με την αξία των αποθεμάτων της προηγούμενης χρήσεως. Αυτό γίνεται κατά την έναρξη της χρήσεως και φυσικά χρεώνονται οι κατάλληλοι υπολογαριασμοί «Αποθεμάτων». Επίσης, χρεώνεται με την αξία των αγορών κατά την διάρκεια της χρήσεως, πάλι μέσω των κατάλληλων λογαριασμών «Αγορές χρήσεως». Η τιμή με την οποία γίνεται η χρέωση είναι η τιμή κτήσεως, όπως αναγράφεται αυτή στο τιμολόγιο αγοράς (πλέον τα έξοδα αποκτήσεως), αλλά χωρίς τον αναλογούντα ΦΠΑ, ο οποίος θα καταχωρηθεί στη χρέωση του λογαριασμού ΦΠΑ.

Για τυχόν επιστροφές αγορασθέντων εμπορευμάτων εκδίδονται πιστωτικά σημειώματα από τους προμηθευτές και βάσει αυτών χρεώνεται ο λογ/σμός του οικείου προμηθευτή με πίστωση του λογαριασμού «Αγορές χρήσεως» και του λογαριασμού «ΦΠΑ».

Ο λογαριασμός «εμπορεύματα» πιστώνεται: Με την αξία επιστροφών ορισμένων αγορών, καθώς και με την αξία των εκπτώσεων που χορήγησαν στην επιχείρηση οι προμηθευτές. Επίσης, στο τέλος της χρήσεως, πιστώνεται με την αξία των αρχικών αποθεμάτων και όλων των αγορών της χρήσεως, πλην των μενόντων αποθεμάτων που θα αποτελέσουν τα «Αποθέματα ενάρξεως» της νέας χρήσεως.

Η παραπάνω πίστωση γίνεται με χρέωση του λογαριασμού «Γενική εκμετάλλευση».

Ο λογαριασμός 21 «Προϊόντα έτοιμα & Ημιτελή». λειτουργεί κατά τρόπο όμοιο με το λογαριασμό «Εμπορεύματα». Για κάθε προϊόν υπάρχει ένας δευτεροβάθμιος λογαριασμός αναλυόμενος σε τριτοβάθμιους. Στον πρώτο τριτοβάθμιο με τον τίτλο «Αποθέματα» χρεώνονται τα αποθέματα που υπάρχουν στην αρχή της χρήσεως. Στο δεύτερο τριτοβάθμιο χρεώνονται τα παραγόμενα κατά τη διάρκεια της χρήσεως. Η χρέωση αυτή γίνεται τουλάχιστον μια φορά το μήνα στο τέλος αυτού, εφόσον η επιχείρηση τηρεί εσωλογιστική κοστολόγηση, αλλιώς μια

φορά στο τέλος της χρήσεως. Στο λογαριασμό «Προϊόντα έτοιμα και ημιτελή» παρακολουθούνται τα υλικά αγαθά που παράγονται ή και απλώς συναρμολογούνται από την επιχείρηση. Τα αγαθά αυτά μπορεί να φτάνουν (και να πωλούνται) στην τελική τους μορφή ή να φτάνουν σε μια κατάσταση ημιτελή (είτε για να πωληθούν έτσι είτε για να συνεχισθεί η επεξεργασία τους μέσα στην επιχείρηση).

Ο λογαριασμός 22 «Υποπροϊόντα και Υπολείμματα»: Τα υποπροϊόντα είναι και αυτά προϊόντα κατώτερης ποιότητας σε σχέση με τα κύρια προϊόντα, που πωλούνται (και συνεπώς παρακολουθούνται λογιστικώς) κατά τον ίδιο τρόπο. Αντίθετα τα υπολείμματα είναι κατάλοιπα της παραγωγικής διαδικασίας χωρίς καμία αξία «άχρηστα» οπότε θεωρούνται φύρα. Αν έχουν κάποια αξία (επειδή υπάρχει δυνατότητα να πωληθούν) παρακολουθούνται σε κάποιο δευτεροβάθμιο λογαριασμό.

Ο λογαριασμός 23 «Παραγωγή σε εξέλιξη»: Εμφανίζεται στο τέλος της χρήσεως και περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία κόστους των προϊόντων που βρίσκονται στο στάδιο της παραγωγής. Δηλαδή είναι όλες οι πρώτες βοηθητικές κ.λ.π. ύλες, που την ημέρα απογραφής λήξεως της χρήσεως έχουν εξαχθεί από τους αντίστοιχους λογαριασμούς τους (από την αποθήκη δηλαδή) αλλά δεν έχουν προφθάσει να γίνουν τέλεια προϊόντα για να εμφανισθούν στο λογαριασμό «Προϊόντα έτοιμα και Ημιτελή».

Λογαριασμός 24 «Πρώτες και βοηθητικές ύλες -Υλικά Συσκευασίας»

Για κάθε είδους πρώτης ύλης υπάρχει ένας δευτεροβάθμιος λογαριασμός. Για τις επιχειρήσεις που έχουν υποχρέωση τήρησης αποθήκης, τήρηση των δευτεροβαθμίων κατά είδος λογαριασμών πρώτων υλών γίνεται όπως ορίζουν οι διατάξεις του σχετικού άρθρου του Κ.Β.Σ. Αν οι πρώτες ύλες είναι πολλές ή υπάρχει λόγος ομαδοποίησεως τους, χρησιμοποιούνται και τριτοβάθμιοι λογαριασμοί. Η παρακολούθηση των πρώτων υλών γίνεται κατ' είδος, ποσότητα και αξία τόσο κατά την εισαγωγή, όσο και κατά την εξαγωγή. Αυτό, βέβαια ισχύει και για εμπορεύματα και τα προϊόντα και υποπροϊόντα. Αντίθετα οι βοηθητικές ύλες, οι καύσιμες ύλες και τα υλικά συσκευασίας, εφόσον δεν σκούν ουσιώδη επίδραση στο κόστος ή στην ποσοτική απόδοση των παραγομένων προϊόντων, μπορούν να παρακολουθούνται μόνο κατά αξία σε αντίστοιχους λογαριασμούς. Τα υλικά συσκευασίας που αναφέρονται στο λογαριασμό αυτό είναι αυτά που προμηθεύεται η επιχείρηση για να συσκευάσει τα προϊόντα της στην μορφή με την οποία θα προσφέρει στην αγορά. Αντίθετα τα υλικά (είδη) συσκευασίας που επιστρέφονται, όπως μπουκάλια, βαρέλια, φιάλες βιομηχανικών αερίων κ.ά, παρακολουθούνται στο λογαριασμό 28. «Είδη Συσκευασίας».

Λογαριασμός 25. «Αναλώσιμα Υλικά» Στο λογαριασμό αυτό καταχωρούνται όλα τα υλικά που αγοράζει η επιχείρηση και τα αναλίσκει στην παραγωγική διαδικασία καθώς και η συντή-

ρηση του εξοπλισμού της (μικρά εργαλεία, πέτρέλαιο, ορυκτέλαια, μαζούτ και διάφορα πολλά άλλα). Για τις επιχειρήσεις που έχουν υποχρέωση τηρήσεως αποθήκης τα υλικά αυτά πρέπει να παρακολουθούνται σε δευτεροβάθμιους και τριτοβάθμιους λογαρισμούς κατ' είδος κατά ποσότητα και αξία.

Λογαριασμός 26 «Ανταλλακτικά παγίων Στοιχείων»: Για το λογαριασμό αυτό ισχύουν όσα αναφέραμε για τον προηγούμενο λογαριασμό 25.

Λογαριασμός 28 «Είδη Συσκευασίας» Στο λογαριασμό αυτόν παρακολουθούνται κατά είδος, ποσότητα και αξία τα είδη συσκευασίας (μπουκάλια, βαρέλια, σακκιά, φιάλες οξυγόνου κ.λ.π.) τα οποία παραδίδονται στον πελάτη μαζί με το περιεχόμενό τους και στη συνέχεια επιστρέφονται ή όχι, ανάλογα με τη συμφωνία. Για το λόγο αυτό χρεώνεται στο τιμολόγιο πώλησεως χωριστά η αξία των ειδών συσκευασίας. Ο ΦΠΑ υπολογίζεται στο σύνολο της αξίας του τιμολογίου, δηλ. και επί της αξίας των ειδών συσκευασίας.

Λογαριασμός 29 «Αποθέματα Υποκαταστήματων ή άλλων κέντρων».

Ο λογαριασμός αυτός είναι προαιρετικής τηρήσεως και μόνον εφόσον θέλουμε να παρακολουθούμε χωριστά τα εμπορεύματα, προϊόντα κ.λ.π. κάθε υποκαταστήματος. Βέβαια αυτό μπορεί να γίνει και σε κατάλληλους δευτεροβάθμιους των πρωτοβαθμίων λογαριασμών 20-28.

Η δεύτερη ομάδα λογαριασμών (20-29), που έχει το τίτλο ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ, αποτελεί σε ευρεία έννοια αυτό που ο ΚΒΣ αποκαλεί αποθήκη.

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ

Βασικό βοήθημα για τον έλεγχο είναι το βιβλίο αποθήκης. Το ίδιο βιβλίο αποτελεί για τις επιχειρήσεις άριστο βοήθημα για την απόκρυψη φοροδιαφυγής, αφού μπορούν να παρακολουθούν τα αποθέματά τους και να αποφεύγουν τη δημιουργία πιστωτικών υπολοίπων της αποθήκης. Αυτό είναι πιο εύκολο για τις επιχειρήσεις που τηρούν τα βιβλία τους με ηλεκτρονικούς υπολογιστές και με ειδικά προγράμματα μιας και έχουν την ευχέρεια να επισημαίνουν έγκαιρα τα ποσοτικά πιστωτικά υπόλοιπα σε τρόπο να μην υπάρχει δυνατότητα από τον έλεγχο διαπίστωσης τους.

Για τον επιτηδευματία που τηρεί βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. κάθε ανώμαλη ενέργεια που επιφέρει αλλοίωση στη χρέωση των λογαρισμών της ομάδας των αποθεμάτων, αποτελεί καταρχήν πρόπαρασκευαστικό στάδιο ή το ένα σκέλος, για την ολοκλήρωση της φοροδιαφυγής του επιτηδευματία (ενώ αντίστοιχα αποτελεί ολοκλήρωση της φοροδιαφυγής γι' αυτόν που πουλάει). Δεύτερο σκέλος αποτελεί η πώληση ή παροχή υπηρεσιών με απόκρυψη εσό-

δων. Υπάρχουν όμως περιπτώσεις κατά τις οποίες μόνη η ενέργεια αλλοιώσεως της χρήσεως του λογαριασμού αυτού, ολοκληρώνει την πράξη φοροδιαφυγής. Άλλο χαρακτηριστικό είναι ότι μια αλλοίωση στη χρέωση των λογαριασμών αυτών έχει σαν απαραίτητη προϋπόθεση την ταυτόχρονη αλλοίωση των μεγεθών είτε της χρεώσεως είτε της πιστώσεως κάποιου άλλου λογαριασμού.

Στη συνέχεια παρουσιάζουμε μερικές από τις μεθόδους φοροδιαφυγής που εφαρμόζονται από τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. κατά την αγορά των αγαθών.

Άπειρες είναι οι μέθοδοι της κατηγορίας αυτής. Τα κύρια χαρακτηριστικά τους μπορεί να χωριστούν στις ακόλουθες κατηγορίες.

1. Αποκρύψεις κατά την αγορά των εμπορευμάτων
2. Αποκρύψεις αγοράς πρώτων υλών - παραγωγής ετοιμών προϊόντων.

Και στις δύο αυτές περιπτώσεις έχουμε κοινά σημεία όπως:

- α) αγορά χωρίς τιμολόγια.
- β) ανακρίβεια στο περιεχόμενο του τιμολογίου
- γ) λήψη εικονικού τιμολογίου. Εικονικές εκπτώσεις και επιστροφές.

α. ΑΓΟΡΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ ΧΩΡΙΣ ΤΙΜΟΛΟΓΙΑ

Μια από τις πιο συνηθισμένες πράξεις φοροδιαφυγής είναι η αγορά εμπορευμάτων χωρίς τιμολόγια. Σκοπός της αγοράς είναι η πώληση (των αγαθών που αγοράστηκαν χωρίς τιμολόγιο) αυτών χωρίς τιμολόγιο ή χωρίς την έκδοση αποδείξεως λιανικής πώλησεως, χωρίς όμως να αποκλείεται και η έκδοση στοιχείου εσόδου. Όταν πρόκειται για απόκρυψη αγοράς πρώτων ή βοηθητικών υλών, τότε σκοπός της απόκρυψης αυτής είναι η απόκρυψη των εσόδων από την πώλησή των προϊόντων που θα παραχθούν από αυτές.

Στις περιπτώσεις αγοράς εμπορευμάτων χωρίς τιμολόγιο ή συναλλαγή πραγματοποιείται μετρητοίς, έτσι ώστε να μην υπάρχει κίνδυνος αποκαλύψεως της συναλλαγής από γραμμάτια ή επιταγές.

Ο αγοραστής εμπορευμάτων χωρίς τιμολόγια αποβλέπει στους ακόλουθους στόχους.

- Πετυχαίνει μικρότερο κόστος αγοράς, αφού το εμπόρευμα που αγοράζει δεν βαρύνεται με ΦΠΑ.

Έτσι έχει τη δυνατότητα, να πουλάει χωρίς τιμολόγια, να ορίζει τιμές κατώτερες από εκείνες που ορίζουν οι ανταγωνιστές του αυξάνοντας έτσι την πελατεία του. Εκτός από αυτό πραγματοποιεί αφορολόγητο στη φορολογία εισοδήματος αυξημένο κέρδος, αφού με την

προσέλευση περισσότερων πελατών, με τα ίδια σταθερά γενικά έξοδα που βαρύνουν τις κανονικές συναλλαγές, αυξάνει το συνολικό του κέρδος. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι ωφέλειες είναι αλυσσιδωτές.

Οι παραπάνω ενέργειες, πέρα από τη ζημιά που προξενούν στα δημόσια έσοδα, αποτελούν ποινικές πράξεις γιατί συγκεντρώνουν τα στοιχεία του αθέμιτου ανταγωνισμού σε βάρος επιχειρήσεων που ενεργούν μέσα στα νομικά πλαίσια.

Β. ΑΝΑΚΡΙΒΕΙΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΥ

Η ανακρίβεια στο περιεχόμενο του τιμολογίου του προμηθευτή εκδηλώνεται κατά διαφόρους τρόπους, οι κυριώτεροι είναι οι εξής:

- I) Αναγραφή ποσότητας διαφορετικής από την πραγματική
- II) Αναγραφή ποιότητας διαφορετικής από την πραγματική
- III) Αναγραφή τιμής κατά μονάδας διαφορετικής της πραγματικής
- IV) Λαθεμένες αριθμητικές πράξεις στο τιμολόγιο.

Η ανακρίβεια στο περιεχόμενο του τιμολογίου μπορεί να αναφέρεται στο ένα ή και στα δύο αντίτυπα του τιμολογίου.

Υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες οι πωλητές στην προσπάθειά τους να μην δυσαρεστήσουν τους πελάτες τους αλλά και να μην δημιουργήσουν πρόβλημα στο λογιστήριό τους, γράφουν στο πρώτο αντίτυπο του τιμολογίου (αυτό που δίνουν στο πελάτη) τις ανακριβείς ενδείξεις (που οι ίδιοι οι πελάτες απαίτησαν) αλλά στο αντίτυπο του τιμολογίου που μένει στο στέλεχος, γράφουν τις αληθινές ενδείξεις. Στη συνέχεια κατά την υποβολή των συγκεντρωτικών καταστάσεων πελατών γράφουν τις ανακριβείς ενδείξεις, για να μην εκθέσουν τους πελάτες τους.

Σχετική είναι και η παράβαση που διαπιστώθηκε (ανακοινώθηκε Υπ. Οικονομικών) σε χονδρωπλητή πατατών και κρεμμυδιών. Η επιχείρηση αυτή έκανε πωλήσεις 425 εκατομ. δρχ. και δήλωσε πωλήσεις 43 εκατ. δρχ. Στην περίπτωση αυτή τα πρωτότυπα τιμολόγια των πελατών έγραφαν τις πραγματικές ενδείξεις ενώ στα αντίγραφα που έμεναν στα στελέχη των τιμολογίων έγραφαν το 1/10 ή το 1/100 της ποσότητας και αξίας. Συνέπεια της φοροδιαφυγής αυτής ήταν η απώλεια του Δημοσίου από ΦΠΑ καθώς και από τη φοροδιαφυγή στη φορολογία εισοδήματος της επιχείρησης.

Υπάρχει και μια άλλη περίπτωση ο πωλητής κατόπιν απαίτησης του αγοραστή, γράφει στο τιμολόγιο όχι τα πραγματικά του στοιχεία αλλά διαφορετικά. Η ανακρίβεια αυτή αφορά τα εξής:

- Το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία του αγοραστή.
- Τον αριθμό του φορολογικού μητρώου.
- Τη διεύθυνση του αγοραστή

Η ανακρίβεια αυτή έχει σκοπό την παρεμβολή δυσκολιών ώστε μετά την υποβολή των συγκεντρωτικών καταστάσεων των πελατών, να μην είναι δυνατή η ανεύρεση του πραγματικού αγοραστή και η διασταύρωση των στοιχείων αυτών με τις εγγραφές στα βιβλία του. Την ενέργεια αυτή κάνει ο πωλητής για να μην χάσει τον πελάτη του, και ο αγοραστής για να διασφαλίσει την ακίνδυνη μεταφορά των αγαθών, να μην καταχωρήσει το τιμολόγιο στα βιβλία του και να αποκρύψει το κέρδος που αντιστοιχεί στη συναλλαγή αυτή.

Η ενέργεια αυτή, μετά την οργάνωση του συστήματος - διασταυρώσεως των στοιχείων των επιτηδευματιών με ειδικό πρόγραμμα από το Υπ. Οικονομικών είναι πολύ επικίνδυνη γιατί η αποκάλυψή της είναι πολύ εύκολη. Μιας και υπεύθυνος για την αναγραφή των πραγματικών ενδειξεών του αγοραστή στα τιμολόγια, είναι ο εκδότης τους, (πωλητής). Επομένως κάθε ανακρίβεια που διαπιστώνεται, δημιουργεί τόσο τον κίνδυνο για επιβολή προστίμου όσο και τον κίνδυνο για ποινική δίωξη.

I. ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΠΟΣΟΤΗΤΑΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ

Στην περίπτωση αυτή ο πωλητής είτε με τη συγκατάθεσή του ή είτε από πίεση που δέχτηκε από τον αγοραστή, εκδίδει τιμολόγιο στο οποίο γράφει λιγότερες ή περισσότερες ποσότητες από αυτές που πραγματικά πωλούνται. Τις περισσότερες φορές αναγράφονται λιγότερες ποσότητες. Τη μέθοδο αυτή προτιμούν οι συναλλασσόμενοι προκειμένου να αποφύγουν την μη έκδοση τιμολογίου.

Υπάρχουν βέβαια και οι περιπτώσεις, κατά τις οποίες, ο αγοραστής ζητάει να αναγραφούν περισσότερες ποσότητες απ' αυτές που πραγματικά αγοράζει. Αυτό γίνεται όταν ο αγοραστής, διαπιστώνει από τα βιβλία του ότι δημιουργείται άνοιγμα μεταξύ των αγορών και των πωλήσεων που έχει πραγματοποιήσει μέσα στη χρήση. Δηλαδή έχει πωλήσει περισσότερες ποσότητες από όσες φέρονται στα βιβλία ότι είχε για πώληση ή επιχείρηση. Σε μια τέτοια περίπτωση γίνεται η διαπίστωση ότι η επιχείρηση έχει αποκρύψει αγορές. Γι' αυτό το λόγο ο αγοραστής στην περίπτωση αυτή ζητάει τιμολόγιο στο οποίο να αναγράφονται ποσότητες περισσότερες από αυτές που πραγματικά αγοράζει. Προσπαθεί μ' αυτό τον τρόπο να καλύψει το πρόβλημα που αναφέραμε παραπάνω. Οι επιχειρήσεις που ενεργούν με τον τρόπο αυτό, δεν ενημερώνουν κανονικά τα βιβλία τους, ώστε να είναι σε θέση να καλύπτουν τις ανωμαλίες που διαπιστώνουν σ' αυτά. Σε τέτοιες ενέργειες προβαίνουν τόσο οι εμπορικές όσο και

οι βιομηχανικές - βιοτεχνικές επιχειρήσεις. Ιδιαίτερα κατά το τέλος της διαχειριστικής περιόδου, μιας και τότε έχουν την ευχέρεια να ενεργήσουν ένα αναδρομικό έλεγχο και να διαπιστώσουν το τι ακριβώς γίνεται με την αποθήκη τους.

Γεννιέται, σ' αυτές τις περιπτώσεις, το εξής ερώτημα: Αν υπάρχουν πωλητές που είναι σε θέση να εκδώσουν τιμολόγια πωλήσεως με ποσότητες μεγαλύτερες από εκείνες που πραγματικά πωλούν ή χωρίς πραγματική πώληση εμπορευμάτων.

Η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι θετική και αυτό για τους παρακάτω λόγους:

1. Ο πωλητής εκδίδει το συγκεκριμένο τιμολόγιο από φόβο μήπως χάσει τον πελάτη και ελπίζοντας ότι κάποιος άλλος πελάτης θα του ζητήσει πραγματική πώληση χωρίς την έκδοση τιμολογίου. Οπότε και θα καλύψει την ποσότητα και αξία που παρουσίασε με το εικονικό τιμολόγιο.

2. Ο πωλητής που τηρεί βιβλία Α και Β κατηγορίας και πουλάει τα αγαθά του κατά κύριο λόγο λιανικά, μπορεί με ευχέρεια να εκδόσει τιμολόγια πωλήσεως με επι πλέον ποσότητες (μέσα σε λογικά πλαίσια) Ορισμένες μεγάλες εμπορικές ή βιομηχανικές επιχειρήσεις που θέλουν να εξυπηρετούν τους φοροφυγάδες πελάτες τους, για να αποφύγουν τις δυσμενείς ή καταστρεπτικές συνέπειες που είναι ενδεχόμενο να έχει η διαπίστωση των ενεργειών αυτών από τους εφοριακούς υπαλλήλους, δημιουργούν θυγατρικές ατομικές ή προσωπικές μικροεπιχειρήσεις στις οποίες πωλούν ποσότητες αγαθών. Στη περίπτωση που παρουσιαστεί πελάτης που ζητά την έκδοση ανακριβούς τιμολογίου, τον παραπέμπουν στη θυγατρική επιχείρηση η οποία, αν αποκαλυφθεί η παράνομη ενέργεια, θα υποστεί τις συνέπειες που δεν θα είναι τόσο σοβαρές όσο αν την ενέργεια αυτή είχε κάνει η μητρική επιχείρηση.

3. Στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου, ο πωλητής που τηρεί βιβλία Γ' κατηγορίας, διαπιστώνει ότι αποθήκη του παρουσιάζει ποσοτικό έλλειμα, γιατί με τις συνεχείς αγορές και πωλήσεις χωρίς τιμολόγια έχει χάσει τον έλεγχο των παράνομων ενεργειών του. Έχει επομένως την απόλυτη ανάγκη για τη λήψη ενός τιμολογίου, από κάποιον δήθεν προμηθευτή, για την κάλυψη του ελλείματος. Από την άλλη μεριά κάποιος άλλος έμπορος που τηρεί βιβλία Γ' κατηγορίας και έχει πραγματοποιήσει, με τη σειρά του πωλήσεις και αγορές χωρίς τιμολόγια, διαπιστώνει ότι παρουσιάζεται σοβαρό έλλειμα στην απογραφή του, το οποίο πρέπει να καλύψει με την έκδοση ενός κανονικού τιμολογίου πωλήσεως. Επομένως τα συμφέροντα των δύο αυτών επιτηδευματιών συμπίπτουν, μιας και ο ένας θέλει να εκδόσει τιμολόγιο χωρίς στην πραγματικότητα να πουλήσει τίποτα και ο άλλος να αποκτήσει τιμολόγιο χωρίς να αγοράσει έμπορεύματα.

4. Στο σημείο αυτό πρέπει να κάνουμε μια αναφορά στην κατά επάγγελμα έκδοση εικονικών τιμολογίων. Κατά το παρελθόν είχαν αποκαλυφθεί περιπτώσεις στις οποίες ορισμένα

άτομα, αφού εξασφαλίζουν τη θεώρηση στελεχών τιμολογίων με αναληθείς ενδείξεις ονοματεπώνυμου ή επωνυμίας και διευθύνσεως «πωλούσαν» τιμολόγια με αμοιβή ανάλογη με το ποσό που έγραφαν στο τιμολόγιο. Τα άτομα αυτά εξέδιδαν τιμολόγια οποιουδήποτε περιεχομένου (από υλικά οικοδομών μέχρι υφάσματα και τρόφιμα) για οποιοδήποτε «πελάτη». Στη συνέχεια βέβαια δεν υπέβαλαν τις ετήσιες συγκεντρωτικές καταστάσεις για τα τιμολόγια αυτά.

II. ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ

Ένας άλλος τρόπος φοροδιαφυγής είναι η αναγραφή στο τιμολόγιο ποιότητας διαφορετικής αυτής που πουλιέται. Συνηθισμένη είναι η αναγραφή ποιότητας πολύ κατώτερης της πραγματικής.

Σε τέτοιες περιπτώσεις αγοραστής και πωλητής επιτυγχάνουν τα εξής:

- ο αγοραστής μειώνει τις αγορές και στη συνέχεια τα ακαθάριστα έσοδά του με τη διαφορά της αξίας των δύο ποιοτήτων.

- καλύπτει ο αγοραστής ή ο πωλητής πιστωτικά υπόλοιπα της αποθήκης του, εξασφαλίζοντας την ακίνδυνη διακίνηση των εμπορευμάτων, μιας και σπάνια γίνεται έλεγχος στο περιεχόμενο των δεμάτων που μεταφέρονται σε ποιοτική βάση.

Βέβαια υπάρχουν και περιπτώσεις κατά τις οποίες γράφεται στα τιμολόγια ποιότητα ανώτερη της πραγματικής:

- Όταν ο πωλητής εξαπατά τον αγοραστή και του πουλάει εμπορεύματα δεύτερης διαλογής σαν πρώτης ποιότητας.

- Όταν πωλητής και αγοραστής μετά από συνενόηση, γράφουν ποιότητα ανώτερης της πραγματικής, έτσι ώστε να τακτοποιήσουν ή να αποφύγουν ποιοτικά ελλείμματα ή πλεονάσματα στις αποθήκες τους.

- Όταν ο αγοραστής επιδιώκει την αναγραφή στο τιμολόγιο ποιότητας ανώτερης της πραγματικής για να εξαπατήσει την αγορανομία ή άλλη αρμόδια Αρχή (π.χ. υγειονομική) π.χ. αγοράζει για παρασκευή παγωτών ή σοκολάτας, γάλα σκόνη ακατάλληλη για ανθρώπους.

III. ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΑΞΙΑΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ

Σ' αυτή την περίπτωση συναντάμε τις μεθόδους της υποτιμολογήσεως και υπερτιμολογήσε-

ως.

Με την υποτιμολόγηση ο πωλητής μειώνει τα ακαθάριστα εσοδά του και κατά συνέπεια τα φορολογητέα του κέρδη και ο αγοραστής τις αγορές του. Τη μέθοδο αυτή συναντάμε στις περιπτώσεις που ο πωλητής τηρεί βιβλία Γ' κατηγορίας και ο αγοραστής βιβλία Α' κατηγορίας, οπότε συμπίπτουν τα συμφέροντά τους.

Ο πωλητής που τηρεί βιβλία Γ' κατηγορίας και η πώληση γίνεται σε τιμή μεγαλύτερη από την αναγραφόμενη στο τιμολόγιο, κερδίζει ολόκληρη τη διαφορά μεταξύ των δύο τιμών μιας και η διαφορά αυτή αποτελεί απόκρυψη καθαρού κέρδους. Ενώ ο αγοραστής με τη σειρά του μειώνει τις ετήσιες αγορές του. Γεγονός που συμφέρει τον αγοραστή που τηρεί βιβλία Α' κατηγορίας μιας και αποφεύγει έτσι, πρόσθετες φορολογικές υποχρεώσεις.

Η υπερτιμολόγηση δηλαδή η αναγραφή στα τιμολόγια αξία πώλησεως ή παροχής υπηρεσιών ανώτερης της πραγματικής, γίνεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Όταν ο αγοραστής τηρεί βιβλία Γ' κατηγορίας και ο πωλητής βιβλία Α' κατηγορίας ή δεν τηρεί βιβλία (π.χ. μικροεπιτηδευματίας που απαλλάσσεται από την υποχρέωση τήρησης βιβλίου).

Με αυτή την μέθοδο ο αγοραστής βαρύνει το κόστος των εμπορευμάτων και κατά συνέπεια πετυχαίνει μείωση του φορολογητέου κέρδους του.

Υπερτιμολόγηση συνήθως ζητούν οι επιτηδευματίες που αγοράζουν στο εσωτερικό ή εισάγουν από το εξωτερικό πάγια στοιχεία π.χ. μηχανήματα, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που εκτός από τις αποσβέσεις είχαν διακαίωμα να αφαιρέσουν από τα κέρδη τους αφορολόγητες κρατήσεις που πολλές φορές φτάνουν την αξία των επενδύσεων αυτών.

- Όταν ο αγοραστής για αγορανομικούς λόγους, έχει συμφέρον να παρουσιάσει μεγαλύτερο κόστος αγοράς από το πραγματικό, για να πουλήσει σε μεγαλύτερη τιμή.

- Κατά την εισαγωγή αγαθών από το εξωτερικό, ιδιαίτερα πάγιων περιουσιακών στοιχείων, γιατί στην περίπτωση αυτή υπάρχει και το κίνητρο της λαθραίας εξαγωγής συναλλάγματος.

IV. ΛΑΘΕΜΕΝΕΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΤΟ ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ

Ένας άλλος τρόπος φοροδιαφυγής είναι η επαύξηση του κόστους των εμπορευμάτων από αγοραστές, οι οποίοι υποχρεώνουν τους πωλητές να κάνουν δήθεν πολλαπλασιαστικά ή αθροιστικά λάθη στα τιμολόγια που εκδίδουν έτσι, ώστε να παρουσιάζεται αυξημένο το κόστος των εμπορευμάτων.

Σε άλλες περιπτώσεις το λάθος γίνεται μόνο στην άθροιση των ποσών του τιμολογίου με αναριθμητισμό.

γ. ΛΗΨΗ ΕΙΚΟΝΙΚΩΝ ΤΙΜΟΛΟΓΙΩΝ, ΕΙΚΟΝΙΚΕΣ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ

Ορισμένα τυχοδιωκτικά άτομα χωρίς οποιαδήποτε επαγγελματική εγκατάσταση, κατορθώνουν να έχουν στην κατοχή τους θεωρημένα στελέχη τιμολογίων, τα οποία φέρουν την επωνυμία ή το όνομα ανύπαρκτων νομικών ή φυσικών προσώπων και διεύθυνση που αντιστοιχεί οικόπεδο χωρίς κτίσμα. Σαν αντικείμενο εργασιών χρησιμοποιούν το τίτλο Γενικό Εμπόριο.

Αυτά τα πρόσωπα εκδίδουν, σε όποιον τους ζητήσει, (με αμοιβή) τιμολόγια πωλήσεως για οποιοδήποτε αγαθό. Φυσικά δεν υποβάλλουν περιοδικές δηλώσεις ΦΠΑ, δηλώσεις εισοδήματος ή συγκεντρωτικές καταστάσεις.

Για τέτοιου είδους τιμολόγια ενδιαφέρουν οι εξής επιτηδευματίες:

- επιτηδευματίες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας και οι οποίοι πραγματοποίησαν πωλήσεις χωρίς την έκδοση τιμολογίου και ζητούν την αγορά τιμολογίου προς κάλυψη του πιστωτικού υπολοίπου της αποθήκης τους.

- βιομήχανοι που διαπιστώνουν ότι η ποσοτική σχέση πρώτων υλών που χρησιμοποιήθηκαν και των ετοιμών προϊόντων που παράχθηκαν από αυτές δε βρίσκονται σε λογική ή τεχνική συνάρτηση. Έτσι επιδιώκουν την λήψη τέτοιων τιμολογίων για την κάλυψη των πιστωτικών υπολοίπων που παρουσιάστηκαν στις πρώτες ύλες.

- Επιτηδευματίες που επιδιώκουν την αύξηση του κόστους των παγίων στοιχείων τους με σκοπό να αφαιρέσουν στο μέλλον από τα καθαρά τους κέρδη αυξημένο ποσό αποσβέσεων. Η μέθοδος αυτή εμφανίζεται ιδιαίτερα κατά τη διαμόρφωση βιομηχανικών χώρων και την ανέγερση βιομηχανικών εγκαταστάσεων όπου το κόστος τους βαρύνεται με εικονικά τιμολόγια για δήθεν αγορές τσιμέντου, αποδοχή υπηρεσιών π.χ. χωματουργικές εργασίες κ.λ.π. Η μέθοδος αυτή εφαρμόζεται πιο έντονα στις περιπτώσεις που η επιχείρηση έχει δικαίωμα από τους νόμους για την παροχή κινήτρων περιφερειακής αναπτύξεως, να αφαιρεί αφορολόγητες κρατήσεις και ταυτόχρονα να χρηματοδοτείται από το Δημόσιο, για τμήμα της δαπάνης ανεγέρσεως του βιομηχανοστασίου κ.α.

Μια άλλη μέθοδος αλλοίωσης του ύψους των αγορών και των αποτελεσμάτων, είναι η παροχή από τον προμηθευτή κατά περιοδικά χρονικά διαστήματα, εικονικών εκπτώσεων. Ο πωλητής με την χορήγηση εικονικών εκπτώσεων μειώνει το κέρδος του από την συγκεκριμένη πώληση.

Πιο συνήθισμένη είναι η μέθοδος των εικονικών επιστροφών εμπορευμάτων στους προμηθευτές, οι οποίοι τη συνδυάζουν με ισόποση μείωση των πωλήσεών τους.

Πρέπει να αναφέρουμε το εξής: η εικονική λήψη εκπτώσεων ή η εικονική επιστροφή εμπορευμάτων, εξομοιώνεται με ανακριβή έκδοση τιμολογίων και έχει ως συνέπεια την ανακρίβεια των βιβλίων και στοιχείων τόσο του αγοραστή όσο και τον πωλητή, αφού και οι δυο συνέπραξαν στην απάτη αυτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ - ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 60 "ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ"

Ο λογαριασμός αυτός περιλαμβάνει όλες τις αμοιβές και τα σχετικά έξοδα του πάσης φύσεως προσωπικού της επιχειρήσεως που συνδέεται με αυτή με σχέση εξαρτημένης εργασίας (υπάλληλοι και εργατοτεχνίτες). Εδώ λοιπόν καταχωρούνται οι μισθοί και τα ημερομίσθια του απασχολούμενου προσωπικού καθώς και τα διάφορα επιδόματα σε χρήμα και σε είδος (που μετατρέπεται σε χρήμα).

Κάθε τρίμηνο οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να υποβάλλουν στην Δ.Ο.Υ. τριμηνιαίες δηλώσεις χαρτόσημου με τις οποίες αποδίδονται στο δημόσιο οι φόροι που παρακρατήθηκαν και το χαρτόσημο που αναλογεί στις αποδοχές που καταβλήθηκαν στο προσωπικό.

Υπάρχουν όμως περιπτώσεις στις οποίες ορισμένες επιχειρήσεις υποβάλλουν στη ΔΟΥ τις τριμηνιαίες αυτές δηλώσεις, αλλά στις δηλώσεις των τριών πρώτων (ή και του τελευταίου) τριμήνου γράφουν μειωμένα ποσά μισθών, ημερομισθίων κλπ. και έτσι αποδίδουν στο δημόσιο μειωμένα ποσά σε σχέση με το φόρο και το χαρτόσημο που παρακράτησαν.

Τη διάφορά μισθών που αποκρύψαν συμπεριλαμβάνουν είτε στην τελευταία τριμηνιαία δήλωση είτε στην ετήσια εκκαθαριστική δήλωση της επιχειρήσεως (δηλ. στην οριστική δήλωση χαρτόσημου).

Σε κάθε μισθωτό χορηγεί βεβαίωση για το ποσό φόρου που παρακράτησε και που αφαιρείται από τον προσωπικό του φόρο που προκύπτει από την ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος που υποβάλλει.

Και στην περίπτωση αυτή ζημιώνεται το δημόσιο, γιατί με βάση τη βεβαίωση που χορήγησε η επιχείρηση, αφαιρέθηκε από το φόρο εισοδήματος που οφείλει ο μισθωτός, μεγαλύτερο ποσό από εκείνο που η επιχείρηση απέδωσε στο δημόσιο με τις τριμηνιαίες ή την ετήσια δήλωση χαρτόσημου.

Επίσης μισθοί και ημερομίσθια εργατοτεχνιτών που ασχολήθηκαν με το κτίσιμο κλπ. βιομηχανοστασιών ή άλλων κτιρίων ή την εγκατάσταση μηχανημάτων, βαρύνουν τις δαπάνες χρήσεως αντί να μεταφερθούν σε αύξηση της αξίας των πάγιων στοιχείων, οπότε μειώθηκαν μονομιάς τα κέρδη της επιχειρήσεως αντί για την τμηματική απόσβεση.

Αντίθετη με την προηγούμενη περίπτωση είναι η παρακάτω όπου δαπάνες μισθοδοσίας του διοικητικού προσωπικού ή του τεχνικού προσωπικού που εργάζεται στο παραγωγικό κύκλωμα,

βαρύνουν το κόστος των πάγιων στοιχείων. Αυτό συμβαίνει στις περιπτώσεις όπου ο φορολογούμενος έχει δικαίωμα να αφαιρέσει από τα καθαρά του κέρδη, εκτός από τις αποσβέσεις και αφορολόγητο αποθεματικό ίσο ή σε ορισμένο ποσοστό του κόστους των νέων εγκαταστάσεων.

Υπάρχουν επίσης περιπτώσεις κατά τις οποίες επιχειρήσεις βαρύνουν τις δαπάνες μισθοδοσίας με ανύπαρκτους μισθούς. Αυτό γίνεται προκειμένου να μην φορολογηθούν τα κέρδη τους (ή τα κέρδη των εταιρών κλπ.) με ψηλούς φορολογικούς συντελεστές. Τα πρόσωπα, που υποτίθεται ότι παίρνουν αυτούς τους μισθούς, είναι έμπιστα της επιχείρησης και στην πραγματικότητα δεν τους δίδουν αποδοχές.

Άλλες επιχειρήσεις που καταβάλλουν στο υπαλληλικό τους προσωπικό διάφορες πρόσθετες αποδοχές, που δεν τις εμφανίζουν στους λογαριασμούς μισθοδοσίας αλλά σε λογαριασμούς εξόδων κινήσεως ή με άλλους παραπλανητικούς τίτλους, στο τέλος της χρήσεως τους μεταφέρουν στο λογαριασμό "Αποτέλεσμα χρήσεως". Έτσι αποφεύγουν την επιβάρυνση των αποδοχών αυτών με φόρο εισοδήματος και ασφαλιστικές εισφορές.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 61 "ΑΜΟΙΒΕΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΤΡΙΤΩΝ"

Στους δευτεροβάθμιους αυτού καταχωρούνται οι αμοιβές που καταβάλλει η επιχείρηση στα πρόσωπα που δεν συνδέονται μαζί της με σχέση εξαρτημένης εργασίας, αλλά συνεργάζονται ελεύθερα μαζί της. Τα πρόσωπα αυτά για την αμοιβή τους εκδίδουν θεωρημένη απόδειξη και τους παρακρατείται απ' αυτήν φόρος που αποδίδεται ανά τρίμηνο στο Δημόσιο. Δεν υπάρχει τέτοια υποχρέωση παρακρατήσεως φόρου στους τρίτους που παρέχουν υπηρεσίες επεξεργασίας, γιατί αυτοί εκδίδουν θεωρημένο τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών (και όχι απόδειξη παροχής υπηρεσιών).

Με τη μέθοδο των διογκομένων ή και εικονικών επαγγελματικών δαπανών πολλές επιχειρήσεις (ατομικές ή προσωπικές) πετυχαίνουν τη μείωση του φορολογητέου εισοδήματός τους με συνέπεια τη μη φορολόγησή τους με υψηλούς συντελεστές των φυσικών προσώπων που τις εκμεταλλεύονται.

Επίσης υπάρχει πιθανότητα, μη σωστού υπολογισμού παρακράτησης φόρου, σε αυτές τις περιπτώσεις, ή μη σωστή απόδοση φόρου και χαρτοσήμου στο δημόσιο Ταμείο.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ 62 "ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΡΙΤΩΝ"

α. Ενοίκια Ακινήτων

Τα ενοίκια αφαιρούνται σαν δαπάνη της επιχείρησης είτε καταβάλλονται σε χρήμα είτε σε

είδος. Στη δεύτερη περίπτωση η αξία του είδους κατά το χρόνο που γίνεται απαιτητό από τον εκμισθωτή απώτελει τη δαπάνη της επιχειρήσεως.

Σε ότι αφορά τον έλεγχο των ενοικίων (μισθωμάτων) τα οποία βαρύνουν τα έξοδα μιας επιχείρησης παρατηρούνται τα ακόλουθα:

Ορισμένες προσωπικές ή ατομικές επιχειρήσεις επειδή έχουν υψηλά κέρδη συμφωνούν με τους εκμισθωτές των καταστημάτων που δεν έχουν άλλα φορολογητέα εισοδήματα, να γράφουν στο συμφωνητικό μισθώσεως μεγαλύτερο ποσό μηνιαίου μισθώματος, έτσι ώστε να μειώνουν τα φορολογητέα κέρδη με την επιπλέον διαφορά του μισθώματος. Αναλαμβάνουν την υποχρέωση να καταβάλλουν στους εκμισθωτές τη διαφορά του φόρου, χαρτοσήμου, τέλους υδρεύσεως που προκύπτουν σε βάρος τους. Με αυτό τον τρόπο αποφεύγουν την υψηλή φορολόγηση.

β. Ασφάλιστρα

Από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχειρήσεως αφαιρούνται τα ασφάλιστρα που καταβάλλει η επιχείρηση σε ασφαλιστικές εταιρείες για την κάλυψη επαγγελματικών κινδύνων (πυρκαγιάς, αυτοκινητιστικών ατυχημάτων, κλοπών, σπασίματος βιτρινών) καθώς και τα ασφάλιστρα για την ομαδική ασφάλεια ζωής του προσωπικού της.

Στην περίπτωση συνάψεως πολυετούς ασφάλισεως και καταβολής ολόκληρου του ασφάλιστρου κατά το χρόνο συνάψεως της ασφάλειας, γίνεται κατανομή του ασφάλιστρου στα έτη ασφάλισεως και το τμήμα που αναλογεί στο χρόνο καταβολής, βαρύνει τα έξοδα της χρήσεως αυτής, το υπόλοιπο μεταφέρεται σε λογαριασμό "προκαταβολές ασφαλιστρών" του οποίου το χρεωστικό υπόλοιπο μειώνεται κάθε διαχειριστική χρήση με το τμήμα των ασφαλιστρών που αναλογούν στη χρήση αυτή. Υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες ολόκληρο το ποσό των ασφαλιστρών αφαιρείται στη χρήση που καταβλήθηκε ή σε κάποια χρήση αφαιρείται μεγαλύτερο ποσό από αυτό που δικαιούται να αφαιρέσει η επιχείρηση.

Δεν αναγνωρίζονται και δεν αφαιρούνται από τα ακαθάριστα έσοδα από μισθώματα προσωπικών εταιρειών ή Ε.Π.Ε. τα ασφάλιστρα για οικοδομές γιατί σ' αυτές υπολογίζεται τεκμαρτό μίσθωμα. Αναγνωρίζονται όμως τα ασφάλιστρα των βιομηχανοστασιών, διότι γι' αυτά δεν υπολογίζεται τεκμαρτό μίσθωμα.

Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες οι επιτηδευματίες ή και οι υπεύθυνοι διαχειριστές των νομικών προσώπων (Ε.Π.Ε., ΑΕ κλπ.) βαρύνουν τους σχετικούς λογαριασμούς με τα ασφάλιστρα των κατοικιών ή των αυτοκινήτων τους.

γ. Επισκευές και συντηρήσεις

Σαν δαπάνες συντηρήσεως θεωρούνται εκείνες που έχουν σαν στόχο τη διατήρηση της αντοχής και της παραγωγικής ικανότητας των πάγιων στοιχείων (μηχανήματα και εγκαταστά-

σεις) της επιχειρήσεως.

Η συντήρηση αποβλέπει στην πρόληψη βλαβών και γενικότερα των λειτουργικών ή χρονικών φθορών των μηχανημάτων ή εγκαταστάσεων.

Η επισκευή έχει σαν σκοπό την αποκατάσταση των βλαβών των μηχανημάτων ή εγκαταστάσεων και την επαναφορά τους σε κανονική λειτουργική κατάσταση.

Μεταξύ των όρων συντήρηση, επισκευή και βελτίωση υπάρχει ουσιαστική διαφορά. Αυτό γιατί η βελτίωση έχει σαν σκοπό την επέκταση ή συμπλήρωση ή μετατροπή του μηχανήματος ή της εγκαταστάσεως, έτσι ώστε το πάγιο στοιχείο να έχει καλύτερη ποιοτική ή ποσότητα απόδοση ή μικρότερο λειτουργικό κόστος, σε σχέση με αυτό που θα είχε αν δεν γινόταν η βελτίωση.

Οι δαπάνες βελτιώσεως αυξάνουν την αξία των πάγιων στοιχείων και κατά συνέπεια δεν αφαιρούνται από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσεως κατά την οποία πραγματοποιήθηκαν, αλλά αποσβένονται τμηματικά όπως και η αξία των πάγιων στοιχείων.

Σε περιόδους νομισματικής σταθερότητας, η επιχείρηση που έχει δικαίωμα να αφαιρέσει από τα κέρδη της αφορολόγητα ποσά, σε φορολογικά κίνητρα, έχει συμφέρον να αυξήσει την αξία κτήσεως και τις δαπάνες βελτίωσης των πάγιων στοιχείων και με άλλες δαπάνες, έστω και αν αυξήσει ισόποσα τα κέρδη χρήσεως που πραγματοποίησε τη δαπάνη (και που είχε δικαίωμα να την εκπέσει) γιατί έτσι θα μειώσει τα μελλοντικά της φορολογητέα κέρδη ισόποσα με έκπτωση ισόποσων αποσβέσεων και πρόσθετα με τα αφορολόγητα αποθεματικά που μπορεί να δημιουργήσει.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: 63 "ΦΟΡΟΙ - ΤΕΛΗ"

Στο λογαριασμό αυτό καταχωρούνται όλοι οι φόροι και τα τέλη που βαρύνουν την επιχείρηση. Υπάρχει διαφορά μεταξύ των λογαριασμών "63 Φόροι και τέλη" και "54 Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη". Ο πρώτος, όπως ανέφεραμε και παραπάνω, περιλαμβάνει φόρους και τέλη που βαρύνουν την επιχείρηση, ενώ ο δεύτερος περιλαμβάνει φόρους, που παρακρατούνται από το προσωπικό ή τρίτους και αποδίδονται στο Δημόσιο, συνεπώς δεν βαρύνουν την επιχείρηση.

Υπάρχουν φόροι, που με ρητή διάταξη του νόμου δεν αφαιρούνται από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχειρήσεως. Τέτοιοι είναι ο φόρος εισοδήματος που καταβάλλει η προσωπική εταιρεία Ε.ΠΕ, τεχνική κοινοπραξία, νομικά πρόσωπα.

Το χαρτόσημο που καταβάλλει η επιχείρηση για τις συναλλαγματικές, τις συμβάσεις, τις εγγυητικές επιστολές και για τα κέρδη στις προσωπικές εταιρείες, αποτελεί παράγωγική δαπάνη που αφαιρείται από τα ακαθάριστα έσοδα.

Επίσης ο φόρος μεταβιβάσεως ακινήτων, ο φόρος για τους Δήμους ή Κοινότητες αφαιρείται από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσεως μέσα στη χρήση στην οποία βεβαιώθηκαν.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: 64 “ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΞΟΔΑ”

α. Έξοδα ταξιδιών

Εδώ καταχωρούνται τα έξοδα ταξιδιών που πραγματοποιεί ο επιτηδευματίας ή το προσωπικό του στο εσωτερικό της χώρας ή την αλλοδαπή για επαγγελματικούς σκοπούς, όπως παράγες, έννημέρωση, προώθηση εξαγωγών κλπ., τα οποία αφαιρούνται σαν επαγγελματική δαπάνη. Αντίθετα δεν αφαιρούνται τα έξοδα ταξιδιών του επιτηδευματία και των μελών της οικογένειάς του που γίνονται για ψυχαγωγία ή ανάπαυση ή για άλλους προσωπικούς λόγους. Παρόλα αυτά υπάρχουν επιχειρήσεις που καταχωρούν τα έξοδα αυτών των ταξιδιών στο λογαριασμό αυτό.

β. Έξοδα διαφήμισης

Εδώ καταχωρούνται τα έξοδα που πραγματοποιεί η επιχείρηση για την προβολή των προϊόντων ή των υπηρεσιών που παρέχει, τα οποία αφαιρούνται από τα ακαθάριστα έσοδά της. Τέτοια έξοδα είναι τα δημοσιεύματα στον τύπο, οι εκπομπές ή προβολές από το ραδιόφωνο, τον κινηματογράφο ή την τηλεόραση, η διανομή διαφημιστικών δώρων, δειγμάτων κλπ. Τα έξοδα αυτά αναγνωρίζονται γιατί συμβάλλουν στην προώθηση των εργασιών της επιχείρησης.

Και στην περίπτωση αυτή, η λήψη εικονικών ή διογκωμένων τιμολογίων για την αύξηση των γενικών εξόδων και αντίστοιχη μείωση των κερδών, είναι πολύ συνηθισμένη.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: 65 “ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΞΟΔΑ”

Σαν δαπάνη της επιχείρησης αφαιρούνται οι δεδουλευμένοι τόκοι δανείων ή πιστώσεων της επιχείρησης, εκτός από τους τόκους υπερημερίας από οφειλές φόρων, εισφορών και προστίμων στο δημόσιο και τα Ν.Π.Δ.Δ.

Οι τόκοι αφαιρούνται μόνο αν τα δάνεια χρησιμοποιήθηκαν για το συμφέρον της επιχείρησης. Στην περίπτωση αυτή θεωρείται ότι ο δάνεισμός έγινε προς το συμφέρον της επιχείρησης και κατά συνέπεια οι τόκοι που καταβλήθηκαν αφαιρούνται από τα ακαθάριστα έσοδα.

Από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης αφαιρούνται οι δουλεμένοι τόκοι και όχι οι ληξιπρόθεσμοι δηλ. αν η επιχείρηση κλείνει διαχειριστική περίοδο την 31η Δεκεμβρίου, θα εκπέσουν οι τόκοι του δανείου μέχρι την ημέρα αυτή έστω και αν δεν έχει η επιχείρηση υποχρέω-

ση να τους καταβάλλει κατά την ημερομηνία αυτή γιατί δεν συμπληρώθηκε ο χρόνος καταβολής από τότε που πήρε το δάνειο.

Αν η επιχείρηση αγόρασε πάγια στοιχεία με πίστωση του τιμήματος και το αντίτιμο προσαυξήθηκε με τους τόκους της πιστώσεως που ενσωματώθηκαν στο τίμημα, οι τόκοι αυτοί αυξάνουν την τιμή κτήσεως των παγίων στοιχείων και αποσβένονται μαζί με την αξία των παγίων στοιχείων.

Στην περίπτωση όμως που η επιχείρηση πήρε δάνειο και με το ποσό αυτό εξόφλησε την αξία του παγίου στοιχείου, σαν αγορά με μέτρητά, οι δουλεμένοι τόκοι κάθε διαχειριστικής περιόδου του δανείου αφαιρούνται από τα ακαθάριστα έσοδα κάθε χρήσεως.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: 66 "ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΜΕΝΕΣ ΣΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ"

Σε απόσβεση υπόκεινται μόνο τα πάγια στοιχεία της επιχειρήσεως. Οι ετήσιες δαπάνες απόσβεσών χωρίζονται σε εκείνες που επιβαρύνουν το κόστος της παραγωγής (δηλαδή ενσωματώνονται σ' αυτό) και εκείνες που δεν ενσωματώνονται σ' αυτό (και τέτοιες είναι κατ' αρχήν οι πρόσθετες αποσβέσεις των επάρχιακών επιχειρήσεων των διαφόρων αναπτυξιακών νόμων). Οι πρώτες καταχωρούνται ως ετήσιες δαπάνες στο λογαριασμό "66", ενώ οι δεύτερες καταχωρούνται στο λογαριασμό "85 μη ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος αποσβέσεις παγίων".

Η απόσβεση ενεργείται στην αξία κτήσεως του παγίου αυξημένη με τις βελτιώσεις. Υπολογίζεται χωριστά στην αξία κάθε παγίου στοιχείου και δεν μπορεί να ξεπεράσει την αξία του. Αντίθετα αφήνεται αναπόσβεστη αξία 1 δραχμή σαν μονάδα μνήμης.

Στα επίπλα και τα σκεύη, επιτρέπεται ο υπολογισμός της αποσβέσεως να γίνεται στη συνολική αξία αυτών των παγίων στοιχείων και όχι χωριστά. Εκτός αν ορισμένα από αυτά υπάγονται σε διαφορετικό συντελεστή απόσβεσεως (οπότε γίνεται ομαδοποίηση των στοιχείων αυτών, κατά συντελεστή απόσβεσεως).

Αν πρόκειται για ανταλλακτικά και εργαλεία, επιτρέπεται να αποσβεστεί η αξία του μέσα στη χρήση που χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά και όχι κατά τη χρήση που αγοράστηκαν.

Η ενέργεια τακτικών αποσβέσεων είναι υποχρεωτική ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της επιχειρήσεως. Οι αποσβέσεις αναγνωρίζονται μόνο αν έγιναν οριστικές εγγραφές στα βιβλία της επιχειρήσεως, διαφορετικά χάνονται.

Οι απόσβέσεις αναγνωρίζονται είτε σαν θετικό στοιχείο του κόστους των παραγωγικών προϊόντων (αν πρόκειται για τακτικές αποσβέσεις των παγίων παραγωγικών στοιχείων των βιομη-

χανικών επιχειρήσεων) είτε σαν αφαιρετικό στοιχείο των ακαθάριστων εσόδων (αν πρόκειται για αποσβέσεις που δεν αποτελούν κοστολογήσιμη δαπάνη),

Παρόλα αυτά πολλές επιχειρήσεις προσπαθούν να επωφεληθούν ακόμη περισσότερο από τις αποσβέσεις ενεργώντας τα ακόλουθα:

- Υπολογισμός αποσβέσεων με συντελεστή ανώτερο από αυτόν που ορίζουν οι πίνακες
- Υπολογισμός αποσβέσεων σε πάγια στοιχεία που δεν λειτουργούν
- Υπολογισμός πρόσθετων αποσβέσεων αν και δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο

ΠΩΛΗΣΕΙΣ & ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ - ΕΤΟΙΜΩΝ & ΗΜΙΤΕΛΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Στο λογαριασμό 70. «Πωλήσεις Εμπορευμάτων» καταχωρούνται τα έσοδα από τις πωλήσεις των εμπορευμάτων, δηλαδή, των αγαθών εκείνων που απαιτούνται από την επιχείρηση με σκοπό τη μεταπώλησή τους στην ίδια κατάσταση που αποκτήθηκαν, χωρίς καμία μεταποίηση. Ο πρωτοβάθμιος "70" είναι αντίθετος του πρωτοβαθμίου λογαριασμού "20 εμπορεύματα"

Στο λογαριασμό 71 «Πωλήσεις προϊόντων ετοιμών και Ημιτελή» καταχωρούνται τα έσοδα από τις πωλήσεις των προϊόντων, δηλαδή, των αγαθών εκείνων που η ίδια η επιχείρηση δημιούργησε, κατασκεύασε ολοκληρωτικά ή ημιτελή. Ο πρωτοβάθμιος «71» είναι αντίθετος του πρωτοβαθμίου λογαριασμού «21 Προϊόντα Έτοιμα και Ημιτελή».

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΩΛΗΣΗ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Η φοροδιαφυγή κατά την πώληση των αγαθών εμφανίζεται με την εφαρμογή διάφορων μεθόδων. Με την απόκρυψη πωλήσεων ολοκληρώνεται η πράξη φοροδιαφυγής που άρχισε με την απόκρυψη αγοράς εμπορευμάτων ή πρώτων υλών, χωρίς όμως να αποκλείουμε και την περίπτωση αποκρύψεως πωλήσεων αγαθών που αγοράστηκαν με τη λήψη κανονικού τιμολογίου.

Στη συνέχεια παρουσιάζουμε μερικές μεθόδους φοροδιαφυγής, που εφαρμόζονται από τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. κατά την πώληση των αγαθών.

- α. Πώληση χωρίς τιμολόγιο
- β. Πώληση χωρίς απόδειξη λιανικής πωλήσεως ή παροχής υπηρεσιών.
- γ. Ανακρίβεια στο περιεχόμενο του τιμολογίου ή των αποδείξεων λιανικής πωλήσεως
- δ. Εικονικές επιστροφές από πελάτες ή εικονική έκπτωση στους πελάτες.

α. ΠΩΛΗΣΗ ΧΩΡΙΣ ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ

Στην περιγραφή των μεθόδων φοροδιαφυγής κατά την αγορά των αγαθών, αναφέραμε τις κυριότερες μεθόδους που εφαρμόζουν οι αγοραστές που ταυτόχρονα είναι μέθοδοι αποκρύψεως εσόδων από τους πωλητές. Στις περισσότερες περιπτώσεις φοροδιαφυγής τα συμφέ-

ροντα του αγοραστή ταυτίζονται με αυτά του πωλητή.

Συνήθως ταύτιση συμφερόντων υπάρχει στις περιπτώσεις όπου ο πωλητής τηρεί βιβλία Γ' κατηγορίας και ο αγοραστής βιβλία Α' κατηγορίας, και γι' αυτό γιατί ο αγοραστής επιδιώκει τη μείωση των αγορών του αφού το ύψος των φορολογητέων του καθαρών κερδών προσδιορίζεται με βάση το ύψος των αγορών του.

Υπάρχουν βέβαια και οι περιπτώσεις που ο πωλητής δεν έχει πρόθεση να κρύψει πωλήσεις αλλά εξαναγκάζεται να πουλήσει χωρίς τιμολόγιο, για να μην χάσει τους πελάτες του. Δεν αποκλείεται όμως και η πώληση χωρίς τιμολόγιο σε επιτηδευματίες που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας γιατί στην περίπτωση αυτή, οι αγοραστές αποκρύπτουν το μικτό κέρδος που πετυχαίνουν από την πώληση των αγαθών που αγόρασαν χωρίς τιμολόγια.

Η πώληση χωρίς τιμολόγιο μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε από αγορές που έγιναν με έκδοση τιμολογίου από τον προμηθευτή, οπότε η αξία που δεν εμφανίστηκε στα βιβλία της επιχείρησης αντιπροσωπεύει ολοκληρωτική απόκρυψη καθαρού κέρδους, είτε από αγορές που έγιναν χωρίς τιμολόγιο, οπότε η απόκρυψη περιορίζεται μόνο στο μικτό κέρδος που πραγματοποίησε από την μεταπώληση αυτή η επιχείρηση.

Β. ΠΩΛΗΣΗ ΑΓΑΘΩΝ ΧΩΡΙΣ ΕΚΔΟΣΗ ΑΠΟΔΕΙΞΗΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΠΩΛΗΣΗΣ **Ή ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ**

Η επιχείρηση δεν εκδίδει αποδείξεις λιανικής πώλησης είτε σε όλους τους πελάτες είτε σε ορισμένη κατηγορία από αυτούς, για τους οποίους γνωρίζει ότι δεν υπάρχει κίνδυνος καταγγελίας ή αποκαλύψεώς της. Στην περίπτωση που κάποιος πελάτης ζητήσει απόδειξη η επιχείρηση προφασίζεται παραδρομή εξ αιτίας του φόρτου εργασίας και εκδίδει αμέσως την απόδειξη.

Ένας άλλος τρόπος φοροδιαφυγής είναι η χρησιμοποίηση δύο ή περισσότερων σειρών αποδείξεων ή δύο και περισσότερων ταμειακών μηχανών.

Σύμφωνα με τον Κ.Φ.Σ. επιτρέπεται η θεώρηση και χρησιμοποίηση περισσότερων από μία σειρών στοιχείων (ή ταμειακών μηχανών) αρκεί να προηγηθεί έγγραφη γνωστοποίηση στον αρμόδιο Οικονομικό Έφορο και σε κάθε σειρά στοιχείων. Θα υπάρχει ιδιαίτερο χαρακτηριστικό και ίδια ενιαία αρίθμηση.

Κατά το παρελθόν υπήρξαν περιπτώσεις που επιχειρήσεις αντί για τρεις σειρές είχαν θεωρήσει τέσσερες (κατά ένα παράδοξο τρόπο και χωρίς να «φαίνεται» πουθενά η θεώρηση της τέταρτης σειράς). Στη συνέχεια ενώ εκδίδουν κανονικά Α.Λ.Π. από τέσσερις σειρές καταχωρούσαν τα έσοδα από τις τρεις μόνο σειρές στο λογαριασμό «Πωλήσεις».

γ. ΕΚΔΟΣΗ ΤΙΜΟΛΟΓΙΩΝ ΠΩΛΗΣΕΩΣ Ή ΑΠΟΔΕΙΞΩΝ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΜΕ ΑΝΑΚΡΙΒΕΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Εδώ ισχύουν όσα αναφέραμε κατά την ανάλυση των μεθόδων φοροδιαφυγής που εφαρμόζονται κατά την αγορά των αγαθών, μιας και η φοροδιαφυγή του αγοραστή έχει άμεση σύνδεση με την φοροδιαφυγή του πωλητή.

Επομένως ανακρίβεια στο περιεχόμενο μπορεί να επέλθει με την αναγραφή

1. ποσότητας διαφορετικής από την πραγματική
2. ποιότητας διαφορετικής από την πραγματική
3. τιμή μονάδας διαφορετική της πραγματικής
4. λαθεμένες αριθμητικές πράξεις στο τιμολόγιο.

Η ανακρίβεια σε σχέση με το περιεχόμενο των αποδείξεων λιανικής πώλησεως μπορεί να επέλθει ως εξής:

Στις αποδείξεις λιανικής πώλησης δεν γράφονται τα στοιχεία του αγοραστή, εκτός αν πρόκειται για πώληση με πίστωση, μιας και δεν ενδιαφέρεται ο νομοθέτης γι' αυτά, αφού οι αγοραστές προορίζουν τα αγαθά για προσωπική τους χρήση.

Αν η επιχείρηση δεν τηρεί βιβλίο αποθήκης, στις αποδείξεις δεν γράφονται οι ενδείξεις είδους, ποσότητας και η τιμή κατά μονάδα πώλησεως, αλλά το συνολικό τίμημα για όλα τα αγαθά που πουλιούνται.

Στην περίπτωση τήρησης βιβλίου αποθήκης η ανακρίβεια εκδηλώνεται με την αναγραφή αξίας μικρότερης της πραγματικής. Αντιθέτως στην περίπτωση που η επιχείρηση υποχρεούται στην τήρηση βιβλίου αποθήκης, επομένως έχει την υποχρέωση να γράφει στις αποδείξεις λιανικής πώλησεως τις ίδιες ενδείξεις της εμπορευματικής κινήσεως όπως και στα τιμολόγια, οι ανακρίβειες που μπορούν να διαπραχθούν είναι οι ίδιες με αυτές που διαπράττονται στα τιμολόγια.

Πρέπει όμως να επισημάνουμε τα εξής: η ανακρίβεια των τιμολογίων έχει επίδραση στη διαμόρφωση του φορολογητέου εισοδήματος τόσο του πωλητή όσο και του αγοραστή, η ανακρίβεια όμως των αποδείξεων λιανικής πώλησεως έχει επίδραση μόνο στη διαμόρφωση του εισοδήματος του πωλητή όχι όμως και του αγοραστή. Ο αγοραστής προκειμένου να επιτύχει μια καλύτερη τιμή (χαμηλότερη) αγοράς προτιμά να μην ζητήσει απόδειξη λιανικής πώλησης ή να πάρει μια με ποσό πολύ μικρότερο από αυτό που πραγματικά πλήρωσε.

Παρακάτω κάνουμε μια αναφορά σε κάθε μια από τις παραπάνω περιπτώσεις ανακρίβειας. Έχουμε λοιπόν τα ακόλουθα:

1) Αναγραφή ποσότητας διαφορετικής από την πραγματική.

Σ' αυτή την περίπτωση ο πωλητής γράφει στο τιμολόγιο ποσότητα μικρότερη ή μεγαλύτερη από την πραγματική. Η ανακρίβεια αυτή μπορεί να συνδυαστεί με τις ακόλουθες ενέργειες:

- Αναγραφή ποσότητας της πραγματικής με ανάλογη μείωση της αξίας των αγαθών που πουλιούνται.

- Αναγραφή ποσότητας μικρότερης της πραγματικής, με σκοπό την αποφυγή δημιουργίας πιστωτικού υπολοίπου στην αποθήκη του πωλητή ή την κάλυψη ελλείματος στην αποθήκη του αγοραστή και ταυτόχρονη αύξηση της τιμής πωλήσεως κατά μονάδα και συνολικά για να μην υπάρχει απόκρυψη ακαθάριστου εσόδου.

- Αναγραφή ποσότητας μεγαλύτερης από εκείνη που πραγματικά πουλιέται, με σκοπό την κάλυψη ποσοτικού ελλείματος του πωλητή ή την κάλυψη πιστωτικού υπολοίπου της αποθήκης του αγοραστή και ταυτόχρονη μείωση της τιμής κατά μονάδα έτσι ώστε να μην προκύπτει διαφορά στο συνολικό τίμημα πωλήσεως.

II) Αναγραφή ποιότητας διαφορετικής από την πραγματική.

Εδώ ισχύουν όσα έχουμε αναφέρει στο προηγούμενο κεφάλαιο για την ανακρίβεια των τιμολογίων κατά την αγορά των αγαθών. Η ανακρίβεια αυτή συνήθως ποτιμάται από τον πωλητή ο οποίος γράφει ποιότητα και τιμή κατώτερη της πραγματικής με σκοπό την απόκρυψη από το φορολογητέο εισόδημα τη διαφορά της τιμής.

III) Αναγραφή αξίας διαφορετικής της πραγματικής

Τα ίδια ισχύουν και στην περίπτωση αυτή όπως και στην περίπτωση για την ανακρίβεια της αξίας που γράφεται στα τιμολόγια κατά την αγορά των αγαθών.

IV) Εικονικές επιστροφές από πελάτες ή εικονικές εκπτώσεις προς πελάτες.

Είναι πολύ συνηθισμένη η παροχή εικονικών εκπτώσεως στους πελάτες ή η εικονική επιστροφή εμπορευμάτων από τους πελάτες, μετά από επιθυμία του πωλητή που τηρεί βιβλία Γ' κατηγορίας. Στην περίπτωση αυτή ο πωλητής επιδιώκει να μειώσει τα ακαθάριστα εσοδά του έτσι ώστε να μην ξεπεράσει το ανώτερο όριο των ακαθάριστων εσόδων που δημιουργούν υποχρέωση για τήρηση βιβλίου αποθήκης για τον επιτηδεύματία. Οι επιχειρήσεις αποφεύγουν την τήρηση βιβλίου αποθήκης για πολλούς λόγους όπως για παράδειγμα το αυξημένο κόστος που θα προκύψει από την πρόσληψη κατάλληλου υπαλλήλου για την τήρησή του. Άλλος λόγος που αποφεύγεται η τήρηση βιβλίου αποθήκης είναι ότι παρέχει ευχέρεια για καλύτερους και σωστότερους ελέγχους από τους εφοριακούς υπαλλήλους.

Οι επιχειρήσεις που πουλούν χονδρικά και λιανικά επιδιώκουν με την παροχή εικονικών εκπτώσεων προς τους πελάτες ή την εμφάνιση εικονικών επιστροφών από τους πελάτες, να μειώσουν τα ακαθάριστα έσοδα από χονδρικές πωλήσεις, σε τρόπο ώστε από τη σχέση χονδρικών και λιανικών πωλήσεων, να θεωρηθούν ότι κατά κύριο λόγο πουλούν λιανικά. Με το

χαρακτηρισμό τους σαν κατά κύριο λόγο λιανοπωλητών έχουν την ευχέρεια να αποφύγουν την τήρηση βιβλίου αποθήκης αφού για την κατηγορία των επιτηδευματιών αυτών αντιμετωπίζονται με ειδικά κριτήρια για την επιβολή της υποχρέωσης τήρησης του βιβλίου.

Η μέθοδος των επιστροφών και εκπτώσεων ως τρόπο φοροδιαφυγής, εφαρμόζεται ιδιαίτερα από επιχειρήσεις που πουλούν αγαθά που υπόκεινται σε αλλοίωση ή αγαθά για τα οποία στη συσκευασία αναφέρεται ημερομηνία λήξεως. Σε αυτές τις περιπτώσεις συμφωνείται μεταξύ πωλητή και αγοραστή ότι ο πωλητής αναλαμβάνει την υποχρέωση να δεχτεί μετά το πέρας της ημερομηνίας λήξεως τα αδιάθετα αγαθά και να αντικαταστήσει με άλλα ή να επιστρέψει το τίμημά τους ή να συμψηφίσει το αντίτιμό τους με το αντίτιμο αγοράς άλλων εμπορευμάτων.

Μερικές επιχειρήσεις επωφελούνται από τη συμφωνία αυτή και ενεργούν εικονικές επιστροφές δήθεν αλλοιωμένων εμπορευμάτων.

Στο παρελθόν είχαν αναγραφεί στον ημερήσιο τύπο περιπτώσεις όπου επιχειρήσεις, στις οποίες επιστρέφονται προϊόντα, λόγω λήξεως του χρόνου ισχύος τους, επικολλούσαν στη συσκευασία ετικέττες με νέα ημερομηνία λήξεως ή συσκευάζονταν ξανά και έτσι ενώ τα καταχωρήσαν στα βιβλία τους σε ζημιογόνες επιστροφές, χρέωναν το κόστος παραγωγής με εικονικά τιμολόγια αγοράς πρώτων υλών και σαν αντίκρουσμα εμφάνιζαν νέα παραγωγή ετοιμών προϊόντων και πωλήσεις από τα δήθεν νέα προϊόντα, ενώ στην πραγματικότητα αφορούσαν πώληση των ακρήστων προϊόντων που τους είχαν επιστραφεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10ο

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΙ Φ.Π.Α.

Φ.Π.Α.

Με το Νόμο Ν. 945/1979 κυρώθηκε η από 28 Μαΐου 1979 Συνθήκη Προσχώρησης της Ελλάδος στις Ευρωπαϊκές Οικονομικές Κοινότητες. Στα πλαίσια αυτής της συνθήκης έγινε η τελωνιακή εναρμόνιση, καθώς και η εναρμόνιση στο φορολογικό τομέα, ειδικότερα στην έμμεση φορολογία.

Η φορολογική εναρμόνιση στην Κοινότητα υπαγορεύεται από τις διατάξεις της Συνθήκης της Ρώμης και ειδικότερα από το άρθρο 95 μέχρι και 99 αυτής, καθώς και από τις κατευθυντήριες οδηγίες της ΕΟΚ.

Η ύπαρξη διαφορετικών φορολογικών συστημάτων εμποδίζει την επίτευξη του βασικού σκοπού της Κοινότητας και συνεπώς είναι απαραίτητη η εφαρμογή μιας κοινής φορολογικής πολιτικής.

Η φορολογία παίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομία κάθε χώρας, επομένως για να πραγματοποιηθεί οικονομική ενοποίηση θα πρέπει να προηγηθεί φορολογική εναρμόνιση. Γι' αυτό η Κοινότητα κατάργησε όλους τους γενικούς φόρους και τους αντικατέστησε με το Φ.Π.Α.

Η εφαρμογή του Φ.Π.Α. στη χώρα μας αποτελεί μια από τις βασικές υποχρεώσεις που αναλάβαμε με τη Συνθήκη Προσχώρησης στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

Η εισαγωγή του φόρου αυτού αποτελεί αναμφίβολα μία από τις μεγαλύτερες φορολογικές μεταρρυθμίσεις που έγιναν στη χώρα μας κατά τη μεταπολεμική περίοδο και έχει επιπτώσεις σ' όλους τους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής του τόπου μας.

Στη χώρα μας ο ΦΠΑ εφαρμόστηκε με το Ν. 1642/1986 "Για την εφαρμογή του Φ.Π.Α. και άλλες διατάξεις" και ορίστηκε η ισχύς τους από την 1η Ιανουαρίου 1987.

Τα οικονομικά μεγέθη που διαμορφώνουν το Φ.Π.Α. είναι τα ποσά των εκροών, εισροών, το ποσοστό δικαιώματος έκπτωσης, ο συντελεστής φόρου, καθώς και κάθε άλλη λογιστική εγγραφή που επιφέρει αυξομείωση των μεγεθών αυτών.

Τα αρχικά στοιχεία που διαμορφώνουν το ποσό του φόρου των εισροών και εκροών είναι δύο:

- α) Η φορολογητέα αξία
- β) Το ύψος του συντελεστή του φόρου

Η φορολογητέα αξία είναι η αντιπαροχή σε χρήμα στην παράδοση αγαθών και παροχή υπηρεσιών, πλέον κρατήσεις υπέρ τρίτων, μεταφορικά, φόροι πλην ΦΠΑ, τόκοι, έξοδα που βαρύνουν τον αγοραστή κλπ.

Από τη σύνθεση της φορολογητέας αυτής αξίας συμπεραίνουμε ότι δεν αντιπροσωπεύει μόνο τα ακαθάριστα έσοδα από πωλήσεις και υπηρεσίες αλλά και άλλες αξίες, που συνυπολογίζονται σ' αυτή.

Οι υποκείμενοι στο φόρο έχουν την υποχρέωση να τηρούν τα βιβλία και να εκδίδουν τα στοιχεία που προβλέπονται απ' τις διατάξεις του Κ.Β.Σ., ο ΦΠΑ παρακολουθείται με ειδικό τρόπο.

Η υποχρέωση αυτή δημιουργεί την ανάγκη ειδικού τρόπου ή μεθόδου ελέγχου των βιβλίων και των στοιχείων, όσον αφορά τα θέματα παρακολούθησης στα βιβλία των φορολογητέων πράξεων εισροών και εκροών, καθώς και του λογαριασμού ΦΠΑ για την απόδοσή τους στο δημόσιο.

Επειδή ο ΦΠΑ παρουσιάζει ιδιαιτερότητες είναι απαραίτητο να γίνεται ειδικός έλεγχος αφού η βάση επιβολής του φόρου είναι ξεχωριστή απ' αυτή της φορολογίας εισοδήματος.

Πρώτο οικονομικό μέγεθος αξίας είναι οι φορολογητέες εισροές και δεύτερο στην ιεραρχία της λειτουργίας του ΦΠΑ, οι φορολογητέες εκροές.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΦΠΑ

Τήρηση λογαριασμού "ΦΠΑ": Στους υποκείμενους στο ΦΠΑ επιβάλλεται η υποχρέωση τήρησης ιδιαίτερου λογαριασμού "ΦΠΑ" εφόσον ενεργούνται φορολογικές πράξεις.

Ο τηρούμενος λογαριασμός ΦΠΑ

α) Χρεώνεται: με τα ποσά του φόρου που βάρυναν όλες τις παραδόσεις αγαθών και υπηρεσιών, καθώς και τις δαπάνες για τις οποίες αναγνωρίζεται δικαίωμα έκπτωσης του φόρου, τα ποσά που καταβάλλονται στο Δημόσιο, καθώς και τα ποσά που αντιστοιχούν με βάση τα πιστωτικά τιμολόγια, στις επιστροφές των πελατών και στις εκπτώσεις που χορηγεί προς τους πελάτες του.

β) Πιστώνεται: με τα ποσά του φόρου που αντιστοιχούν στις παραδόσεις αγαθών ή παροχής υπηρεσιών, που έγιναν από αυτόν προς άλλους υποκείμενους στο φόρο ή καταναλωτές, τα ποσά του φόρου που αντιστοιχούν με βάση τα πιστωτικά τιμολόγια στις επιστροφές, τις οποίες έκανε στους προμηθευτές του, και στις εκπτώσεις που χορηγούν σ' αυτόν οι προμηθευτές του, καθώς και με τα ποσά του φόρου που του επιστρέφει το Δημόσιο.

Το υπόλοιπο του λογαριασμού "ΦΠΑ", αν είναι πιστωτικό θα αποδίδεται στο δημόσιο με χρέωση του "ΦΠΑ", ενώ αν είναι χρεωστικό παραμένει για να συμψηφιστεί στην επόμενη περίοδο ή επιστρέφεται (σε ορισμένες περιπτώσεις) απ' το δημόσιο με πίστωση του "ΦΠΑ".

Σε κάθε φορολογική περίοδο, ο υποκείμενος στο ΦΠΑ εκπίπτει το φόρο που χρεώθηκε μέσα σ' αυτή για την απόκτηση αγαθών και τη λήψη υπηρεσιών, ανεξάρτητα αν η κατανάλωση αυτών γίνεται μέσα στην ίδια ή τις επόμενες φορολογικές περιόδους.

Πολλές φορές κατά το τέλος της διαχειριστικής περιόδου, ο λογαριασμός "ΦΠΑ" μπορεί να μην είναι εξισωμένος και να εμφανίζει χρεωστικό ή πιστωτικό υπόλοιπο, οπότε πρέπει να τακτοποιείται με τη χρησιμοποίηση λογαριασμού, π.χ. "Ελληνικό Δημόσιο - ΦΠΑ".

Στην πίστωση του λογαριασμού "Ελληνικό Δημόσιο - ΦΠΑ" μεταφέρεται το πιστωτικό υπόλοιπο του λογαριασμού "ΦΠΑ" ενώ στη χρέωση του λογαριασμού "Ελληνικό Δημόσιο - ΦΠΑ" μεταφέρεται το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού "ΦΠΑ".

Συνεπώς στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου, ο λογαριασμός "ΦΠΑ" θα είναι εξισωμένος και η απαίτηση ή υποχρέωση του υποκείμενου στο φόρο προς το Δημόσιο θα εμφανίζεται στο λογαριασμό "Ελληνικό Δημόσιο - ΦΠΑ". Αν ο λογαριασμός αυτός παρουσιάζει χρεωστικό υπόλοιπο, δηλαδή απαίτηση του υποκείμενου στο φόρο έναντι του Δημοσίου εξισώνεται με το συμψηφισμό του ποσού αυτού με οφειλόμενο φόρο της νέας διαχειριστικής περιόδου. Αν όμως εμφανίζει πιστωτικό υπόλοιπο, εξισώνεται με την καταβολή του ποσού αυτού, οπότε πιστώνεται ο λογαριασμός "Χρηματικά διαθέσιμα - Ταμείο".

Ο λογαριασμός "Ελληνικό Δημόσιο - ΦΠΑ" μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο τέλος κάθε φορολογικής περιόδου.

Στην περίπτωση που γίνεται παράδοση αγαθών ή υπηρεσιών που απαλλάσσονται από το ΦΠΑ, χωρίς δικαίωμα έκπτωσης φόρου, δεν υπάρχει λόγος λογιστικής παρακολούθησης του ΦΠΑ, εφόσον για το φόρο που καταβλήθηκε κατά την αγορά των πρώτων και βοηθητικών υλών ή υπηρεσιών, που χρησιμοποιήθηκαν κατά την παραγωγή των αγαθών αυτών δεν αναγνωρίζεται δικαίωμα έκπτωσης ή επιστροφής του φόρου, αλλά ο φόρος αυτός ενσωματώνεται στο κόστος των αγορών και των δαπανών.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΦΠΑ

Η εισαγωγή του ΦΠΑ στη χώρα μας υπήρξε σε σημαντικό βαθμό επιτυχής, με περισσότερα θετικά παρά αρνητικά αποτελέσματα, αλλά διαχρονικά δεν απέδωσε τα αναμενόμενα έσοδα.

Όμως στην πάταξη της φοροδιαφυγής η εφαρμογή του ΦΠΑ δεν απέδωσε θετικά αποτελέσματα και δεν βελτίωσε την υπάρχουσα κατάσταση. Παρακάτω παραθέτουμε τις πιο γνωστές περιπτώσεις φοροδιαφυγής ΦΠΑ.

α. Μη έκδοση τιμολογίου

Οι ελπίδες για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, βασισμένη ότι θα προκύψει σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ πωλητή και αγοραστή εξαιτίας του παρεχομένου δικαιώματος για την έκπτωση του ΦΠΑ των εισροών δεν επαληθεύτηκαν. Θεωρητικά ο αγοραστής έχει συμφέρον για την έκδοση παραστατικού της συναλλαγής προκειμένου να γίνει έκπτωση ΦΠΑ, με τον οποίο επιβαρύνεται.

Στην πράξη όμως έχει διατυπωθεί, ότι η μη έκδοση τιμολογίου παρέχει τη δυνατότητα στον

αγοραστή να διενεργήσει και αυτός με τη σειρά του πωλήσεις, χωρίς να εκδίδει στοιχεία. Έτσι ωφελείται ευθέως και ο αγοραστής αφενός με την απόκρυψη εσόδων στη φορολογία εισοδήματος αφ' ετέρου με την είσπραξη και παρακράτηση ποσού ΦΠΑ μεγαλύτερου από αυτό που θα είχε το δικαίωμα να εκπέσει.

β. Λιανικές πωλήσεις

Η μεγαλύτερη φοροδιαφυγή παρατηρείται στο στάδιο του λιανικού εμπορίου. Και αυτό γιατί αν γίνει φοροδιαφυγή στο τελευταίο στάδιο, το δημόσιο ουσιαστικά χάνει ολόκληρο το ποσό του φόρου, γιατί οι λιανοπωλητές θα έχουν προηγουμένως συμψηφίσει το ποσό του φόρου που πλήρωσαν για την αγορά των προϊόντων τους και επομένως θα καρπωθούν οποιοδήποτε ποσό εισπράξουν από τον πελάτη τους, ενώ το δημόσιο δεν θα εισπράξει τίποτα, έστω και αν το προϊόν έχει επιβαρυνθεί σε προηγούμενα στάδια.

Μια επιχείρηση μπορεί επίσης να εκδίδει παραστατικά αλλά να μην επιβάλλει το συντελεστή στον οποίο υπάγεται ένα είδος αλλά μικρότερο.

γ) Εικονικά τιμολόγια

Ο φοροδιαφυγής ζητά και λαμβάνει εικονικά τιμολόγια από προμηθευτές ή από άλλες επιχειρήσεις, στα οποία να αναγράφονται εικονικές αγορές αγαθών που αυξάνουν το πάγιο ενεργητικό ή τα γενικά έξοδα. Με τον τρόπο αυτό αυξάνονται οι δαπάνες ή οι αγορές γενικά οι εισροές της επιχείρησης. Με αυτό τον τρόπο η επιχείρηση καρπώνεται το ποσό του φόρου που εισέπραξε από τις πωλήσεις και αντιστοιχεί στο ποσό του φόρου των εικονικών αυτών τιμολογίων.

δ) "Λανθασμένες" καταχωρήσεις

1. Καταχώρηση των αγορών εμπορεύσιμων αγαθών, πρώτων και βοηθητικών υλών κλπ. σε διαφορετικό λογαριασμό συντελεστή φόρου. Για παράδειγμα αγορές του 8% καταχωρούνται ως αγορές του 18% με αντίστοιχη αύξηση του ποσού που καταχωρείται στη χρέωση του λογαριασμού "ΦΠΑ".

2. Παρόμοια καταχώρηση μπορεί να πραγματοποιηθεί κατά την πώληση των αγαθών. Δηλαδή πώληση αγαθών που αντιστοιχεί σε ΦΠΑ 18% καταχωρείται ως πώληση στο 8% με αντίστοιχη μείωση του ποσού που καταχωρείται στην πίστωση του λογαριασμού "ΦΠΑ".

Και οι δυο αυτές περιπτώσεις πραγματοποιούνται για να μην αποδοθεί ο ΦΠΑ που πραγματικά αναλογεί στο Δημόσιο, αλλά το ποσό αυτό να καρπωθεί από την επιχείρηση, τον επιτηδευματία ή το λογιστή της επιχείρησης.

Βέβαια και οι δυο αυτές περιπτώσεις είναι παρακινδυνευμένες και δεν συγαντούνται συχνά μιας και η αποκάλυψή τους σε περιόδους ελέγχου είναι πολύ εύκολη.

3. Μη καταχώρηση στη χρέωση του λογαριασμού "ΦΠΑ", των ποσών του φόρου, που αντιστοιχεί στις εκπτώσεις, τις οποίες χορηγεί ο υποκείμενος στο φόρο προς τους πελάτες

του και στις επιστροφές που γίνονται απ' τους πελάτες του προς αυτόν, με βάση τα εκδιδόμενα σε κάθε περίπτωση πιστωτικά τιμολόγια.

4. Μη καταχώρηση στην πίστωση του λογαριασμού "ΦΠΑ" των ποσών του φόρου, που αντιστοιχούν στις επιστροφές αγορών που κάνει ο υποκείμενος στο φόρο προς τους προμηθευτές του και στις εκπτώσεις που χορηγούν οι προμηθευτές του προς αυτόν, με βάση τα εκδιδόμενα σε κάθε περίπτωση πιστωτικά τιμολόγια.

5. Καταχώρηση τιμολογίων αγοράς αγαθών καθώς και γενικών εξόδων χωρίς δικαίωμα έκπτωσης φόρου ως εισροές με δικαίωμα έκπτωσης φόρου. Επίσης οι αγορές από μη υποκείμενους καταχωρούνται ως αγορές με ΦΠΑ.

ε) Υπεξαίρεση

Από τους ελέγχους που ενεργούν οι Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες έχει διαπιστωθεί ότι πολλοί επιτηδευματίες παρακρατούν και εισπράττουν από τρίτους το φόρο προστιθέμενης αξίας, δεν αποδίδουν τα παρακρατούμενα ποσά στο Δημόσιο ή τα αποδίδουν εμπρόθεσμα ή ανακριβώς.

Με αυτό τον τρόπο ιδιοποιούνται χρήματα του Δημοσίου και η πράξη αυτή συνιστά το αδίκημα της υπεξαίρεσης.

Όποιος υποβάλλει εμπρόθεσμη δήλωση μετά την παρέλευση τριών μηνών από τη λήξη της νόμιμης προθεσμίας, όποιος δεν υποβάλλει δήλωσή ΦΠΑ και τέλος όποιος υποβάλλει ανακριβή δήλωση με βάση τα δεδομένα των βιβλίων και στοιχείων που τηρούνται από αυτόν θα υποβάλλεται σε ποινικές και διοικητικές κυρώσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11ο

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ - ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΟΥ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Ο ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ “ΤΑΜΕΙΟ ΕΔΡΑΣ”

Η επαλήθευση των μετρητών που διαχειρίζεται η επιχείρηση και τα οποία βρίσκονται στο ταμείο ή το χρηματοκιβώτιό της, με το λογιστικό υπόλοιπο του βιβλίου Ταμείου ή του λογαριασμού Ταμείου, είναι αναγκαία, γιατί από αυτή είναι ενδεχόμενο να προκύψουν ενδείξεις ή αποδείξεις για την ύπαρξη φοροδιαφυγής.

Μια μέθοδος για την απόκρουση ταμειακών εσόδων είναι η μη εμφάνιση εσόδων από την είσπραξη ταχυδρομικών ή τραπεζικών επιταγών, που στέλνονται από συνδρομητές ή πελάτες. Τα πρόσωπα που έχουν εξουσιοδοτηθεί για την εξόφληση των επιταγών αυτών είναι της απόλυτης εμπιστοσύνης του επιτηδευματία αν δεν είναι ο ίδιος ο επιτηδευματίας.

Συνηθισμένη περίπτωση απόκρυψης εισπράξεων είναι και αυτή που γίνεται κατά την επιστροφή από το Δημόσιο ή τους Δήμους και Κοινότητες φόρων, δασμών, τελών, εισφορών κλπ. μετά από δικαστική απόφαση ή απόφαση άλλου είδους διοικητική αρχή, τους οποίους η επιχείρηση είχε καταβάλει στο παρελθόν (π.χ. ΦΠΑ, χαρτόσημο κ.α.).

Ανάλογη είναι και η απόκρυψη είσπραξης απαιτήσεων που είχαν αποσβεστεί σαν επισφαλείς.

Επειδή από τον Κ.Β.Σ. επιτρέπεται να μη γίνεται άμεση ενημέρωση του λογαριασμού ή του βιβλίου Ταμείου, είναι ενδεχόμενο (σε περίπτωση ελέγχου) να μην έχουν καταχωρηθεί οι εισπράξεις και πληρωμές των προηγούμενων από τον έλεγχο ημερών όπως και της ημέρας που γίνεται ο έλεγχος. Συνεπώς να μη συμφωνεί το λογιστικό υπόλοιπο του λογαριασμού ή του βιβλίου ταμείου με το ποσό που βρίσκεται στο ταμείο. Αυτό βέβαια δεν αποτελεί παράβαση.

Πρόβλημα υπάρχει όταν μετά τον υπολογισμό (από τον ελεγκτή) όλων των πληρωμών και εισπράξεων που έχουν γίνει μέχρι τη στιγμή του ελέγχου, διαπιστωθεί έλλειμμα ή πλεόνασμα στο ταμείο.

Η έλλειψη χρηματικών ποσών από το ταμείο, αν δεν οφείλεται σε λογιστικό σφάλμα ή παράλειψη καταχώρησης κάποιας πληρωμής, είναι ενδεχόμενο να κρύβει είτε δανεισμό είτε προκαταβολές για αγορά ή τελειωμένη αγορά εμπορευμάτων χωρίς λήψη τιμολογίου με σκοπό τη διάθεσή τους πάλι χωρίς τιμολόγιο, με τελικό στόχο την απόκρυψη των κερδών που θα πραγματοποιηθούν από την εξωλογιστική αυτή εμπορική πράξη.

Δεν πρέπει όμως να αποκλείσουμε τις περιπτώσεις κατά τις οποίες, η προσωρινή αφαίρεση ή η υπεξαίρεση χρημάτων, γίνεται με τη σύμπραξη ταμιά και λογιστή, οπότε αντί να πιστωθεί ο λογαριασμός χρεώστη ή πελάτη, πιστώνεται ο λογαριασμός του ταμείου και με διάφορους λογιστικούς χειρισμούς, το ποσό που αφαιρέθηκε μεταφέρεται από χρήσεως σε χρήση και από λογαριασμού σε λογαριασμό, σε τρόπο ώστε να γίνεται αδύνατη η αποκάλυψη της ενέργειας αυτής. Κάτι ανάλογο είναι δυνατό να συμβεί στην περίπτωση που ο λογιστής σε συνεργασία με τον ταμιά, κατά την είσπραξη ποσού δε χρεώνει το ταμείο αλλά άλλο λογαριασμό, οπότε το ταμείο θα παρουσιάσει ταμειακό υπόλοιπο μικρότερο κατά το ποσό που παρακρατήθηκε και δε γράφτηκε στο ταμείο. Τα ίδια μπορούν να συμβούν και στην περίπτωση που τη διαχείριση των χρημάτων κάνει ο ίδιος ο επιχειρηματίας.

Ενώ από την άλλη η διαπίστωση πλεονάσματος στο ταμείο και αφού αποκλειστεί λογιστικό σφάλμα ή παράλειψη καταχωρήσεως εισπράξεως κάποιου χρηματικού ποσού, είναι ενδεχόμενο να κρύβει πωλήσεις χωρίς έκδοση στοιχείων.

Παρακάτω θα αναφέρουμε μερικούς τρόπους με τους οποίους προσπαθεί η επιχείρηση να καλύψει ή να αποφύγει τη δημιουργία πιστωτικού υπολοίπου.

-Ένας τρόπος είναι η καταχώρηση αγορών που έγιναν με μετρητά ή άλλων πληρωμών σαν πράξεων που έγιναν με πίστωση. Όταν η επιχείρηση δημιουργήσει αρκετό χρεωστικό λογιστικό υπόλοιπο, τότε χρεώνει τους προμηθευτές και πιστώνει το Ταμείο.

- Ένας άλλος τρόπος για την κάλυψη ή αποφυγή δημιουργίας πιστωτικού υπολοίπου είναι η καταχώρηση των πληρωμών όχι με την ημερομηνία που πραγματοποιήθηκαν αλλά με μεταγενέστερη ημερομηνία, καθώς και η καταχώρηση εισπράξεις ότι έγιναν νωρίτερα από την ημέρα που πραγματοποιήθηκαν.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: 31 "ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ"

Τα γραμμάτια εισπρακτέα (ή οι συναλλαγματικές) που δέχεται η επιχείρηση από τους πελάτες της πηγαίνουν στη χρέωση του δευτεροβάθμιου λογαριασμού "31.00 Γραμμάτια στο χαρτοφυλάκιο" και πιστώνεται ισόποσα εκείνος ή εκείνοι οι πελάτες που τα έδωσαν. Τα γραμμάτια εισπρακτέα παίρνουν τον αριθμό της καταχωρήσεώς τους στο βιβλίο γραμματίων εισπρακτέων της επιχειρήσεως, φυλάσσονται στο "χαρτοφυλάκιο", που τοποθετείται σε μέρος ασφαλές (π.χ. χρηματοκιβώτιο). Αν τα γραμμάτια εισπρακτέα τα κρατήσει η επιχείρηση στο "χαρτοφυλάκιο της" μέχρι τη λήξη τους και εξοφληθούν αυτά κανονικά πιστώνεται ο λογαριασμός "Γραμμάτια στο χαρτοφυλάκιο" με αντίστοιχη χρέωση του λογαριασμού Ταμείου. Αν όμως δεν εξοφληθούν, αλλά ούτε ανανεωθούν, μεταφέρονται στο λογαριασμό 31.03 "Γραμ-

μάτια σε καθυστέρηση". Συνήθως, όμως, η επιχείρηση "κυκλοφορεί" τα γραμμάτια, δηλαδή, τα μεταβιβάζει για να εξασφαλίσει μέσα ρευστότητας. Έτσι μπορεί να τα μεταβιβάζει σε προμηθευτές της ή μπορεί να τα μεταβιβάζει στις τράπεζες για είσπραξη ή για να πάρει δάνειο (κινήσεως από τράπεζα) οπότε τα δίνει σαν εγγύηση. Μπορεί επίσης να προεξοφλήσει τα γραμμάτια. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις πιστώνεται ο λογαριασμός "Γραμμάτια στο χαρτοφυλάκιο".

Σε περίπτωση ελέγχου το λογιστικό υπόλοιπο του λογαριασμού "Γραμμάτια στο χαρτοφυλάκιο" θα πρέπει να συμφωνεί με τον αριθμό των γραμματίων που βρίσκονται στο χαρτοφυλάκιο. Εάν διαπιστωθεί ότι λείπουν γραμμάτια από το χαρτοφυλάκιο, είναι πιθανό είτε να έχουν προεξοφληθεί, είτε να έχουν μεταβιβαστεί σε τρίτα πρόσωπα για κάλυψη αγορών χωρίς τιμολόγια ή δανείων, για λογαριασμό του επιχειρηματία ή του διαχειριστή και όχι της επιχειρήσεως. Εάν διαπιστωθεί ότι ο αριθμός των γραμματίων που βρίσκονται στο χαρτοφυλάκιο είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των γραμματίων που είναι καταχωρημένα στο λογαριασμό "Γραμμάτια εισπρακτέα", είναι ενδεχόμενο να συμβαίνουν τα ακόλουθα: 1) να έγιναν πωλήσεις αγαθών προς τρίτα πρόσωπα χωρίς έκδοση τιμολογίων και για ολόκληρη την αξία ή μέρος αυτής η επιχείρηση δέχτηκε γραμμάτια τα οποία απέκρυψε και δεν καταχώρησε στα βιβλία της ή 2) ότι για να αποφύγει η επιχείρηση τη δημιουργία πιστωτικού υπολοίπου παρουσίασε στα βιβλία της εικονική είσπραξη από δήθεν εξόφληση του γραμματίου εισπρακτέου το οποίο όμως, ακριβώς επειδή δεν εξοφλήθηκε, υπάρχει στο χαρτοφυλάκιο. Όταν γίνει η πραγματική εξόφληση η επιχείρηση δεν ενεργεί άλλη εγγραφή.

Επίσης υπάρχει και η περίπτωση να έχει πραγματοποιηθεί η προεξόφληση του γραμματίου, χωρίς αντίστοιχη εγγραφή στα βιβλία της επιχείρησης. Το προϊόν της προεξοφλήσεως το εκμεταλλεύεται ο επιτηδευματίας ή ο διαχειριστής των γραμματίων για δικό του όφελος, ενώ βαρύνει τα έξοδα της επιχείρησης με τον προεξοφλητικό τόκο κλπ. Κατά το χρόνο λήξεως του γραμματίου παρουσιάζεται κανονική εξόφληση.

Για τα γραμμάτια που δεν εξοφλήθηκαν κατά τη λήξη τους, πρέπει να γίνουν οι νόμιμες ενέργειες για τη διασφάλιση των συμφερόντων της επιχειρήσεως. Διαφορετικά υπάρχει και η αντίθετη περίπτωση να υπάρχει σιωπηρή παράταση ενώ ο επιχειρηματίας ή υπάλληλος της επιχειρήσεως να καρπώνεται τους τόκους. Μπορεί δηλαδή να το τοκίζει ή να το χρησιμοποιεί σε πιο αποδοτικές επενδύσεις και να καρπώνεται τους τόκους των χρημάτων ή το κέρδος από τις επενδύσεις. Η μέθοδος αυτή είναι ιδιαίτερα αποδοτική γι' αυτούς που την εφαρμόζουν, σε περιόδους πληθωριστικών τάσεων.

Μπορούν να διατηρούν το γραμμάτιο ανείσπρακτο στο χαρτοφυλάκιο, για όσο καιρό εφαρμόζουν τις παραπάνω μεθόδους και όταν αποκτήσουν οικονομική ευχέρεια παρουσιάζουν την

εξόφλησή του.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: 30 “ΠΕΛΑΤΕΣ”

Ο λογαριασμός λόγω του ότι παρουσιάζει μεγάλη κίνηση τόσο ποσοτική όσο και αριθμητική, προσφέρεται για τη συγκάλυψη πράξεων φοροδιαφυγής.

Ο λογαριασμός χρεώνεται με το σύνολο της αξίας του τιμολογίου πωλήσεως και πιστώνεται με τα ποσά που καταβάλλει ο πελάτης (μετρητά, γραμμάτια εισπρακτέα, επιταγές) για ολική εξόφληση ή έναντι του λογαριασμού. Οι προκαταβολές πελατών που δίνονται για παραγγελίες παρακολουθούνται με το λογαριασμό “30.05 Προκαταβολές πελατών” ο οποίος χρεώνεται. Τα ποσά των προκαταβολών θα μεταφερθούν εν καιρώ στη χρώση του κανονικού λογαριασμού του κάθε πελάτη.

Ο λογαριασμός πελάτες πιστώνεται επίσης με τα πιστωτικά σημειώματα που εκδίδει ο επιτηδευματίας είτε για την επιστροφή αγαθών που αγόρασε από την επιχείρηση ο πελάτης, είτε γιατί του χορηγήθηκε έκπτωση. Επίσης πιστώνεται με το ποσό για το οποίο κάποιος πελάτης χαρακτηρίστηκε σαν επισφαλής ή ανεπίδεκτος εισπραξης.

Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες εμφανίζονται εικονικά στη χρέωση του λογαριασμού “πελάτες” διάφορα ποσά με αντίστοιχη πίστωση του λογαριασμού “πωλήσεις” ή “εμπορεύματα” ενώ στην πραγματικότητα τα εμπορεύματα έχουν σταλεί για παρακαταθήκη ή αποθήκευση, με σκοπό τη μείωση (σε κάποια χρήση) της ζημιάς ή την εμφάνιση αυξημένου κέρδους. Στην περίπτωση αυτή είτε εκδίδεται τιμολόγιο είτε εκδίδεται εικονικό τιμολόγιο και στη νέα χρήση εκδίδεται πιστωτικό σημείωμα με την αιτιολογία την επιστροφή των εμπορευμάτων που δήθεν πουλήθηκαν.

Οι βασικότεροι λόγοι της παραπάνω ενέργειας είναι οι εξής:

- Η εμφάνιση ικανοποιητικής πορείας των εργασιών της επιχειρήσεως με σκοπό τη δανειοδότηση της επιχειρήσεως από τράπεζες ή άλλους χρηματοδότες ή για εξαπάτηση των υποψηφίων αγοραστών της επιχειρήσεως ή επενδυτών.

- Η εμφάνιση ικανοποιητικού αποτελέσματος στον φοροτεχνικό έλεγχο για να μην επεκταθεί η έρευνά του σε λεπτομέρειες, οπότε θα ήταν ενδεχόμενο να αποκαλυφθούν πράξεις φοροδιαφυγής.

- Η μεταφορά κερδών από τη μια χρήση στην άλλη με σκοπό την ηπιότερη φορολογική επιβάρυνση.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: 34 “ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ”

Ο λογαριασμός αυτός περιλαμβάνει τις μετοχές (κοινές και προνομιούχες και τους ιδρυτικούς τίτλους Ανωνύμων εταιρειών, τις κρατικές ομολογίες, τις ομολογίες εταιρειών κλπ. που έχει η επιχείρηση στην κυριότητά της.

Οι αξίες αυτές αποτελούν περιουσιακό στοιχείο της επιχείρησης που έχουν δυο βασικά χαρακτηριστικά:

1) Με την αποτίμησή τους στο τέλος της διαχειριστικής περιόδου επηρεάζεται το φορολογητέο εισόδημα, εκτός αν από ειδικές φορολογικές διατάξεις ορίζεται ότι το κέρδος ή η ζημιά μεταφέρονται σε ειδικό λογαριασμό του Ισολογισμού.

2) Αποδίδουν ετήσιες προσόδους με μορφή τόκων, μερισμάτων, διαφορών πάνω από το άρτιο ή λαχείων, που σε ορισμένες περιπτώσεις έχουν ειδική φορολογική μεταχείριση.

Υπάρχουν επίσης και οι λαχειοφόρες ομολογίες, που σε περίπτωση κληρώσεως λαχνού, φέρνουν στην επιχείρηση ένα σημαντικό χρηματικό ποσό που μένει αφορολόγητο κατά την είσπραξή του, αυξάνει όμως την καθαρή θέση της επιχείρησης οπότε κατά τη διάλυσή της είναι ενδεχόμενο να υπαχθεί σε φορολογία σαν διαφορά μεταξύ κεφαλαίου που καταβλήθηκε και κεφαλαίου που διανέμεται.

Τα χρεώγραφα πρέπει να καταχωρούνται στο βιβλίο απογραφών ή σε ειδικό θεωρημένο μητρώο με βάση τα ειδικά χαρακτηριστικά τους, γιατί διαφορετικά παρέχεται στον επιτηδευματία ή το πρόσωπο που διαχειρίζεται τους τίτλους, η ευχέρεια αντικαταστάσεώς τους με άλλους τίτλους που εύκολα βρίσκονται στο Χρηματιστήριο. Τέτοια αντικατάσταση μπορεί να γίνει σε περίπτωση που κάποια ομολογία κερδίζει λαχνό σε κλήρωση ή σε περιπτώσεις που ομολογίες κληρώνονται και εξοφλούνται με ποσό πάνω από το άρτιο. Με αυτό τον τρόπο το ποσό του λαχνού ή η διαφορά εξαργυρώσεως μεταξύ άρτιου και πάνω από το άρτιο καρπώνεται από τα παραπάνω πρόσωπα, αφού οι ομολογίες που κληρώθηκαν αντικατασταθούν από άλλες που αγοράστηκαν, τις περισσότερες φορές σε τιμές πολύ κατώτερες από το άρτιο.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: 40 “ΚΕΦΑΛΑΙΟ”

Ο λογαριασμός αυτός σε όλες τις μορφές εταιρειών εκφράζεται με ένα σταθερό ποσό (που αντιπροσωπεύει την ονομαστική αξία των μετοχών ή εταιρικών μεριδίων), ενώ στις ατομικές επιχειρήσεις αντιστοιχεί στην καθαρή περιουσία της.

Ο λογαριασμός “Κεφάλαιο” παρουσιάζει τη μεγαλύτερη ανάγκη αναλύσεως και επεξηγήσε-

ων στην ανώνυμη εταιρεία, όπου μπορεί να εμφανίζεται ενιαία σε ένα λογαριασμό ή να αναλύεται σε διάφορους δευτεροβάθμιους (όταν υπάρχουν διαφόρων ειδών μετοχές, π.χ. ανώνυμες, ονομαστικές, κοινές, προνομιούχες, μη πλήρως εξοφλημένες κλπ.)

Στις εταιρείες ο τυπικός χαρακτήρας αυτού του λογαριασμού δε δίνει ευχέρεια λογιστικών χειρισμών με τους οποίους θα ήταν δυνατή η αλλοίωση των άμεσων φορολογικών τους υποχρεώσεων.

Υπάρχουν όμως περιπτώσεις που είναι άξιες προσοχής. Όπως π.χ. η κεφαλαιοποίηση αποθεματικών ή κερδών, υπάρχει πιθανότητα να μην έχει ακολουθηθεί η νόμιμη διαδικασία (δημοσιεύσεις κλπ.) και να μην έχουν εκπληρωθεί οι φορολογικές υποχρεώσεις που προκύπτουν από τις πράξεις αυτές. Όπως για παράδειγμα η περίπτωση αύξησης του εταιρικού κεφαλαίου προσωπικής εταιρείας χωρίς την καταβολή του χαρτοσήμου, ή η μη καταβολή του φόρου εισοδήματος στις περιπτώσεις που γίνεται πρόωρη κεφαλαιοποίηση των αφορολόγητων αποθεματικών.

Επίσης στις περιπτώσεις αναπροσαρμογής της αξίας των πάγιων στοιχείων του ισολογισμού μιας χρήσεως, υπάρχει πιθανότητα να μην έχουν εκπληρωθεί οι φορολογικές υποχρεώσεις, σε ότι αφορά την υπεραξία που προέκυψε από την αναπροσαρμογή ή μπορεί η υπεραξία να μην εμφανίστηκε σαν αύξηση κεφαλαίου αλλά να μεταφέρθηκε σε ειδικούς λογαριασμούς.

Τέλος στις περιπτώσεις κατά τις οποίες Α.Ε. εξαγοράζει τις ίδιες μετοχές της, για απόσβεση του μετοχικού κεφαλαίου μπορεί να εμφανιστούν τα εξής:

α) Η εξαγορά να έγινε σε τρέχουσα τιμή ενώ στα βιβλία της Α.Ε. να παρουσιάζεται μεγαλύτερη τιμή εξαγοράς, όπου τη διαφορά καρπώθηκε αυτός που την ενήργησε.

β) Οι τίτλοι που εξαγοράστηκαν να μην ακυρώθηκαν ή να παρακρατήθηκαν από κάποιο μέλος της Διοικήσεως ή άλλο πρόσωπο.

γ) Οι μερισματοαποδείξεις να μην αχρηστεύτηκαν αλλά να κόπηκαν από τη μετοχή που αχρηστεύτηκε και να προσκομιστούν για ανάληψη μερισμάτων.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: 41 "ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ - ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ"

Στον λογαριασμό αυτό παρακολουθούνται (κατά κατηγορίες αυστηρά χωρισμένες με επιταγή διαφόρων νόμων) τα προκύψαντα ποσά καθαρών κερδών, που δεν διένειμε ούτε ενσωμάτωσε στο κεφάλαιό της η επιχείρηση, αλλά επίσης, και ποσά που διάφορες διατάξεις νόμων ορίζουν ότι πρέπει να εμφανισθούν σε λογαριασμούς αποθεματικών (π.χ. αφορολόγητα αποθεματικά). Ακόμα στον ίδιο λογαριασμό παρακολουθούνται και οι προκύπτουσες διαφορές από αναπροσαρμογή των περιουσιακών στοιχείων της επιχειρήσεως. Η αναπροσαρμογή της

αξίας των παγίων, στοιχείων γίνεται μόνο κατόπιν νόμου, ο οποίος ρυθμίζει και τον τρόπο πραγματοποίησεως αυτής.

Οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε ενέργειες που έχουν σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία αποθεματικών με ανάλογες επιπτώσεις στα φορολογητέα κέρδη, δηλαδή αποφυγή ή αναβολή φορολογίας με μεταφορά φορολογητέων κερδών από τη μια χρήση στην άλλη.

Μια ενδεικτική περίπτωση είναι η διαγραφή κάποιου πελάτη σαν ανεπίδεκτου εισπράξεως, ενώ είναι βέβαιη η ολική ή μερική εισπράξη στο μέλλον της απαιτήσεως. Η διαγραφή του πελάτη σαν ανεπίδεκτου εισπράξεως έχει ως συνέπεια τη μείωση των καθαρών κερδών της επιχείρησης και είναι δυνατόν να συμβούν τα ακόλουθα:

- Ο επιχειρηματίας να εισπράξει το ποσό της οφειλής από τον πελάτη και να μην το εμφανίσει στα βιβλία της επιχείρησης και έτσι να καρπωθεί αφορολόγητο ποσό κέρδους καθώς και ολόκληρο το ποσό του φόρου εισοδήματος που αντιστοιχεί σ' αυτό το ποσό.

- Νά εμφανίσει την εισπράξη στα βιβλία σε μεταγενέστερη διαχειριστική περίοδο κατά την οποία ο ισολογισμός της επιχείρησης δεν παρουσιάζει κέρδη. Στην περίπτωση αυτή θα καταβληθεί ο φόρος εισοδήματος που αναλογεί στο ποσό κερδίζοντας όμως τον προεξοφλητικό τόκο αυτών των χρόνων.

Παρόμοιες με την παραπάνω περίπτωση είναι και οι ακόλουθες: Εικονική αύξηση υποχρεώσεων ή δημιουργία αποθεματικού για κάλυψη αβέβαιων και ανύπαρκτων υποχρεώσεων, αποτίμηση εμπορευμάτων σε τιμή κατώτερη της χαμηλότερης τιμής κτήσεως και τρέχουσας αποτίμησης των υποχρεώσεων της επιχείρησης σε ξένο νόμισμα σε τιμή μεγαλύτερη της επίσημης χρηματιστηριακής ισοτιμίας ή υποτίμηση των απαιτήσεων σε τιμή κατώτερη της επίσημης ισοτιμίας.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: 50 "ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ"

Προμηθευτές θεωρούνται όλοι οι συναλλασσόμενοι με την επιχείρηση που της προμηθεύουν πάσης φύσεως υλικά (πάγια, κινητά, άυλα κλπ.) ή της παρέχουν υπηρεσίες.

Στο λογαριασμό αυτό θα δώσουμε ιδιαίτερη προσοχή στις προκαταβολές μιας και μέσω αυτών η επιχείρηση μπορεί να φοροδιαφύγει. Προκαταβολή δίδει μια επιχείρηση, για να ασφαλίσει τον προμηθευτή της από τον κίνδυνο ότι δεν θα υπαναχωρήσει από κάποια παραγγελία που του έδωσε ή για διευκόλυνση του εισαγωγέα ή του αντιπροσώπου, που πολλές φορές έχει υποχρέωση να προκαταβάλει μέρος της αξίας των εμπορευμάτων ή των παγίων στοιχείων που παραγγέλλνει στο εξωτερικό.

Είναι πολύ πιθανόν όμως το ποσό της δήθεν παραγγελίας να αφορά βραχυπρόθεσμη ή μακροπρόθεσμη αφαίρεση χρημάτων (δανεισμό) από τον επιτηδευματία για ίδια εκμετάλλευση.

ση (π.χ. τοκογλυφία) και απόκρυψη φορολογητέων εσόδων από την αιτία αυτή. Σ' αυτές τις περιπτώσεις μετά την παρέλευση μικρού ή μακρού χρονικού διαστήματος, γίνεται εγγραφή ακυρώσεως της παραγγελίας και επιστροφή των χρημάτων, από τον δήθεν προμηθευτή. Χωρίς βέβαια να αποκλείεται το ενδεχόμενο ακυρώσεως της παραγγελίας ή και εξαπατήσεως του επιτηδευματία από τον προμηθευτή.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ: 51 "ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΠΛΗΡΩΤΕΑ"

Όταν αναφερόμαστε στα Γραμμάτια πληρωτέα, εννοούμε τα γραμμάτια έκδοσης της επιχείρησης, καθώς και τις συναλλαγματικές αποδοχής αυτής.

Για την εξόφληση των υποχρεώσεων κάθε επιχείρησης από την αγορά εμπορευμάτων με πίστωση, αυτή αποδέχεται συναλλαγματικές. Έτσι για τις συναλλαγματικές αυτές που αποδέχεται η επιχείρηση για πραγματικές αγορές εμπορευμάτων, δεν δημιουργείται κανένα πρόβλημα.

Στην περίπτωση όμως που γίνεται επιστροφή των εμπορευμάτων που αγοράστηκαν στον πωλητή, καθώς και κάθε επιστροφή των γραμματίων στην αποδέκτρια επιχείρηση, τότε δημιουργείται κάποια αμφιβολία αν η επιστροφή αυτή είναι πραγματική ή εικονική. Εικονική επιστροφή συνήθως είναι δυνατή, όταν μεταξύ επιχείρησης και προμηθευτή οι συναλλαγές είναι τακτικές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12ο

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ (ΠΔ 465/1995)

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

Όπως έχουμε αναφέρει και σε προηγούμενο κεφάλαιο φοροαποφυγή είναι η νόμιμη φοροδιαφυγή, που επιτυγχάνεται με την εκμετάλλευση των φορολογικών διευκολύνσεων και απαλλαγών. Στο κεφάλαιο αυτό θα ναφέρουμε μερικά φορολογικά κίνητρα που παρέχονται στις επιχειρήσεις και που αναφέρονται στο προεδρικό Διάταγμα 465/1995.

Το Προεδρικό αυτό Διάταγμα πραγματοποιήθηκε προκειμένου να κωδικοποιηθούν σε ενιαίο κείμενο τα κείμενα των διατάξεων που αφορούσαν την παροχή εεπενδυτικών κινήτρων. Δηλαδή:

1. Τις διατάξεις του Ν. 1558/85 «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα» (ΦΕΚ 137/Α/85) όπως ισχύει σήμερα.

2. Τις διατάξεις του ΠΔ 138/93 «περί Οργανισμού του ΥΠΕΘΟ» (ΦΕΚ 55/Α/14 - 4 - 93)

3. Τις διατάξεις του Ν. 2234/94 και ειδικότερα το άρθρο 3 παράγραφος 2 αυτού (ΦΕΚ 142 Α/31.8.94).

4. Τις διατάξεις της ΥΠ 140/2-10-95 απόφασης του Πρωθυπουργού για ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Εθνικής Οικονομίας (ΦΕΚ 833/Β/3.10.95)

5. Την 559/1995 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας μετά από πρόταση του Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας.

Παρακάτω κάνουμε μια αναφορά στα πιο σημαντικά φορολογικά κίνητρα που εμπεριέχονται στο συγκεκριμένο Π.Δ.

ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΑΡΘΡΟ 1: Έννοια παραγωγής επένδυσης

Παραγωγική επένδυση θεωρείται:

α) Η κατασκευή, η επέκταση και ο εκσυγχρονισμός βιομηχανοστασίων, κτιριακών, ξενοδοχειακών, καθώς και βοηθητικών εγκαταστάσεων από τις αναφερόμενες στο άρθρο 2 (Νόμος 1892/1990) επιχειρήσεις όπως γραφεία (κτίρια της επιχείρησης, κοινόχρηστοι χώροι εξυπηρέτησης του προσωπικού, ειδικές εγκαταστάσεις θέρμανσης, κλιματισμός, πυρασφαλείας, η κατασκευή δεξαμενών ή σιλό, η κατασκευή υποσταθμού ΔΕΗ κ.λ.π..

β) Η αγορά αποπερατωθεισών ή ακόμη και ημιτελών βιομηχανικών ή βιοτεχνικών κτιριακών εγκαταστάσεων που βρίσκονται μέσα σε βιομηχανικές περιοχές ΕΤΒΑ που ανήκουν κατά κυριότητα σε αυτές.

Επίσης η αγορά μη χρησιμοποιημένων ή ημιτελών βιομηχανικών ή βιοτεχνικών κτιριακών εγκαταστάσεων που η έναρξη κατασκευής τους έγινε πριν από την 31 Ιουλίου 1990, ημερομηνία δημοσίευσης του Ν. 1092/90 και που παραμένουν σε αδράνια και δεν χρησιμοποιούνται για παραγωγι-

κούς σκοπούς τουλάχιστον για μια διετία πριν την υποβολή της αίτησης για υπαγωγή στις διατάξεις του παρόντος, εφ' όσον οι κτιριακές αυτές εγκαταστάσεις (α) βρίσκονται στη Θράκη (β) βρίσκονται σε άλλες περιοχές και υπό τον όρο ότι θα χρησιμοποιηθούν για την μετεγκατάσταση επιχειρήσεως από την περιοχή Α.

Προϋπόθεση για την εφαρμογή της διατάξεως αυτής είναι οι κτιριακές εγκαταστάσεις να μην ανήκουν σε επιχείρηση που η πλειοψηφία του κεφαλαίου της ανήκει σε εταίρους ή μετόχους που έχουν και την πλειοψηφία του κεφαλαίου της επιχείρησης που πραγματοποιεί την επένδυση.

γ) Η αγορά και εγκατάσταση καινούργιων συστημάτων αυτοματοποίησης διαδικασιών και μηχανοργάνωσης, όπως συστημάτων πληροφορικής ή τηλεπληροφορικής. Στις δαπάνες αυτές περιλαμβάνονται η αγορά του αναγκαίου για την επένδυση λογισμικού (Software) καθώς και οι δαπάνες εκπαίδευσης του προσωπικού κατά το στάδιο εγκατάστασης του όλου συστήματος.

δ) Οι δαπάνες μελετών και επενδύσεων που αποσκοπούν στην εισαγωγή, ανάπτυξη και εφαρμογή σύγχρονης τεχνολογίας, όπως πληροφορικής και τηλεπληροφορικής. Η δαπάνη εγκατάστασης πρότυπης δοκιμαστικής μονάδας. Οι δαπάνες επενδύσεων για εφαρμοσμένη έρευνα και η αγορά οργάνου ή εξοπλισμού εργαστηρίου εφαρμοσμένης βιομηχανικής ή μεταλλευτικής έρευνας. Οι δαπάνες μελετών εργονομίας και προστασίας της φυσιολογικής υγείας των εργαζομένων

ε) Οι δαπάνες μετεγκατάστασης που αφορούν στην αποσυναρμολόγηση, μεταφορά και επανασυναρμολόγηση στη νέα θέση του υφιστάμενου εξοπλισμού της μονάδος που μεταγκαθίσταται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 του άρθρου 9.

στ) Η κατασκευή καινούργιων αποθηκευτικών χώρων, ψυκτικών χώρων, χώρων ξήρανσης και συντήρησης προϊόντων καθώς και η αγορά καινούργιων αυτοκινήτων - ψυγείων.

ζ) Η αγορά καινούργιων μεταφορικών μέσων διακίνησης υλικών, εμπορευμάτων και μαζικής μεταφοράς εργατοτεχνιτών και υπαλληλικού προσωπικού, καθώς και εξοπλισμού και εγκαταστάσεων διακίνησης υλικών.

η) Η ανέγερση καινούργιων εργατικών κατοικιών για τη στέγαση προσωπικού της επιχείρησης, βρεφονηπιακών σταθμών, καθώς και κτιρίων ή εγκαταστάσεων ή εξοπλισμού προοριζομένων να χρησιμοποιηθούν για την αναψυχή ή συνεστίωση εργατών και υπαλλήλων και εφ' όσον κατασκευάζονται στην περιοχή που είναι εγκατεστημένη η επιχείρηση.

θ) Η δημιουργία, επέκταση, και εκσυγχρονισμός ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων. Η δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων αξιοποίησης ιαματικών πηγών, κέντρων, καθώς και η αγορά εξοπλισμού τους, με τη σύμφωνη γνώμη του ΕΟΤ και με βάση τις προδιαγραφές που θα οριστούν με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας, Δημοσίων Έργων και Τουρισμού.

ι) Οι δαπάνες επισκευής, αποκατάστασης και μετατροπής διατηρητέων παραδοσιακών οικιών ή κτιρίων σε ξενώνες ή ξενοδοχειακές μονάδες ανεξάρτητα εάν βρίσκονται εντός ή εκτός οικισμού που χαρακτηρίζονται παραδοσιακοί ή διατηρητέοι. Η ανακαίνιση παραδοσιακού χαρακτήρα ξενοδοχειακών μονάδων που κρίνονται διατηρητές και που προστατεύονται από ειδικό νομικό καθεστώς όρων δόμησης.

ια) Η αγορά αναπαραγωγικού υλικού κτηνοτροφικών επιχειρήσεων και πολλαπλασιαστικού υλι-

κού γεωργικών, κτηνοτροφικών ή ιχθυοκαλλιεργητικών επιχειρήσεων

ιβ) Οι δαπάνες επενδύσεων που αποσκοπούν στην κατασκευή, επέκταση, εκσυγχρονισμό και εξοπλισμό κεντρικών αγορών και χώρων κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών.

ιγ) Οι ερευνητικές και προπαρασκευαστικές εργασίες εξορυκτικών επιχειρήσεων.

ΑΡΘΡΟ 4: Επιχορήγηση Επενδύσεων

Στις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν παραγωγικές επενδύσεις και υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος νόμου, παρέχεται επιχορήγηση ύψους 3 δισεκατομμυρίων δραχμές κατ' ανώτατο όριο, που έχει ως σκοπό την δωρεάν κεφαλαιακή ενίσχυση εκ' μέρους του Δημοσίου με την προϋπόθεση ότι δεν έχουν επιχορηγηθεί από άλλη πηγή για την ίδια επένδυση.

Για τις παραγωγικές επενδύσεις που πραγματοποιούνται στη Θράκη, το ανώτατο όριο της παρεχόμενης επιχορήγησης ορίζεται στο ύψος των τεσσάρων (4) δισεκατομμυρίων δραχμών.

Η επιχορήγηση αυτή παρέχεται μόνο για παραγωγικές επενδύσεις ή τμήμα του ύψους μέχρι 5 δισ. δρχ. όλων των κατηγοριών επιχειρήσεων εκτός των μεταποιητικών για τις οποίες η επιχορήγηση παρέχεται για παραγωγικές επενδύσεις συνολικού ύψους μέχρι είκοσι πέντε (25) δισεκατομμυρίων δραχμών.

Για τον προσδιορισμό του ορίου της επιχορήγησης των τριών (3) ή τεσσάρων (4) δισεκατομμυρίων δραχμών κατά περίπτωση υπολογίζονται αρθροιστικά όλες οι παραγωγικές επενδύσεις που αφορούν την ίδια παραγωγική διαδικασία και υποβάλλονται από τον ίδιο επενδυτή, για υπαγωγή τους στις διατάξεις του παρόντος, μέσα σε διάστημα πέντε ετών από την ολοκλήρωση της πρώτης επένδυσης που έχει υπαχθεί στις διατάξεις του παρόντος με βάση αίτηση υπαγωγής που υπεβλήθει μετά την 31 Αυγούστου 1994.

Το ύψος της επιχορήγησης των επιχειρήσεων που πραγματοποιούν επενδύσεις οι οποίες εγκρίνονται ορίζεται ως εξής:

α. Για παραγωγικές επενδύσεις όλων των κατηγοριών μέχρι 5 δισ. δρχ. (εκτός επενδύσεις ξενοδοχειακών επιχειρήσεων)

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓ/ΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
Β	15%
Γ	25%
Δ	35%
ΘΡΑΚΗ	50%

β. Για τις επενδύσεις ξενοδοχειακών επιχειρήσεων που αφορούν ανέγερση ή επέκταση ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων:

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓ/ΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
Β	10%
Γ	15%
Δ	25%
ΘΡΑΚΗ	35%

ΑΡΘΡΟ11: ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΤΟΚΙΟΥ

1. Για επενδύσεις που έχουν υπαχθεί στο καθεστώς των επιχορηγήσεων, παρέχεται επιδότηση του εκάστοτε (κατά περίπτωση) εφαρμοζόμενου επιτοκίου μεσομακροπρόθεσμων τραπεζικών δανείων, ομολογιακών δανείων εκδιδόμενων σε δημόσια εγγραφή ή δανείων από άλλους χρηματοδοτικούς οργανισμούς, εφόσον έχουν ληφθεί για την πραγματοποίησή τους. Το ποσοστό της επιδότησης είναι ίσο προς το ποσοστό επιχορήγησης που εγκρίθηκε και παρέχεται από την ανάληψη δόσεων του δανείου και μέχρι τέσσερα (4) έτη κατ' ανώτερο όριο, εκτός από τις επενδύσεις της περιοχής Δ, που πραγματοποιούνται στις ειδικές ζώνες και τις επενδύσεις της περίπτωσης α της παραγράφου 1 του άρθρου 9 που πραγματοποιούνται στις περιοχές Α,Β,Γ, Δ, για τις οποίες η επιδότηση επιτοκίου παρέχεται μέχρι έξι (6) έτη κατά ανώτερο όριο. Για επενδύσεις που πραγματοποιούνται στη Θράκη, η επιδότηση επιτοκίου παρέχεται από την ανάληψη δόσεων του δανείου και μέχρι δέκα (10) έτη κατά ανώτερο όριο. Σε περίπτωση κεφαλοποίησης τόκων της περιόδου χάριτος η επιδότηση καταβάλλεται στη δανειοδοτούσα τράπεζα για μείωση του δανείου που προήλθε από την κεφαλοποίηση.

Για τον υπολογισμό του επιδοτούμενου τραπεζικού δανείου δεν λαμβάνεται υπόψη η αξία του οικοπέδου. Η επιδότηση του επιτοκίου παρέχεται εφ' όσον το επιτόκιο δεν επιδοτείται από άλλη πηγή. Κατά εξαίρεση, προκειμένου για μεσοπρόθεσμα βιοτεχνικά και γεωργικά δάνεια που επιδοτούνται με χρέωση του κοινού λογαριασμού του Ν. 128/1997 βάσει των οικείων υπουργικών αποφάσεων, η επιδότηση επιτοκίου του παρόντος παρέχεται κατά τη διαφορά.

Προκειμένου για τις επενδύσεις ύψους μεγαλύτερου των πέντε (5) δισ. δρχ. και μέχρι είκοσι πέντε (25) δισ. δρχ. οι οποίες επιχορηγούνται με το μέγιστο ποσό επιχορήγησης των τριών (3) ή τεσσάρων (4) δισ. δρχ. κατά περίπτωση, το περιεχόμενο της επιδότησης επιτοκίου είναι ίσο προς το τελικό ποσοστό επιχορήγησης που παρέχεται για το σύνολο παραγωγικής επένδυσης και το οποίο προκύπτει από την αναλογία του παρεχόμενου μέγιστου ποσού επιχορήγησης των τριών (3) ή των τεσσάρων (4) δισ. δρχ. κατά περίπτωση προς το συνολικό ύψος της παραγωγικής επένδυσης.

2. Για να πραγματοποιηθεί η καταβολή επιδότησης επιτοκίου πρέπει να έχουν εκδοθεί τόσο η απόφαση ολοκλήρωσης της επένδυσης, όσο και η απόφαση έναρξης της παραγωγικής της λειτουργίας, καθώς και να έχουν τηρηθεί οι όροι της εγκριτικής απόφασης.

3. Το ποσό επιδότησης επιτοκίου που εισπράττει η επιχείρηση μειώνει το ποσό των χρεωστικών τόκων, που αφαιρούνται από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης για να υπολογιστούν τα καθαρά κέρδη που φορολογούνται.

4. Η επιδότηση επιτοκίου δεν παρέχεται σε περιπτώσεις που η επένδυση υπάγεται στο καθεστώς των αφορολόγητων εκπνώσεων.

Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας ορίζεται η διαδικασία και ο τρόπος καταβολής της επιδότησης.

ΑΡΘΡΟ 12: ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΣ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ

1. Παρέχονται εκπτώσεις από τα υποκείμενα σε φόρο εισοδήματος καθαρά κέρδη των επιχειρήσεων του άρθρου 2, που είναι εγκατεστημένες ή μεταφέρονται ή ιδρύονται στις περιοχές Β,Γ, και Δ του άρθρου 3, εφόσον πραγματοποιήσουν νέες παραγωγικές επενδύσεις σύμφωνα με το άρθρο 1 του Ν 1892/90 μέχρι την 31.12.2004

2. Τα ποσοστά των αφορολόγητων εκπτώσεων επί της αξίας των νέων παραγωγικών επενδύσεων που πραγματοποιούνται από την 1.7.1990, καθώς και τα ποσοστά των ετήσιων καθαρών κερδών (κλιμακώνονται μέχρι τα οποία μπορεί να φθάσει η αφορολόγητη έκπτωση) κλιμακώνονται κατά περιοχή ως εξής:

α. Για όλες τις κατηγορίες των επενδύσεων, πλην επενδύσεων ξενοδοχειακών επιχειρήσεων.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΗΣ ΕΚΠΤΩΣΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΤΗΣΙΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΦΘΑΣΕΙ Η ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΗ ΕΚΠΤΩΣΗ
Α	-	-
Β	60%	60%
Γ	75%	75%
Δ	90%	90%
ΘΡΑΚΗ	100%	100%

β. Για τις επενδύσεις ξενοδοχειακών επιχειρήσεων

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΗΣ ΕΚΠΤΩΣΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΤΗΣΙΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΦΘΑΣΕΙ Η ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΗ ΕΚΠΤΩΣΗ
Α	-	-
Β	40%	60%
Γ	55%	75%
Δ	70%	90%
ΘΡΑΚΗ	100%	100%

3. Σε περίπτωση που η επένδυση ή τμήμα αυτής έτυχε επιχορήγησης, οι επένδυση αυτή δεν μπορεί να υπαχθεί στο καθεστώς των αφορολόγητων εκπτώσεων.

ΑΡΘΡΟ 13: ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΚΠΤΩΣΕΩΝ.

1. Οι αφορολόγητες εκπτώσεις γίνονται με τις εξής προϋποθέσεις:

α. Υπολογίζονται με βάση τα καθαρά κέρδη που περιλαμβάνονται στην υποβαλλόμενη αρχική δήλωση φόρου εισοδήματος και τα οποία προέρχονται από δραστηριότητες των επιχειρήσεων μετά την αφαίρεση των κρατήσεων για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού και των κερδών της

χρήσης που διανέμονται πραγματικά ή αναλαμβάνονται από τους εταίρους ή τον επιχειρηματία.

β. Πραγματοποιούνται από τα κέρδη της διαχειριστικής χρήσης που έγινε η επένδυση. Αν δεν πραγματοποιηθούν κέρδη κατά τη διαχειριστική αυτή χρήση ή αν αυτά που πραγματοποιούνται δεν επαρκούν, η αφορολόγητη έκπτωση πραγματοποιείται από τα κέρδη των αμέσως επόμενων διαχειριστικών χρήσεων, μέχρι να καλυφθούν τα ποσοστά αξίας, των επενδύσεων που ορίζονται από το αντίστοιχο άρθρο του νόμου.

Αν η επιχείρηση σε μια διαχειριστική χρήση παραλείψει, ολικά ή μερικά για οποιαδήποτε λόγο να ενεργήσει αφορολόγητες εκπτώσεις επενδύσεων στις λογιστικές διαφορές που δηλώνονται με την αρχική δήλωση φόρου εισοδήματος, δεν στερείται του δικαιώματος διενέργειας αφορολόγητου εκπτώσεων από τα κέρδη των επόμενων διαχειριστικών χρήσεων, για το ποσό επένδυσης που πραγματοποιήθηκε, στο οποίο παρέλειψε να ενεργήσει αφορολόγητες εκπτώσεις στη διαχειριστική αυτή χρήση.

γ. Εμφανίζουμε με τη μορφή του αφορολόγητου αποθεματικού σε ξεχωριστούς λογαριασμούς στα βιβλία της επιχείρησης σε ξεχωριστούς λογαριασμούς στα βιβλία της επιχείρησης.

δ. Η επιχείρηση τηρεί λογιστικά βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Φ.Σ.

ε. Ειδικά για ανεγειρόμενα από 1η Ιανουαρίου 1992 και μετά βιομηχανοστάσια και κτίρια των οποίων οι εργασίες ανέγερσης διαρκούν πέραν της μιας διαχειριστικής περιόδου, παρέχεται η δυνατότητα σχηματισμού αφορολόγητης έκπτωσης από τα κέρδη κάθε διαχειριστικής χρήσης για τις δαπάνες ανέγερσης που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο με την προϋπόθεση ότι η επένδυση θα ολοκληρωθεί εντός πενταετίας από το χρόνο έναρξης αυτής.

Επίσης ειδικά για τις επενδύσεις της παραγράφου 6 του άρθρου 12 που πραγματοποιούνται από την 31η Αυγούστου 1994, ημερομηνία ισχύος του Ν. 2234/94 και μετά και των οποίων η πραγματοποίηση διαρκεί πέραν της μιας διαχειριστικής χρήσεως, παρέχεται η δυνατότητα σχηματισμού αφορολόγητης έκπτωσης από τα κέρδη κάθε διαχειριστικής χρήσης για τις δαπάνες πραγματοποίησής τους που γίνονται κάθε χρόνο με την προϋπόθεση ότι η επένδυση θα ολοκληρωθεί μέσα σε μία πενταετία από το χρόνο έναρξής της.

2. Όταν η επιχείρηση έχει περισσότερες δραστηριότητες οι αφορολόγητες εκπτώσεις πραγματοποιούνται από τα καθαρά κέρδη που προέρχονται από δραστηριότητες της επιχείρησης που υπάγονται στο παρόν και ανεξάρτητα από την περιοχή στην οποία ασκούνται. Αν δεν είναι δυνατός ο λογιστικός διαχωρισμός του συνόλου των κερδών της επιχείρησης με βάση τα ακαθάριστα έσοδα κάθε δραστηριότητας

ΑΡΘΡΟ 15: ΑΥΞΗΜΕΝΕΣ ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ

1. Οι αυξημένες αποσβέσεις ισχύουν για παραγωγικές επενδύσεις που θα πραγματοποιήσουν οι επιχειρήσεις (άρθρο 1,2 Ν.Π.Δ. 456/1995) μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2004.

2. Οι συντελεστές των τακτικών αποσβέσεων των πάγιων περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων, που ισχύουν κάθε φορά, αυξάνονται, όταν πρόκειται για πάγια περιουσιακά στοιχεία που θα αποκτηθούν μετά την έναρξη ισχύος του Π.Δ. 456/1995, ανάλογα με τις περιοχές στην οποία εγκαθίστανται και ανάλογα με τις βάρδιες εργασίας, κατά τα πιο κάτω ποσοστά

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	Α ΒΑΡΔΙΑ	Β ΒΑΡΔΙΑ	Γ ΒΑΡΔΙΑ
Α		20%	40%
Β	20%	40%	80%
Γ	35%	70%	120%
Δ	50%	100%	150%
ΘΡΑΚΗ	50%	100%	150%

3. Για την εφαρμογή των παραπάνω απαιτούνται τα εξής:

α) Απασχόληση στη δεύτερη βάρδια αριθμού εργατών που αναλογεί σε μέσο ετήσιο ποσοστό ίσο τουλάχιστον προς το ήμισυ (50%) αυτών που απασχολούνται στην πρώτη βάρδια και εφόσον απασχολεί και τρίτη βάρδια, απασχόληση στη δεύτερη και τρίτη βάρδια αριθμού εργατών που αναλογεί σε μέσο ετήσιο ποσοστό ίσο τουλάχιστον προς τα τέσσερα πέμπτα (80%) αυτών που απασχολούνται στην πρώτη βάρδια ή

β) ετήσια κατανάλωση ενέργειας για τη λειτουργία της δεύτερης βάρδιας ίση τουλάχιστον με το 50% της ετήσιας καταναλισκόμενης ενέργειας για τη λειτουργία της πρώτης βάρδιας και εφόσον λειτουργεί και τρίτη βάρδια, ετήσια κατανάλωση ενέργειας για τη λειτουργία της πρώτης βάρδιας.

4. Για τον υπολογισμό των τακτικών και πρόσθετων αποσβέσεων, αφαιρείται από την αξία κτήσης των παγίων στοιχείων το ποσό των δωρεάν επιχορηγήσεων που λαμβάνει η επιχείρηση από το Δημόσιο.

ΑΡΘΡΟ 19: ΠΑΡΟΧΗ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΓΙΑ ΧΡΗΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΜΕ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ

1. Στις επιχειρήσεις του άρθρου 2 που αποκτούν τη χρήση κανούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού με χρηματοδοτική μίσθωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1665/1986, όπως ισχύει και υπό την προϋπόθεση ότι στη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης ορίζεται ότι μετά τη λήξη της μίσθωσης, ο εξοπλισμός θα περιέρχεται στην κυριότητα της επιχείρησης, είτε η χρήση του εξοπλισμού αυτού συνδυάζεται με επένδυση που υπάγεται στις διατάξεις επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου του παρόντος νόμου είτε όχι, παρέχεται επιδότηση υπολογιζόμενη επί της αξίας κτήσης, από την εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης του ενοικιαζόμενου εξοπλισμού. Το ποσοστό της επιδότησης που παρέχεται είναι ίσο προς το ποσοστό επιχορήγησης που θα λάμβανε η επιχείρηση εάν είχε αγοράσει τον εξοπλισμό αυτό και υπαγόταν στις διατάξεις των άρθρων 1 έως και 9 του Ν. 2324/95 Για τον προσδιορισμό του ποσοστού της επιδότησης, προκειμένου για χρήση εξοπλισμού αξίας μεγαλύτερης των (5) και μέχρι είκοσι πέντε (25) δισ. Δρχ. ισχύουν όσα αναφέραμε παραπάνω, στην επιδότηση επιτοκίου.

Η καταβολή της επιδότησης αρχίζει μετά την εγκατάσταση του μισθωμένου εξοπλισμού και την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας του, στις περιπτώσεις που η χρήση του εξοπλισμού με χρηματοδοτική μίσθωση συνδυάζεται και με επένδυση που υπάγεται στις διατάξεις επιχο-

ρήγησης και επιδότησης επιτοκίου, η καταβολή της επιδότησης για το μισθωμένο εξοπλισμό, αρχίζει μετά και την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας της επένδυσης. Η επιδότηση παρέχεται μόνο για την απόκτηση της χρήσης εξοπλισμού αξίας μέχρι πέντε (5) δισ. Δρχ. και προκειμένου για μεταποιητικές επιχειρήσεις μέχρι είκοσι πέντε (25) δισ. Δρχ. Στις περιπτώσεις που η χρήση του ενοικιαζόμενου εξοπλισμού συνδυάζεται και με επένδυση που υπάγεται στις διατάξεις επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου, η επιδότηση παρέχεται για την αξία εκείνη του εξοπλισμού, η οποία αθροισόμενη με το ύψος της επένδυσης συμπληρώνει το ποσό των πέντε (5) δισ. Δρχ. ή είκοσι πέντε (25) δισ. Δρχ. κατά περίπτωση.

Τα ποσά των δόσεων της επιδότησης που εισπράττει η επιχείρηση μειώνουν το ποσό των δαπανών που αφαιρούνται από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης για να υπολογιστούν τα καθαρά κέρδη που φορολογούνται.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής έχουν εφαρμογή για τις αιτήσεις υπαγωγής που υποβάλλονται από την 1η Μαρτίου 1995 και μετά.

2. Οι επιχειρήσεις της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να κάνουν χρήση του κινήτρου των αφορολογήτων εκπτώσεων ή του ειδικού αφορολογήτου αποθεματικού επί της αξίας κτήσης από την εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης του χρησιμοποιούμενου από τις επιχειρήσεις αυτές καινούργιου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού.

3. Επιχείρηση που έτυχε του κινήτρου της επιδότησης της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου δεν μπορεί να εφαρμόσει το κίνητρο των αφορολογήτων εκπτώσεων ή του ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού της προηγούμενης παραγράφου 2 για τη χρήση με τη χρηματοδοτική μίσθωση του ίδιου εξοπλισμού.

ΑΡΘΡΟ 20: ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.

1. Απαλλάσσεται της φορολογίας εισοδήματος μέρος των συνολικών αδιανεμήτων κερδών των χρήσεων 1990 έως 1995 (οικονομικών ετών 1991 έως 1996) που δηλώνονται με βάση την εμπρόθεσμη δήλωση φορολογίας εισοδήματος για το σχηματισμό ειδικού αφορολογήτου αποθεματικού με σκοπό να χρησιμοποιηθεί για την πραγματοποίηση παραγωγικών, οι οποίες θα αρχίσουν μέσα στα έτη 1991 - 1996 αντίστοιχα και θα ολοκληρωθούν εντός τριετίας από το σχηματισμό του αφορολόγητου αποθεματικού.

2. Η απαλλαγή της προηγούμενης παραγράφου ανέρχεται σε ποσοστό:

α) μέχρι τριάντα τοις εκατό (30%) των συνολικών αδιανεμήτων καθαρών κερδών για τις επιχειρήσεις της περιοχής Α.

β) μέχρι σαράντα τοις εκατό (40%) των συνολικών αδιανεμήτων καθαρών κερδών για τις επιχειρήσεις των λοιπών περιοχών.

Ειδικά για τις επιχειρήσεις που εισάγονται στο χρηματιστήριο Αξιών τα ποσοστά της παραγράφου αυτής αυξάνονται κατά πέντε (5) ποσοστιαίες μονάδες και ισχύουν από το έτος εισαγω-

γής τους στο Χρηματιστήριο Αξιών.

3. Ως αδιανέμητα καθαρά κέρδη για τον υπολογισμό των απαλλασσομένων του φόρου εισοδήματος κερδών, λαμβάνονται για τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. τα καθαρά κέρδη που προκύπτουν από τα τηρούμενα βιβλία και εμφανίζονται στον ισολογισμό, μετά των προσωπικών εταιρειών, των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης ή του επιχειρηματία που ασκεί ατομικά την επιχείρησή του.

4. Το ειδικό αφορολόγητο αποθεματικό επενδύσεων που σχηματίζεται σύμφωνα με τα πιο πάνω, πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων ύψους μεγαλύτερου τουλάχιστον κατά 30% του σχηματιζόμενου αποθεματικού. Επενδύσεις που πραγματοποιούνται για την κάλυψη αποθεματικού δεν μπορούν να τύχουν των κινήτρων επιχορήγησης και επιδότησης επιτοκίου ή αφορολογήτων εκπτώσεων.

5. Το συνολικό ποσό του αφορολόγητου αποθεματικού που χρησιμοποιήθηκε σε παραγωγικές επενδύσεις στο διάστημα τριών (3) ετών από το χρόνο σχηματισμού του αφορολόγητου αποθεματικού, μεταφέρεται σε αύξηση του κεφαλαίου της επιχείρησης και απαλλάσσεται από το φόρο εισοδήματος.

Προκειμένου για ανώνυμη εταιρεία, εάν πριν από την πάροδο (10) ετών από την κεφαλαιοποίηση των παράπρω αποθεματικών διαλυθεί η εταιρεία ή μειωθεί το μετοχικό κεφάλαιο με σκοπό την επιστροφή των αποθεματικών στους μετόχους, τα κεφαλοποιηθέντα αποθεματικά δεν λογίζονται φορολογικώς ως καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο και φορολογούνται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τη φορολογία εισοδήματος κατά το χρόνο της διάλυσης της εταιρείας ή της μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου. Οι διατάξεις αυτές, δεν εφαρμόζονται αν η εταιρεία διαλυθεί με σκοπό της συγχώνευσής της με άλλη επιχείρηση και την ίδρυση νέας ανώνυμης εταιρείας ή σε περίπτωση εξαγοράς ή απορρόφησής της από άλλη ανώνυμη εταιρεία.

Προκειμένου για προσωπική εταιρεία ή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, αν πριν από την πάροδο δέκα (10) ετών από την κεφαλαιοποίηση των πιο πάνω αποθεματικών διαλυθεί η εταιρεία ή μειωθεί το εταιρικό της κεφάλαιο, με σκοπό την επιστροφή των αποθεματικών στους εταίρους, τα κεφαλοποιηθέντα αποθεματικά προστίθενται στα κέρδη της εταιρείας που πραγματοποιούνται στο χρόνο της διάλυσης ή μείωσης του κεφαλαίου της και φορολογούνται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τη φορολογία εισοδήματος κατά το χρόνο της διάλυσης της εταιρείας ή της μείωσης του εταιρικού της κεφαλαίου. Οι διατάξεις αυτές δεν εφαρμόζονται αν η εταιρεία διαλυθεί με σκοπό τη μετατροπή ή τη συγχώνευσή της με άλλη επιχείρηση και την ίδρυση ανώνυμης εταιρείας ή άλλης εταιρείας περιορισμένης ευθύνης ή σε περίπτωση εξαγοράς ή απορρόφησής της από αυτόνομη εταιρεία.

6. Οι επιχειρήσεις που σχηματίζουν το ειδικό αφορολόγητο αποθεματικό και αναφέρονται στην παράγραφο 1 υποχρεούνται μέσα στον πρώτο χρόνο να δαπανήσουν για την πραγματοποίη-

ση της επένδυσης προσό ίσο τουλάχιστον με το ένα (1/3) τρίτο του σχηματισθέντος ειδικού αφορολογήτου αποθεματικού.

Σε περίπτωση που δεν δαπανήθηκε το πιο πάνω ποσό του αποθεματικού για κάθε χρόνο χωριστά, υποχρεούται η επιχείρηση να υποβάλλει συμπληρωματική δήλωση φορολογίας εισοδήματος του οικείου οικονομικού έτους στο οποίο ανάγεται το μέρος των καθαρών που απαλλάχθηκαν από τη φορολογία εισοδήματος. Η δήλωση αυτή είναι εκπρόθεσμη και επιβάλλονται επί του φόρου που προκύπτει από τη δήλωση αυτή οι προσαυξήσεις που προβλέπονται από την εκπρόθεσμη υποβολή δήλωσης.

7. Αν η επιχείρηση μέσα στην πιο πάνω τριετία δεν δαπάνησε ολόκληρο το ποσό του σχηματισθέντος αφορολόγητου ειδικού αποθεματικού για την πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων, το μέρος του αποθεματικού αυτού που δεν δαπανήθηκε προστίθεται στα καθαρά κέρδη του οικείου οικονομικού έτους και αφορά προσαυξανόμενου του αναλογούντος φόρου κατά εξήντα τοις εκατό (60%). Υποχρεούται η επιχείρηση στην περίπτωση αυτή να υποβάλλει εντός μηνός από τη λήξη της τριετίας σχετική δήλωσή στον αρμόδιο οικονομικό έφορο καταβάλλοντας τον οφειλόμενο φόρο εφάπαξ.

8. Σε περίπτωση πώλησης των επενδυτικών αγαθών, με την αξία των οποίων μειώθηκαν τα αδιανέμητα καθαρά κέρδη, μετά την παρέλευση τριετίας από το σχηματισμό του αφορολογήτου αποθεματικού και εντός τριών ετών από τη λήξη του χρόνου αυτού, το ποσό που εκπέσθηκε, θα προστίθεται στα καθαρά κέρδη του έτους εκποίησης προσαυξημένου κατά εκατό τοις εκατό (100%). Τα πιο πάνω δεν εφαρμόζονται αν η επιχείρηση αντικαταστήσει τα μηχανήματα που πουλήθηκαν μέσα σε έξι (6) μήνες από την πώλησή τους με νέα καινούργια μηχανήματα ίσης τουλάχιστον αξίας, τα οποία αποτελούν παραγωγική επένδυση σύμφωνα με τις διατάξεις του συγκεκριμένου άρθρου.

9. Το αφορολόγητο αποθεματικό που σχηματίζεται προστίθεται στα καθαρά κέρδη της επιχείρησης και φορολογείται στη διαχειριστική χρήση για την οποία τα βιβλία της επιχείρησης κρίνονται ανεπαρκή ή ανακριβή και κατά το ποσό του αφορολογήτου αποθεματικού που σχηματίστηκε στη χρήση αυτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13ο

ΚΥΡΩΣΕΙΣ: ΚΕΙΜΕΝΟ ΝΟΜΟΥ 2523/1997

ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ 17: Αδίκημα φοροδιαφυγής για την παράλειψη υποβολής ή την υποβολή ανακριβούς δήλωσης στη φορολογία εισοδήματος.

1. Αδίκημα φοροδιαφυγής στη φορολογία εισοδήματος, διαπράττει όποιος προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή φόρου εισοδήματος, παραλείπει να υποβάλλει δήλωση, ή υποβάλλει ανακριβή δήλωση, αποκρύπτοντας καθαρά εισοδήματα από οποιαδήποτε πηγή εισοδήματος. Ως απόκρυψη καθαρών εισοδημάτων νοείται και η περίπτωση κατά την οποία καταχωρούνται στα βιβλία εικονικές ολικές ή μερικά δαπάνες, ή γίνεται επίκληση στη φορολογική δήλωση τέτοιων δαπανών, ώστε να μην εμφανίζονται καθαρά εισοδήματα ή να εμφανίζονται αυτά μειωμένα.

2. Ο δράστης του αδικήματος αυτού, τιμωρείται:

α] με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον ενός (1) έτους εφόσον ο φόρος που αναλογεί στα καθαρά εισοδήματα που έχουν αποκρυβεί υπερβαίνει σε κάθε διαχειριστική περίοδο το ποσό των πέντε εκατομμυρίων (5.000.000 δρχ.) δραχμών.

β] με ποινή κάθειρξης μέχρι δέκα (10) ετών εφόσον ο φόρος που αναλογεί στα καθαρά εισοδήματα που έχουν αποκρυβεί υπερβαίνει σε κάθε διαχειριστική περίοδο το ποσό των πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) δραχμών.

3. Αδίκημα φοροδιαφυγής διαπράττει και όποιος προκειμένου να αποφύγει και πληρωμή φόρου πλοίων δεν αποδίδει στο Δημόσιο το φόρο αυτού, τιμωρούμενος με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους εφόσον το ποσό του φόρου που δεν αποδόθηκε για κάθε διαχειριστική περίοδο υπερβεί τα πέντε εκατομμύρια (5.000.000) δραχμές και με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών εφόσον το ποσό του φόρου που δεν αποδόθηκε υπερβαίνει τα πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) δραχμές.

Άρθρο 18: Αδίκημα φοροδιαφυγής για μη απόδοση ή ανακριβή απόδοση ΦΠΑ και παρακρατούμενων φόρων, τελών ή εισφορών.

1. Αδίκημα μη απόδοσης ή ανακριβούς απόδοσης στο Δημόσιο του φόρου προστιθέμενης αξίας, των παρακρατούμενων και επιρριπτόμενων φόρων, τελών ή εισφορών, διαπράττει ο φορολογούμενος ο οποίος προκειμένου να αποφύγει την πληρωμή αυτών δεν απέδωσε ή απέδωσε ανακριβώς τους άνω φόρους, τέλη ή εισφορές, ή συμψήφισε ή εξαπατώντας τη φορολογική αρχή, έλαβε επιστροφή ΦΠΑ, τιμωρούμενος:

α] με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους, εφόσον το προς απόδοση ποσό του κύριου φόρου, τέλους ή εισφοράς, ή το ποσό του ΦΠΑ, που συμψηφίστηκε ή επιστράφηκε ή δεν αποδόθηκε, υπερβαίνει σε ετήσια βάση το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) δραχμών.

β] με κάθεirse μέχρι δέκα (10) ετών εφόσον το ως άνω ποσό υπερβαίνει σε ετήσια βάση τα είκοσι πέντε εκατομμύρια (25.000.000) δραχμές.

Σε περίπτωση συρροής περισσότερων τέτοιων φόρων, τελών ή εισφορών, τα ως άνω ποσά υπολογίζονται ξεχωριστά για κάθε μικρότερο φόρο, Τέλος η εισφορά.

2. Παρακρατούμενοι φόροι, τέλη και εισφορές είναι εκείνοι που ρητά ορίζονται σε επί μέρους διατάξεις ότι παρακρατούνται και τελικά αποδίδονται στο Δημόσιο ή άλλο φορέα από πρόσωπο διάφορο του πραγματικού φορολογούμενου.

ΑΡΘΡΟ 19: Αδίκημα φοροδιαφυγής για έκδοση ή αποδοχή πλαστών νοθευμένων ή εικονικών φορολογικών στοιχείων.

1. Όποιος εκδίδει πλαστά ή εικονικά φορολογικά στοιχεία, καθώς και όποιος αποδέχεται εικονικά φορολογικά στοιχεία ή νοθεύει τέτοια στοιχεία, ανεξάρτητα αν διαφεύγει ή μη την πληρωμή φόρου, τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών (3) μηνών. 1/4ταν η συνολική αξία των πλαστών ή εικονικών φορολογικών στοιχείων, για την πλαστότητα ή εικονικότητα των οποίων καταδικάζεται ο δράστης, υπερβαίνει το ποσό των ογδόντα εκατομμυρίων (80.000.000) δραχμών, επιβάλλεται ως παρεπόμενη ποινή το κλείσιμο του καταστήματος, γραφείου, εργοστασίου, εργαστηρίου, αποθήκης και γενικά επαγγελματικής εγκατάστασης αυτού, μέχρι ένα (1) μήνα. Η εκτέλεση της παρεπόμενης αυτής ποινής, ουδέμία ασκεί επίδραση στις ενοχικές σχέσεις του επιτηδεύματά με τους μισθωτούς που συνδέονται με αυτόν με σύμβαση παροχής εξαρτημένης εργασίας.

2. Το αδίκημα του άρθρου αυτού είναι αυτοτελές και ανεξάρτητο από τα αδικήματα που προβλέπονται και τιμωρούνται με τις λοιπές ποινικές διατάξεις του παρόντος νόμου.

3. Θεωρείται ως πλαστό και το φορολογικό στοιχείο που έχει διατηρηθεί ή σφραγιστεί με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς να έχει καταχωρηθεί στα οικεία βιβλία της αρμόδιας φορολογικής αρχής, σχετική πράξη θεώρησής του και εφόσον η μη καταχώρηση τελεί σε γνώση του υπόχρεου για τη θεώρηση του φορολογικού στοιχείου. Θεωρείται επίσης ως πλαστό το φορολογικό στοιχείο και όταν το περιεχόμενο και τα λοιπά στοιχεία του πρωτότυπου ή αντίτυπου αυτού είναι διαφορετικά από αυτά που αναγράφονται στο στέλεχος του ίδιου στοιχείου.

4. Εικονικό είναι το στοιχείο που εκδίδεται για συναλλαγή ανύπαρκτη στο σύνολό της ή για μέρος αυτής ή για συναλλαγή που πραγματοποιήθηκε από πρόσωπα διαφορετικά από αυτά που αναγράφονται στο στοιχείο ή το ένα από αυτά είναι άγνωστο φορολογικώς πρόσωπο με την έννοια ότι δεν έχει δηλώσει την έναρξη του επιτηδεύματός του, ούτε έχει θεωρήσει στοιχεία στην κατά τόπο αρμόδια, σύμφωνα με την αναγραφόμενη στο στοιχείο διεύθυνση, Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία.

Εικονικό είναι επίσης το στοιχείο που φέρεται ότι εκδόθηκε ή έχει ληφθεί από εικονική εταιρεία, κοινοπραξία, κοινωνία, ή άλλη οποιασδήποτε μορφής επιχείρηση ή από φυσικό πρόσωπο για το οποίο αποδεικνύεται ότι είναι παντελώς αμέτοχο με τη συγκεκριμένη συναλλαγή, οπότε στην

τελευταία αυτή περίπτωση η σχετική διοικητική κύρωση επιβάλλεται καθώς και η ποινική δίωξη ασκείται κατά του πραγματικού υπευθύνου που υποκρύπτεται. Τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία συναλλαγής κατώτερης της πραγματικής, θεωρούνται πάντοτε για τους σκοπούς του παρόντος νόμου ως ανακριβή, ενώ τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία μεγαλύτερη της πραγματικής, θεωρούνται ως εικονικά κατά το μέρος της μεγαλύτερης αυτής αξίας.

ΑΡΘΡΟ 20: Αυτουργοί και συνεργοί.

1. Στα νομικά πρόσωπα, ως αυτουργοί του αδικήματος της φοροδιαφυγής θεωρούνται:

α] Στις ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες, οι πρόεδροι των Δ.Σ., οι διευθύνοντες ή ενεσταλμένοι, ή συμπράττοντες σύμβουλοι, οι διοικητές, οι γενικοί διευθυντές ή διευθυντές, ως και εντεταλμένο πρόσωπο, είτε άμεσα απλό το νομό, είτε από ιδιωτική βούληση, είτε με δικαστική απόφαση στη διοίκηση ή διαχείριση αυτών. Αν ελλείπουν όλα τα παραπάνω πρόσωπα, ως αυτουργοί θεωρούνται τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των εταιρειών αυτών, εφόσον ασκούν πράγματι προσωρινά ή διαρκώς ένα από τα καθήκοντα που αναφέρονται πιο πάνω.

β] Στις εταιρείες ομόρρυθμες ή ετερόρρυθμες, οι ομόρρυθμοι εταίροι ή διαχειριστές αυτών και στις περιορισμένης ευθύνης εταιρείες, οι διαχειριστές αυτών και όταν ελλείπουν ή απουσιάζουν αυτοί, ο κάθε εταίρος.

γ] Στους συνεταιρισμούς, οι πρόεδροι ή οι γραμματείς ή οι ταμίες, ή οι διαχειριστές αυτών.

2. Στις κοινοπραξίες, κοινωνίες αστικές, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρείες, ως αυτουργοί του αδικήματος της φοροδιαφυγής θεωρούνται οι εκπρόσωποί τους και αν ελλείπουν αυτοί, τα μέλη τους.

3. Στις αλλοδαπές επιχειρήσεις γενικά και στους κάθε είδους αλλοδαπούς οργανισμούς, ως αυτουργοί τους αδικήματος της φοροδιαφυγής θεωρούνται οι διευθυντές, ή αντιπρόσωποι, ή πράκτορες, που έχουν στην Ελλάδα.

4. Επίσης αυτουργοί θεωρούνται και:

α] όσοι δυνάμει νόμου ή δικαστικής απόφασης ή διάταξης τελευταίας βούλησης είναι διαχειριστές αλλότριας περιουσίας και

β] ο επίτροπος ή κηδεμόνας ή διοικητής αλλότριων κατά τις διατάξεις του Α.Κ.

5. Ως άμεσοι συνεργοί του αδικήματος της φοροδιαφυγής θεωρούνται ο προϊστάμενος του λογιστηρίου κάθε μορφής ή τύπου επιχείρησης, ή όποιος συμπράττει με οποιονδήποτε τρόπο γενικά στη διάπραξη των αδικημάτων του παρόντος ως τοιούτου νοούμενου και του υπογράφοντος τη δήλωση πλήρξεούσιος.

6. οι ανωτέρω αυτουργοί και συνεργοί τιμωρούνται εφόσον κατά το χρόνο διάπραξης του αδικήματος, είχαν την ιδιότητα αυτή και εφόσον γνώριζαν ή από την ιδιότητά τους και εν όψη των συγκεκριμένων περιστάσεων γίνεται φανερό ότι γνώριζαν για τις πράξεις ή παραλείψεις με τις

οποίες εκπληρώθηκαν οι όροι των αδικημάτων του παρόντος.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Κάνοντας μια ανακεφαλαίωση των όσων αναφέραμε στην εργασία αυτή, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η φοροδιαφυγή (παράνομη και μη) αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα δημοσιονομικά προβλήματα της οικονομίας μας, προκαλώντας σημαντικές μακροοικονομικές ανισορροπίες και εκτεταμένες μικροοικονομικές συνέπειες.

Το φορολογικό σύστημα που ισχύει αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα σίγουρα δεν βοηθάει στην αντιμετώπιση του προβλήματος, αλλά αντίθετα συμβάλλει στην εξάπλωσή του.

Η ύπαρξη πολλών φόρων, η ασάφεια πολλών διατάξεων, το αίσθημα αδικίας που δημιουργεί στους φορολογούμενους, καθώς και οι συνεχείς αλλαγές των φορολογικών νόμων, είναι μερικά από τα βασικά χαρακτηριστικά του φορολογικού μας συστήματος, που συντελούν στην ύπαρξη και την προαγωγή της φοροδιαφυγής.

Έτσι η αναδιάρθρωση του φορολογικού μας συστήματος, κρίνεται απαραίτητη. Οι αλλαγές που πρέπει να συντελεσθούν στον τομέα αυτό είναι οι εξής:

1. Απλοποίηση του φορολογικού μας συστήματος.
2. βελτίωση και επαναδιατύπωση των ασαφών διατάξεων και αντιφάσεων του φορολογικού συστήματος.
3. Θεσμοθέτηση νόμων, που να δημιουργούν συγκρινόμενα συμφέροντα μεταξύ των φορολογουμένων.
4. Να σταματήσει ο συνεχής συμβιβασμός με τους φοροφυγάδες και το κλείσιμο των φορολογικών υποθέσεων με εξευτελιστικούς όρους, που δημιουργούν στους υπόλοιπους φορολογούμενους το αίσθημα της αδικίας και του εμπαιγμού.
5. Να εφαρμοστεί επιτέλους ο νόμος 820/1978, ο οποίος προβλέπει την υποχρεωτική χρήση επιταγών για τις συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων (η χρήση μετρητών διευκολύνει τη φοροδιαφυγή).

Δεν είναι φυσικά τυχαίο το γεγονός ότι ενώ η φοροδιαφυγή έχει καταστεί εθνικό σπορ, κανένας επώνυμος φοροδιαφυγας δεν βρίσκεται στη φυλακή.

1/4σους δρακόντειους νόμους και αν θεσπίσει η κάθε κυβέρνηση, εφόσον δεν εφαρμόζονται παραδειγματικά, όχι μόνο δεν θα βελτιωθεί η κατάσταση, αλλά αντίθετα η φοροδιαφυγή θα αυξάνεται αφού οι φοροδιαφυγάδες απλά θα αυξήσουν τα ποσά με τα οποία εξαγοράζουν συνειδήσεις.

Επομένως η φορολογική συνείδηση δεν δημιουργείται από τους πολυάριθμους και αυστηρούς νόμους, αλλά από την πολιτική βούληση να εφαρμοστούν αυτοί οι νόμοι με νηφάλιο και δίκαιο τρόπο σε όλους τους πολίτες ανεξάρτητα από την κοινωνική τους και οικονομική τους θέση.

Μιας όμως που κάτι τέτοιο συνεπάγεται μεγάλο πολιτικό κόστος, καλό θα ήταν να δημιουργη-

θεί μια διακομματική επιτροπή μετά από συνεννόηση όλων των κομμάτων, η οποία θα θεσμοθετήσει όλους τους αναγκαίους νόμους για την αναδιάρθρωση του φορολογικού συστήματος και θα είναι υπεύθυνη για τη σωστή εφαρμογή τους, αφηφώντας το πολιτικό κόστος στο οποίο θα επιμερίζεται σε όλα τα κόμματα.

Ακόμη θα μπορούσε να θεσπιστεί διάταξη που θα αφαιρεί τα πολιτικά δικαιώματα αυτών που οφείλουν στο δημόσιο πάνω από ένα ορισμένο ποσό, έτσι ώστε το πολιτικό κόστος από τη δίωξή τους να μην επηρεάζει την εκάστοτε κυβέρνηση.

Ένας άλλος σημαντικός λόγος που συμβάλλει στη διατήρηση και αύξηση της φοροδιαφυγής, είναι η εξαιρετικά χαμηλή πιθανότητα αποκάλυψης της φοροδιαφυγής που υπάρχει, είτε λόγω της κακής έως ανύπαρκτης οργάνωσης των οικονομικών υπηρεσιών, είτε λόγω του εκτεταμένου χρηματισμού των υπαλλήλων των υπηρεσιών αυτών.

Έτσι το ρίσκο του φοροφυγάδα για την αποκάλυψή του, είναι σχετικά μικρό σε σχέση με το όφελος που συνεπάγεται η πράξη του.

Ο έλεγχος που διενεργείται από τις φορολογικές αρχές σήμερα είναι ανεπαρκής.

Τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αύξηση της πιθανότητας εντοπισμού της φοροδιαφυγής είναι οι εξής:

1. Βελτίωση της οργάνωσης και λειτουργίας των ΔΟΥ.
2. Αυστηρή επιλογή του προσωπικού και συνεχής εκπαίδευση.
3. Μηχανογραφική επεξεργασία και διασταύρωση των

στοιχείων.

4. Θέσπιση και εφαρμογή αυστηρών κυρώσεων για τους υπαλλήλους

των υπηρεσιών αυτών που χρηματίζονται.

5. Συνεργασία του υπουργείου οικονομικών με ασφαλιστικούς και άλλους φορείς για τη δημιουργία κοινού μετώπου κατά της φοροδιαφυγής.

Αυτό όμως που είναι πολύ σημαντικό είναι η φορολογική συνείδηση. Φυσικά η φορολογική συνείδηση δεν δημιουργείται από τη μια μέρα στην άλλη. Για να φτάσουμε κάποτε στο σημείο να έχουμε πολίτες με αναπτυγμένη την έννοια της υπακοής στους φορολογικούς νόμους, πρέπει να προηγηθούν όλες οι αλλαγές που αναφέραμε πιο πάνω και ακόμη η πολιτική εξουσία θα πρέπει με συνέπεια να διαχειρίζεται το δημόσιο χρήμα και να προωθεί τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ των πολιτών και των φορολογικών αρχών.

Επομένως η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα σύνθετο πολιτικό - οικονομικό - κοινωνικό πρόβλημα και ο περιορισμός τους απαιτεί μακροχρόνια προσπάθεια, συνέχεια και συνέπεια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελίδα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦ. 1: ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΦΟΡΩΝ	2 - 4
- Ορισμός και έννοια του φόρου	
- Γιατί το κράτος επιβάλλει φόρους	
- Σκοποί - λειτουργίες του φόρου	
- Διακρίσεις των φόρων	
ΚΕΦ. 2: ΕΝΝΟΙΑ: ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ - ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗΣ	5 - 9
- Τι είναι φοροδιαφυγή	
- Τι είναι φοροαποφυγή	
- Διερεύνηση και αίτια φοροδιαφυγής	
- Φορολογικό Σύστημα και φοροδιαφυγή στην Ελλάδα	
ΚΕΦ. 3: ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΩΣ ΜΕΣΟ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ	10 - 15
- Γενικά περί ελεγκτικής	
- Το υποκείμενο του ελέγχου	
- Χαρακτηριστικά του εσωτερικού - εξωτερικού ελέγχου	
α. Εσωτερικός έλεγχος	
β. Εξωτερικός έλεγχος	
- Μέθοδοι διενέργειας του εξωτερικού ελέγχου	
α. Έλεγχος με δειγματοληψία	
β. Οριζόντιος έλεγχος	
γ. Κάθετος έλεγχος	
ΚΕΦ. 4: ΒΙΒΛΙΑ Γ' ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΤΟΥ Κ.Β.Σ.	16 - 22
- Υπόχρεοι σε τήρηση	
- Διάγραμμα του Σχεδίου λογαριασμών Γ.Π.Σ.	
ΚΕΦ. 5: ΠΑΓΙΑ & ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ	23 - 28
- Λογ/σμός : 10 Εδαφικές εκτάσεις	
- Λογ/σμός: 11 Κτίρια - Εγκαταστάσεις κτιρίων - τεχνικά έργα	
- Λογ/σμός: 12 Μηχανήματα - Τεχνικές Εγκαταστάσεις - Λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός.	
ΚΕΦ. 6: ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ - ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΩΝ ΑΓΑΘΩΝ	29 - 32
- Απογραφή	
- Αποτίμηση εμπορεύσιμων αγαθών	
- Η ποσοτική καταγραφή των εμπορεύσιμων αγαθών.	
- Η ποιοτική καταγραφή των εμπορεύσιμων αγαθών.	
ΚΕΦ. 7: ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ & ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ	33 - 43
- Λογαριασμοί Αποθεμάτων	
- Φοροδιαφυγή κατά την αγορά των αποθεμάτων	
α. Αγορά εμπορευμάτων χωρίς τιμολόγια	
β. Ανακρίβεια στο περιεχόμενο του τιμολογίου.	
I) Αναγραφή ποσότητας διαφορετικής από την πραγματική	
II) Αναγραφή ποιότητας διαφορετικής από την πραγματική	
III) Αναγραφή αξίας διαφορετικής από την πραγματική	
IV) Λαθιμένες αριθμητικές πράξεις στο τιμολόγιο.	
γ. Λήψη εικονικών τιμολογίων - Εικονικές επιστροφές και εκπτώσεις	
ΚΕΦ. 8: ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ - ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ	44 - 50
- Λογ/σμός: 60 Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	
- Ο λογ/σμός: 61 Αμοιβές και έξοδα τρίτων	
- Ο λογ/σμός: 62 Παροχές τρίτων	

α. Ενοίκια Ακινήτων	
β. Ασφάλιστρα	
γ. Επισκευές και συντηρήσεις	
- Ο λογ/σμός 64 Διάφορα έξοδα	
α. έξοδα ταξιδιών	
β. έξοδα διαφημίσεως	
- Ο λογ/σμός: 65 Τόκοι και συναφή έξοδα	
- Ο λογ/σμός: 66 Αποσβέσεις ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος.	
ΚΕΦ. 9: ΠΩΛΗΣΕΙΣ & ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ	51 - 55
- Πωλήσεις εμπορευμάτων - ετοιμίων και ημιτελών προϊόντων	
- Φοροδιαφυγή κατά την πώληση των αγαθών	
α. Πώληση χωρίς τιμολόγιο.	
β. Πώληση χωρίς έκδοση Α.Α.Π. ή Α.Π.Υ.	
γ. Έκδοση Τ.Π. ή Α.Α.Π. με ανακριβές περιεχόμενα	
I) Αναγραφή ποσότητας διαφορετικής από την πραγματική	
II) Αναγραφή ποιότητας διαφορετικής από την πραγματική	
III) Αναγραφή αξίας διαφορετικής από την πραγματική	
IV) Εικονικές επιστροφές από πελάτες ή εικονικές εκπτώσεις προς πελάτες.	
ΚΕΦ. 10: ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ & ΦΠΑ	56 - 60
- ΦΠΑ	
- Λογιστική παρακολούθηση του ΦΠΑ	
α. μη έκδοση τιμολογίου	
β. λιανικές πωλήσεις	
γ. Εικονικά τιμολόγια	
δ. Λαθιμένες καταχωρήσεις	
ε. Υπεξάρτηση	
ΚΕΦ. 11: ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ - ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓ/ΣΜΟΙ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	61 - 68
- Ο λογ/σμός: Ταμείο έδρας	
- Ο λογ/σμός: 31 Γραμμάτια εισπρακτέα	
- Ο λογ/σμός: 30 Πελάτες	
- Ο λογ/σμός: 34 Χρεόγραφα	
- Ο λογ/σμός: 40 Κεφάλαιο	
- Ο λογ/σμός: 41 Αποθεματικά - διαφορές αναπροσαρμογής.	
- Ο λογ/σμός: 50 Προμηθευτές	
- Ο λογ/σμός: 51 Γραμμάτια Πληρωτέα	
ΚΕΦ. 12: ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ (Π.Δ. 465/1995)	69 - 78
- Κίνητρα για την πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων	
- Άρθρο 1: Έννοια παραγωγικής επένδυσης	
- Άρθρο 4: Επιχορήγηση Επενδύσεων	
- Άρθρο 11: Επιδότηση Επιτοκίου	
- Άρθρο 12: Αφορολόγητες εκπτώσεις	
- Άρθρο 13: Προϋποθέσεις πραγματοποίησης αφορολόγητων εκπτώσεων	
- Άρθρο 15: Αυξημένες αποσβέσεις	
- Άρθρο 19: Παροχή κινήτρων για χρήση εξοπλισμού με χρηματοδοτική μίσθωση.	
- Άρθρο 20: Σχηματισμός ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού επενδύσεων	
ΚΕΦ. 13: ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ: Κείμενο Νόμου 2523/1997	79 - 82
- Άρθρο 17: Αδίκημα φοροδιαφυγής για την παράλειψη υποβολής ή την υποβολή ανακριβούς δήλωσης στη φορολογία εισοδήματος.	
- Άρθρο 18: Αδίκημα φοροδιαφυγής για μη απόδοση τελώς ή εισφορών.	
- Άρθρο 19: Αδίκημα φοροδιαφυγής για έκδοση ή αποδοχή πλαστών, νοθευμένων ή εικονικών φορολογικών στοιχείων.	
- Άρθρο 20: Αυτουργοί και συνεργοί.	
ΚΕΦ. 14: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	83 - 84
- ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	85 - 86
- ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	87

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Φοροδιαφυγή - φορολογική λογιστική ελεγκτική βιβλίων Γ' και Δ' κατηγορίας.

Εκδόσεις Πάμισος 1982 - Επαμεινώνδα Δ. Παπαδόπουλου

2. Φορολογική λογιστική και ελεγκτική του ΦΠΑ

Εκδόσεις Σταμούλη 1996 - Γ.Ε. Τερζάκη - Γ.Κ. Κανάκη

3. Κώδικας φορολογικών βιβλίων και στοιχείων

Εκδόσεις Σακούλα 1996 - Δημ. Σταματόπουλου

4. Φοροτεχνική ελεγκτική των εμπορικών και βιομηχανικών επιχειρήσεων

Αθήνα 1986 - Βασίλη Σπ. Σκορδου

5. Φορολογική ελεγκτική: Εμμ. Τερζάκη

6. ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ

Εκδόσεις Πάμισος 1996 - Χρήστου Ν. Τόπη

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΛΟΓΙΣΤΗΣ (ΕΚΔΟΣΗ 1996)

Φορολογική Επιθεώρηση (1995 - 96)

Οικονομικός ταχυδρόμος (Μαρίνος Γιάννης: Ναι στη δεξίωση της φοροδιαφυγής)

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

ΤΑ ΝΕΑ: Έρευνα του ΚΕΠΕ 23 Αυγούστου 93

ΤΟ ΒΗΜΑ: Φύλλο 30/3/97 και 9/3/97